

Næringsanalyse Vestfold

Av

Knut Vareide

Telemarksforsking-Bø - arbeidsrapport 26/2007

Forord

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Vestfold fylkeskommune og er den niende rapporten i en serie årlige næringsanalyser, som tidligere ble utarbeidet for Østlandssamarbeidet. De enkelte fylkeskommunene er nå oppdragsgivere hver for seg, men samarbeider fremdeles om de årlige næringsanalysene. I 2007 er det utarbeidet næringsanalyser for Vestfold, Akershus, Østfold, Telemark, Buskerud, Hordaland, Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag.

Data er hentet inn fra bedrifts- og foretaksregisteret i Statistisk Sentralbyrå, Enhetsregisteret og fra Credit Informs base over regnskapsdata fra regnskapspliktige foretak. En del statistikk over befolkning, pendling og sysselsetting er i tillegg hentet fra statistikkbanken i SSB.

Disse basene er koblet og bearbeidet for å få fram analysene i denne rapporten. Analysene belyser utviklingstrekkene og variasjonene i den regionale næringsutviklingen, og sammenhengene mellom befolkning, næringsstruktur, sysselsetting og næringsutvikling.

Det ble satt ned en prosjektgruppe, som har definert de problemstillinger som er tatt med i denne rapporten, bestående av: Enok Bye (Akershus fk), Amarjit Singh, (Buskerud fk), Cato Rasmussen (Telemark fk) og Torodd Hauge (Østfold fk). Denne gruppen har diskutert tema, presentasjonsform og resultater underveis i arbeidet.

Rapportene er utarbeidet i tidsrommet august til november 2007, og tar for seg utviklingen i næringsliv, arbeidsliv og befolkning i regioner og kommuner i Norge, i perioden 2000 til 2006.

Knut Vareide fra Telemarksforskning-Bø har vært prosjektleder, utført analysene og skrevet rapporten. Resultater og tolkninger i denne rapporten er prosjektlederens ansvar.

Bø, 15. november 2007

Knut Vareide

Telemarksforskning-Bø

Innhold

Innhold	2
Sammendrag og konklusjoner	3
Befolkning	5
Attraktivitetsbarometeret for regioner	12
Attraktivitetsbarometeret for kommuner	14
Arbeidsplasser	19
Pendling.....	23
Arbeidsmarkedsintegrasjon	24
FoU og SkatteFUNN	25
Nyetableringer.....	28
Lønnsomhet.....	34
Vekst.....	39
Næringstetthet	43
NM i næringsliv - regioner	44
NM i næringsliv - kommuner.....	46

© Telemarksforskning-Bø 2007
Arbeidsrapport nr. 26/2007
ISSN 0802-3662

Telemarksforskning-Bø
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: 35 06 15 00
Fax: 35 06 15 01
www.telemarksforskning.no

Sammendrag og konklusjoner

I denne analysen behandles en rekke tema som har betydning for næringsutviklingen i Vestfold, og fylkets kommuner og regioner.

Den første delen av rapporten tar for seg utviklingen i befolkningen, pendlingen og arbeidsmarkedet. I kapitlene om attraktivitetsbarometeret analyseres disse temaene i sammenheng, for å måle attraktiviteten i fylkets regioner og kommuner.

Utviklingen i næringslivet blir oppsummert i "nærings-NM" sist i rapporten, der resultatene av næringslivsindeksen presenteres. Næringslivsindeksen gir en samlet vurdering av utviklingen i næringslivet, basert på indikatorer for nyetablering, vekst, lønnsomhet og næringslivets størrelse.

Vekst i næringslivet i Vestfold

Næringslivet i Norge er inne i en sterk vekstperiode. En høy andel av bedriftene har vekst i omsetning, det etableres flere nye foretak enn tidligere, og sysselsettingen i privat næringsliv vokser raskt.

Den økonomiske veksten gjør seg også gjeldende i Vestfold, og næringslivet i fylket har omtrent den samme fremgangen som næringslivet i andre deler av landet. Både vekst, lønnsomhet, nyetableringer og antall arbeidsplasser i næringslivet i Vestfold utvikler seg positivt, men ikke spesielt bedre enn landsgjennomsnittet. Vestfold har en positiv befolkningsutvikling som bidrar til næringslivets vekst og lønnsomhet, og det er de tjenesteytende næringene som vokser raskest.

Regionale variasjoner i næringslivet i Vestfold

Det er små geografiske avstander i Vestfold, og dermed utstrakt arbeidspendling mellom kommunene. Dette gjør at utviklingen blir langt mer robust. En svekkelse i arbeidsmarkedet i en kommune vil lett kunne kompenseres med økt pendling til andre kommuner som har vekst. Det er ikke store forskjeller mellom næringsutviklingen i regionene. Både regionene og kommunene skårer jevnt over godt på næringslivsindeksen. Tønsbergregionen har tidligere hatt en svært god næringsutvikling, men i de siste årene har Sandefjord/Larvik hatt de beste resultatene. Dette skyldes først og fremst en positiv utvikling i Sandefjord.

Vestfold er et attraktivt fylke

I denne rapporten presenteres også analyser av regioners og kommuners attraktivitet, i betydningen av å trekke til seg innbyggere. Analysene tar utgangspunkt i netto innenlands flytting i forhold til utviklingen av antall arbeidsplasser i de siste årene.

Vestfold har hatt netto innflytting fra andre deler av landet de siste seks årene. Dette har resultert i at fylket har hatt befolkningsvekst, og har fått en økende andel av landets befolkning. Tilflyttingen til Vestfold er større enn veksten i antall arbeidsplasser tilsier, og fylket framstår dermed som attraktivt. Innflyttingen fra andre deler av landet har imidlertid blitt mindre de siste tre årene, men det er for tidlig å si om dette er et trendskifte.

Regionale variasjoner i attraktivitet

Analysene, som tar utgangspunkt i utviklingen de siste fem årene, viser at regionene og de fleste kommunene i Vestfold er svært attraktive, og trekker til seg innbyggere i større grad enn veksten i arbeidsmarkedet skulle tilsa. Tønsberg er den mest attraktive kommunen. Den høye graden av integrasjon mellom kommunenes arbeidsmarked er en viktig forklaring til den høye attraktiviteten. Innbyggerne har mange muligheter til å finne arbeid i nabokommunene.

Befolkning

Befolkningsutviklingen har stor betydning for næringsutviklingen. Derfor vil denne næringsanalysen innledningsvis ta for seg en del demografiske utviklingstrekk. Senere vil befolkningsutviklingen bli tatt med som viktige forklaringsfaktorer for å forklare regionale variasjoner i næringsutviklingen.

I denne utgaven av næringsanalysen er det også et kapittel om attraksjonskraft, hvor flyttestrømmene står sentralt.

Alle tallene er hentet fra SSB.

Utvikling 1951-2007

Befolkningen i Vestfold nådde sitt foreløpige maksimum i 2007, da befolkningen var på 223 804.

Vestfold har hatt vekst i befolkningen hvert eneste år etter 1951.

Veksten var høyest på 50-og 60-tallet, og avtok noe på 70-tallet. Folketallsveksten på landsbasis hadde den samme utviklingen, ettersom fødselstallene sank på 70-tallet.

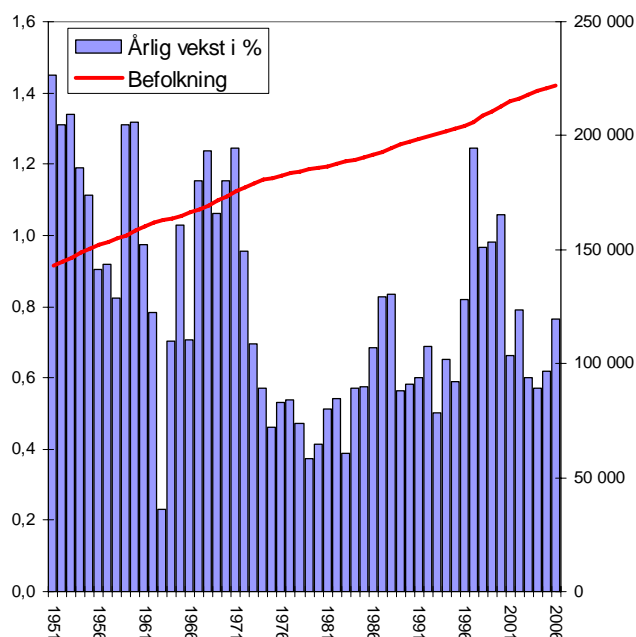
På slutten av 90-tallet var veksten igjen over en prosent årlig. I de siste årene har veksten i befolkningen vært mer moderat.

Vestfolds andel av Norge

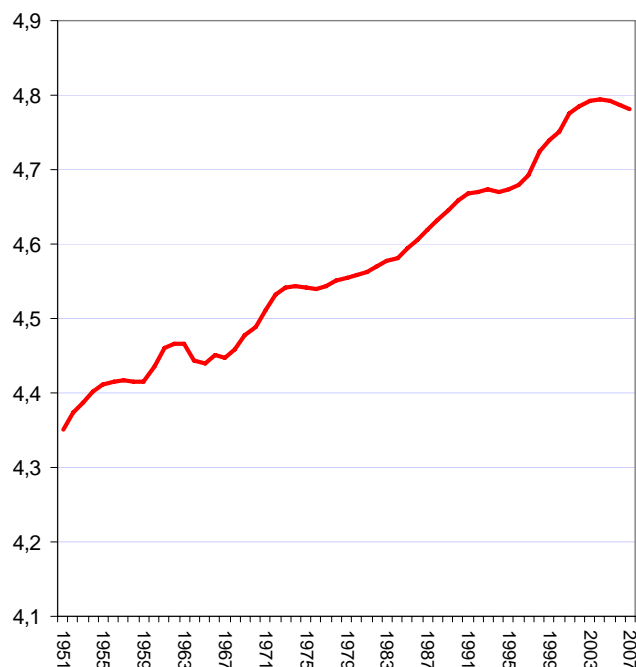
Når vi betrakter Vestfolds andel av befolkningen i Norge, ser vi at Vestfold stort sett har økt sin andel av befolkningen i Norge i hele perioden.

I de siste årene har Vestfolds andel av befolkningen sunket litt igjen, ettersom befolkningen i landet har økt mer enn i Vestfold.

Fylkets andel av befolkningen kan være et mål for hvordan Vestfold hevder seg i konkurransen med resten av landet. Med dette målet kommer Vestfold svært godt ut, ettersom fylket har økt sin andel av befolkningen. I de siste tre årene har imidlertid resten av landet økt mer enn Vestfold, men det er litt tidlig å si om dette er et trendskifte, eller en liten krusning på den langsiktige utviklingen.

Figur 1: Folketallet i Vestfold (høyre akse), og årlige vekstrater (venstre akse).

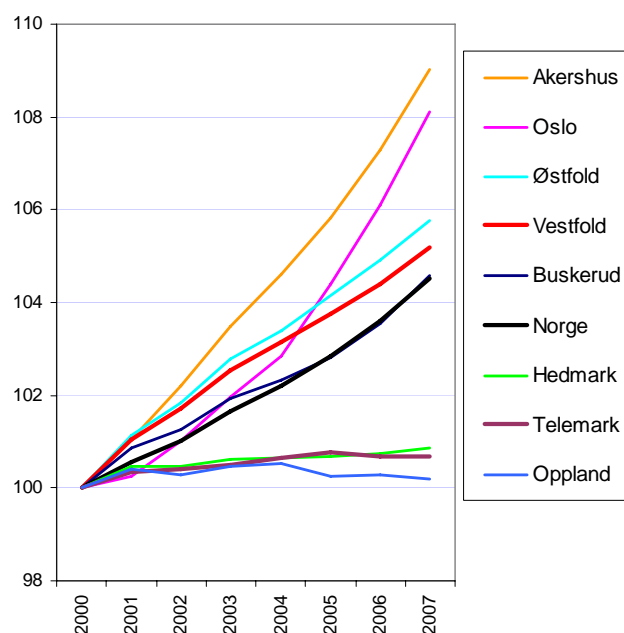
Figur 2: Vestfolds prosentvis andel av befolkningen i Norge.

Vestfold og nabofylker etter 2000

Etter 2000 har befolkningen i Vestfold økt med 5,2 prosent. Dette er litt over landsgjennomsnittet på 4,5 prosent.

Akershus, Oslo og Østfold har raskere befolkningsvekst av fylkene på Østlandet, mens de andre fylkene har lavere vekst.

Vi kan også se av figuren at veksten i de siste tre årene er mindre bratt, og at veksten på landsbasis er i ferd med å nærme seg veksten i Vestfold.

Figur 3: Befolkning, indeksert slik at 2000=100.

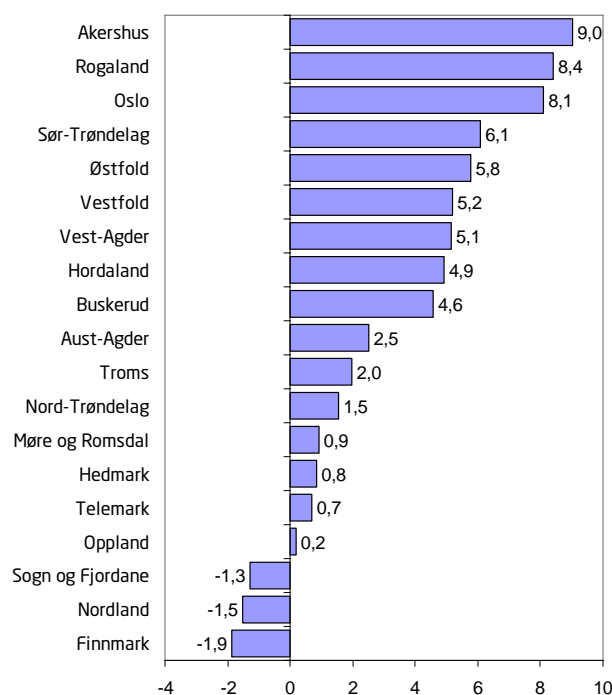
Vestfold blant andre fylker

På landsbasis er det bare Rogaland som har hatt like høy folketallsvekst som Oslo og Akershus. Disse tre fylkene skiller seg ut fra de andre med høyere vekst.

Buskerud og Vestfold er blant fylkene som har vekst omtrent som landsgjennomsnittet. Andre fylker i denne gruppen er Sør-Trøndelag, Østfold, Vest-Agder og Hordaland.

De fylkene som har best befolkningsutvikling har alle sterke fylkessentre. Troms, som ligger mellom nedgangsfylkene Nordland og Finnmark har sannsynligvis oppnådd vekst på grunn av et dynamisk senter i Tromsø. Sogn og Fjordane, som i liten grad har bysentra, har nedgang.

Vestfold har sterke bysentra i Tønsberg, Sandefjord og Larvik. Av disse er særlig Tønsberg en by som fungerer som motor for omliggende kommuner, både når det gjelder arbeidsplasser og, som vi skal se senere i denne rapporten, attraktivitet.

Figur 4: Befolkningsvekst i prosent fra 2000 til 2007.

Befolkningsutviklingen dekomponert

Befolkningsendringer kan splittes opp i tre komponenter:

- ◆ Fødselsoverskudd, som er differansen mellom antall fødte og døde
- ◆ Netto innvandring, som er antall innvandrere fratrukket antall som flytter ut av landet
- ◆ Flyttebalansen innenlands, som er differansen mellom antall som flytter inn fra andre deler av landet og antall som flytter ut

I Vestfold har det vært fødselsoverskudd i de siste årene. Dette skyldes at fylket har hatt netto innflytting fra andre deler av landet i mange år. Det er de unge som oftest flytter. Dermed blir det flere unge kvinner igjen til å føde barn.

Innflyttingen til Vestfold fra andre deler av landet har også vært positiv i alle årene. Det ser imidlertid ut til at netto innflytting til Vestfold er fallende.

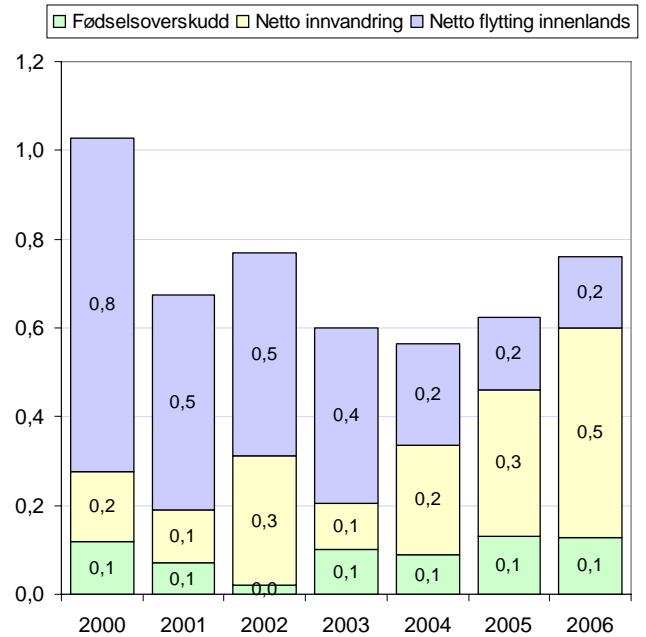
Innvandring fra utlandet har ført til at folketallet har vokst ytterligere. Nettoinnvandring har økt de siste to årene, noe som antakelig er et utslag av økt arbeidsinnvandring fra EU-land, ettersom det er denne gruppen innvandrere som har økt de siste årene.

Dekomponert utvikling etter 2000

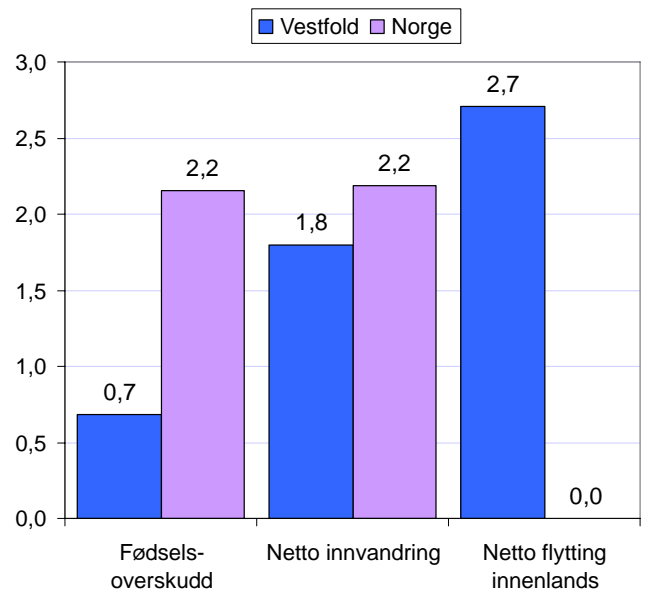
Siden 1. januar 2000 har det vært et fødselsoverskudd i Norge tilsvarende 2,2 prosent av befolkningen. I Vestfold har det vært et fødselsoverskudd på 0,7 prosent. Fertiliteten i Vestfold er forholdsvis lav, og dette er nok forklaringen på at fødselsoverskuddet ikke er høyere.

Innvandringen til Vestfold har vært lavere enn landsgjennomsnittet i hele perioden, men vi så av figur 5 at denne var økende.

Vestfold har hatt en netto innflytting fra andre deler av landet på 2,7 prosent i samme perioden. Det er dermed først og fremst tilflytting fra andre deler av landet som er den største komponenten i befolkningsveksten.

Figur 5: Befolkningsendringer, prosent, i Vestfold, dekomponert.

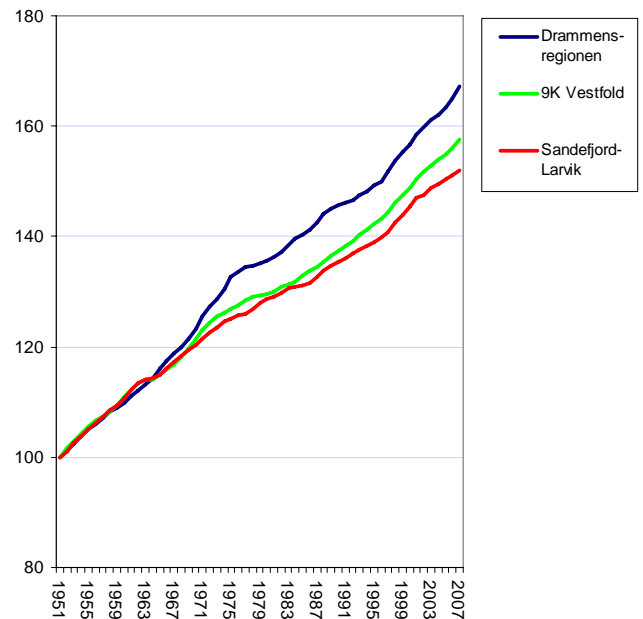
Figur 6: Endringer i befolkningen, prosent, i Vestfold fra 1 jan 2000 til 1 jan 2007 i prosent av folketallet 2000, sammenliknet med landet.

Befolkningsutvikling i regionene

Regionene i Vestfold, samt Drammensregionen hvor to av kommunene i Vestfold inngår, har hatt jevn og sterk befolkningsvekst i de 50 siste årene.

Drammensregionen har hatt den sterkeste veksten i hele perioden, mye på grunn av sterkere vekst enn de andre regionene på 70-tallet.

9K har litt høyere vekst enn Sandefjord/Larvik de siste årene, men forskjellen mellom disse regionene er ganske liten.

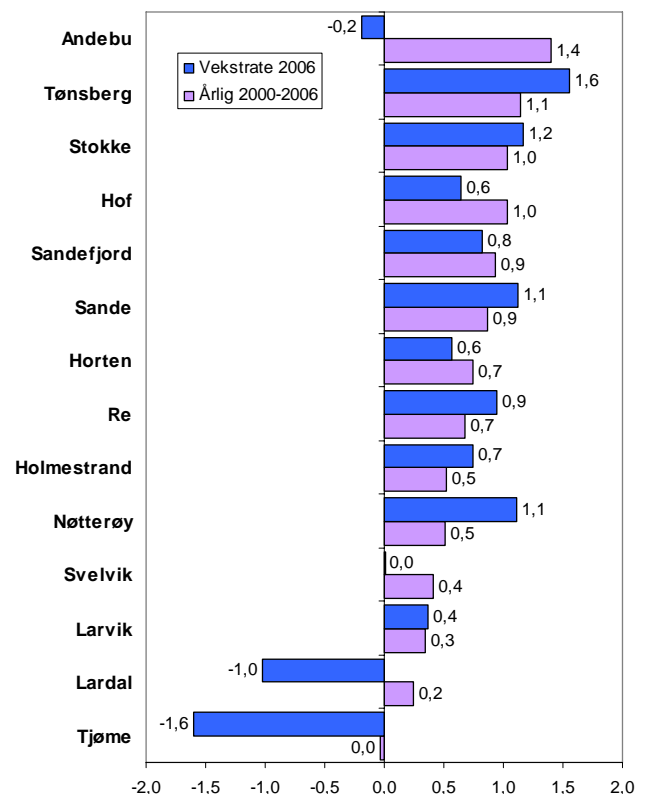
Figur 7: Befolkningsutvikling i regionene i Vestfold, indeksert slik at nivået i 1951 = 100.

Befolkning i kommunene i Vestfold

Alle kommunene i Vestfold, unntatt Tjøme, hadde vekst i folketallet fra 2000 til 2007. Nedgangen i Tjøme var imidlertid forholdsvis beskjeden, folketallet sank med 12 personer.

Andebu hadde den sterkeste veksten, med årlig vekstrate på 1,4 prosent i perioden, til tross for en utypisk tilbakegang i 2006. Kommuner som Tønsberg, Stokke og Hof har også hatt årlig vekst på over en prosent etter 2000.

Tønsberg hadde den sterkeste veksten i enkeltåret 2006, med 1,4 prosent.

Figur 8: Befolkningsendring, prosent, i 2006, og årlig vekstrate i årene 2000-2006.

Alderssammensetning

Alderssammensetningen i et område reflekterer for en stor del den historiske demografiske utviklingen. Det er spesielt flyttestrømmene som over tid avspeiles i aldersstrukturen.

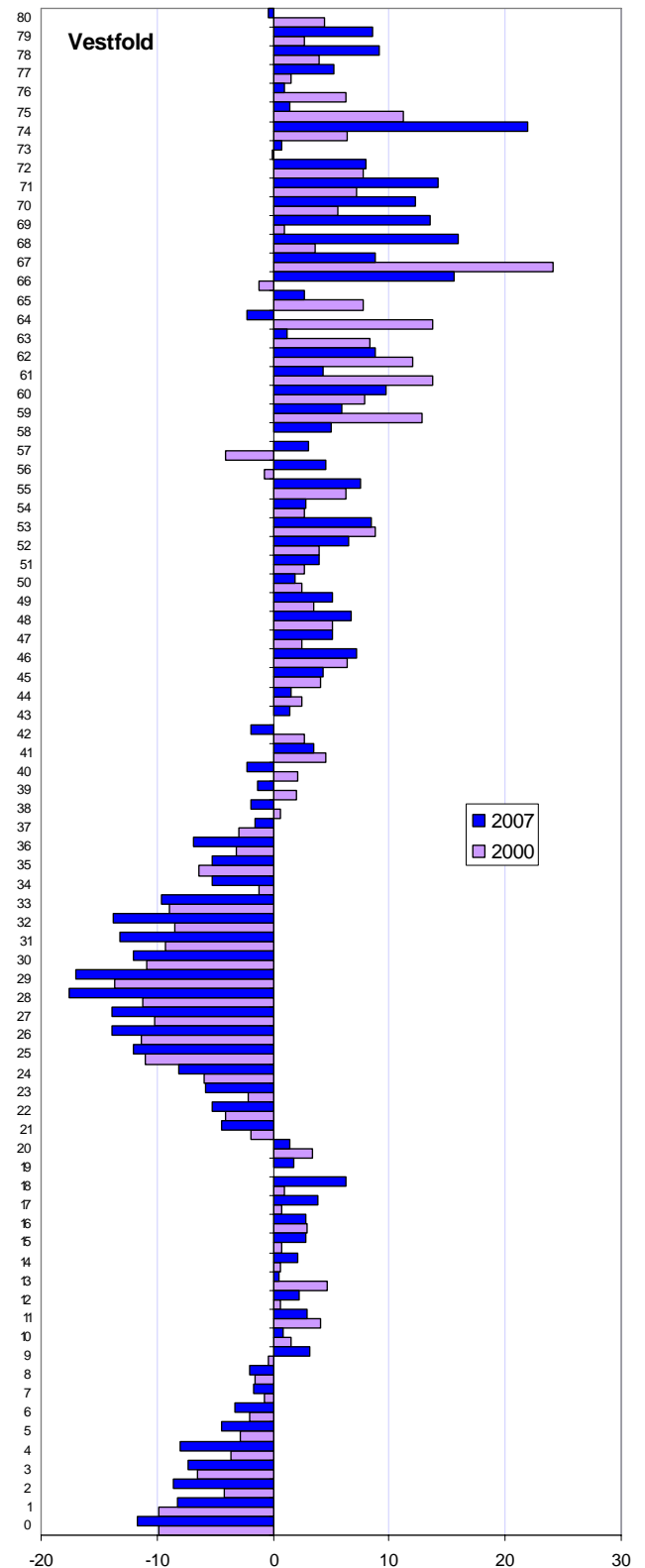
I figuren viser vi hvordan de enkelte årsklassers andel av befolkningen i Vestfold avviker fra årsklassens andel av befolkningen i Norge i 2000 og 2007.

Det som er karakteristisk for Vestfold, er den lave andelen av unge voksne, det vil si personer fra 22 til 38 år. I denne aldersgruppen er andelen i Vestfold opp til 18 prosent lavere enn på landsbasis. Ettersom det er denne aldersgruppen som har små barn, blir det også en relativt liten andel barn opp til 10 år.

Vi kan også se at "underskuddet" på unge voksne er større i 2007 enn i 2000. Det er dermed et voksende underskudd på unge voksne.

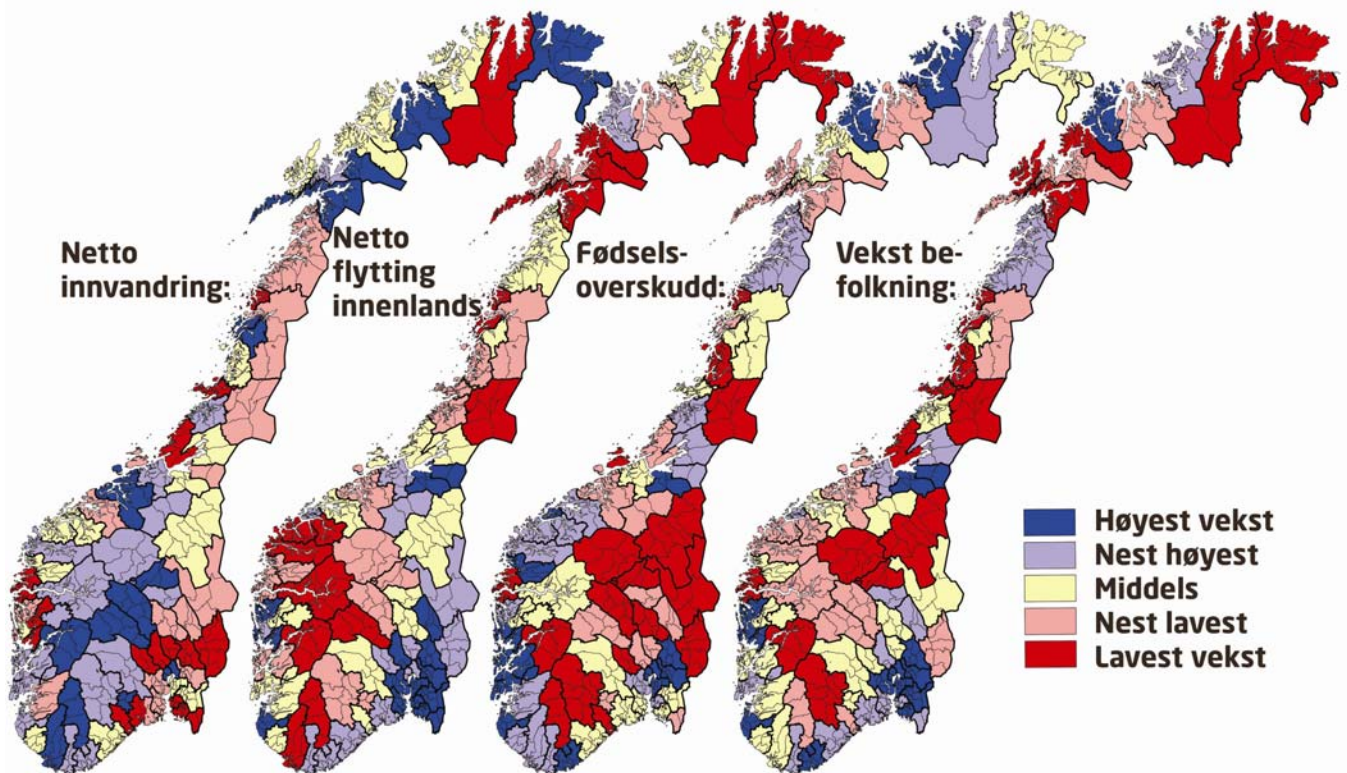
Fra 38 år og eldre, har Vestfold samme, eller høyere andel enn landsgjennomsnittet. Dette indikerer at fylket har en viss innflytting i denne aldersgruppen.

Oslo har i samme periode hatt en økning i andelen unge mellom 20 og 35 år. Det er sannsynlig at en større andel av de unge voksne fra Vestfold flytter til Oslo enn før, og at disse blir i Oslo i en lengre periode før de eventuelt flytter tilbake.

Figur 9: Andeler av befolkningen i hver årsklasse i Vestfold, i prosent av andelen av samme årsklasse på landsbasis.

Kart befolkning regioner

Figur 10: Befolkningsendringer – dekomponert, for perioden 2002-2006, netto endringer i forhold til folketallet. Fargene angir regionens rangering i forhold til de andre regionene¹.

Befolkningsveksten kan splittes opp i tre komponenter: Fødselsoverskudd, innenlands flytting og netto innvandring.

De tre ulike komponentene i befolkningsveksten har helt forskjellige geografiske mønstre.

Innvandring fra utlandet bidrar relativt sterkest til befolkningsvekst i distriktene, spesielt i distriktene i Sør-Norge. Østlandet utenom Oslo, Bærum og Asker har relativt liten innvandring i forhold til folketallet. Alle regionene i landet har netto innvandring.

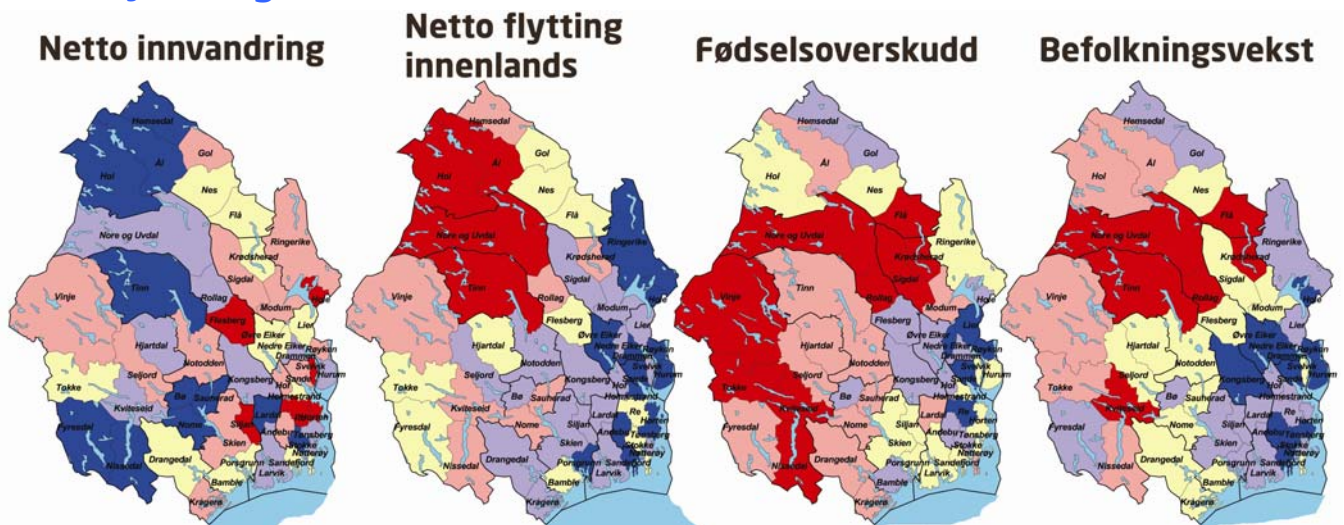
Innenlands flytting bidrar spesielt sterkt til vekst i det sentrale østlandsområdet, foruten storbyregionene Stavanger, Bergen og Trondheim.

Fødselsoverskuddet er høyest i de regionene som over tid har hatt netto innflytting. Flytterne er gjerne i alderen 20-30 år, og regioner med høy innflytting vil over tid få en alderssammensetning som er gunstig. Det er imidlertid også mange regioner på Vestlandet og Nord-Norge som har fødselsoverskudd. Det kommer antakelig av høyere fruktbarhet.

I Vestfold er det forholdsvis lav innvandring fra utlandet, mens fødselsoverskuddet er omtrent gjennomsnittlig i begge regionene.

Regionene i Vestfold har imidlertid sterk innflytting fra andre deler av landet, og oppnår relativt høy befolkningsvekst gjennom dette.

Kart befolkning kommuner

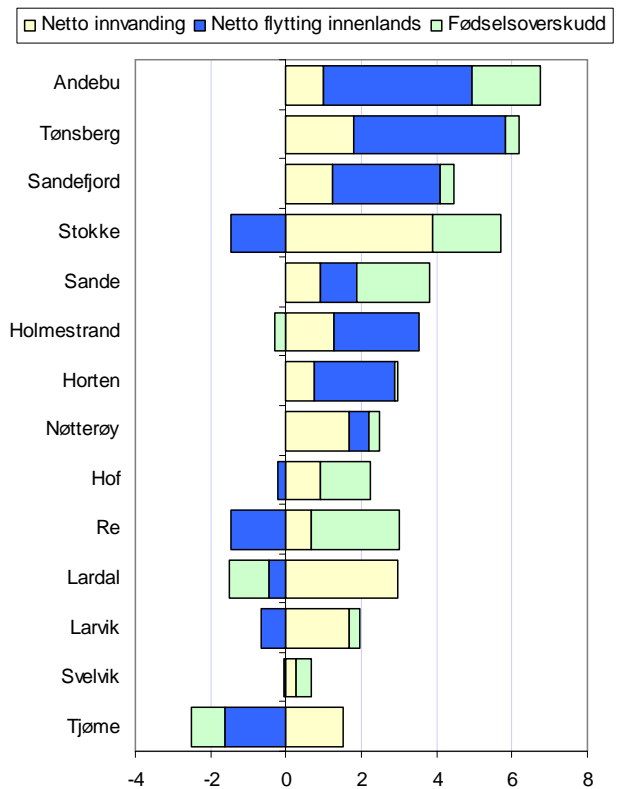

Figur 11: Befolkningsendringer dekomponert i perioden 2002-2006, netto endringer i forhold til folketallet. Fargene angir regionens rangering i forhold til de andre kommunene i Norge.

I Vestfold er det to kommuner med i kategorien høyest innvandring. Det er Stokke og Lardal. Re, Horten og Svelvik er med i kategorien lavest innvandring. For Stokke har innvandringen isolert sett bidratt til en befolkningsvekst på nesten fire prosent i perioden.

Halvparten av kommunene i Vestfold har netto innflytting fra andre deler av landet i de siste fem årene. I Andebu, Tønsberg, Sandefjord, Holmestrand og Horten har innflyttingen vært ganske stor. Kommuner som Stokke, Re og Tjøme har netto utflytting på over en prosent i perioden.

Kun tre kommuner i Vestfold har negativ fødselsbalanse. Det er Tjøme, Lardal og Holmestrand.

Figur 12: Befolkningsendringer, prosent - dekomponert for kommunene i Vestfold, i perioden 2002-2006.

Attraktivitetsbarometeret for regioner

Hensikten med attraktivitetsbarometeret er å måle regionenes stedlige attraksjonskraft, når det gjelder å trekke til seg innbyggere. Her presenteres resultater fra Attraktivitetsbarometeret 2007².

Attraktivitetsbarometeret er basert på regionenes nettoflytting, fratrukket den statistiske effekten av endringer i det lokale arbeidsmarkedet. Det er innenlands netto flytting som er utgangspunktet.

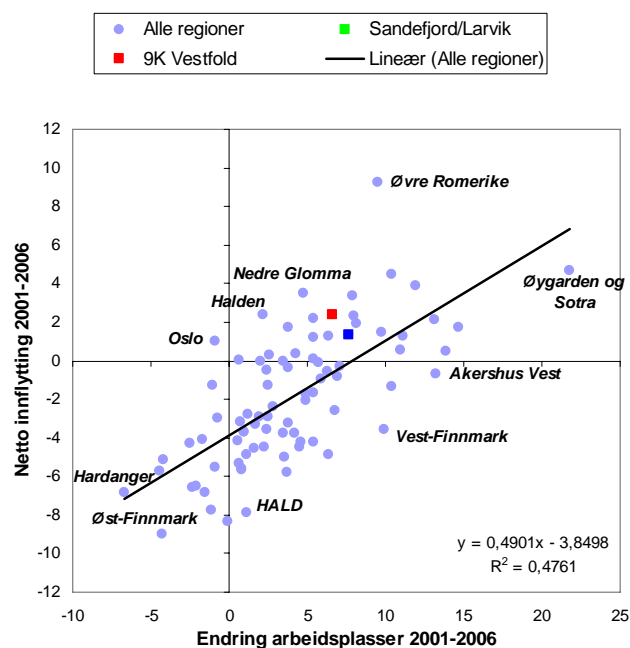
Metoden illustreres i figur 13. Det er en klar og positiv sammenheng mellom netto innflytting til en region og vekst i arbeidsplasser. En enkel regresjonsanalyse, som vist i diagrammet, viser at endringer i antall arbeidsplasser i en region forklarer nesten 48 prosent av variasjonene i netto innflytting³. Dersom en region har en vekst på 1 prosent i antall arbeidsplasser, vil dette statistisk føre til en netto innflytting på nesten en halv prosent.

Dette betyr samtidig at 52 prosent av flyttemønsteret skyldes andre forhold enn arbeidsmarkedet. Enkelte regioner er mer attraktive enn andre, og trekker til seg folk av andre årsaker enn arbeid. Denne stedlige attraksjonen kan vi måle som den vertikale avstanden mellom regionens plassering i diagrammet, og den avtegnede forventningslinjen.

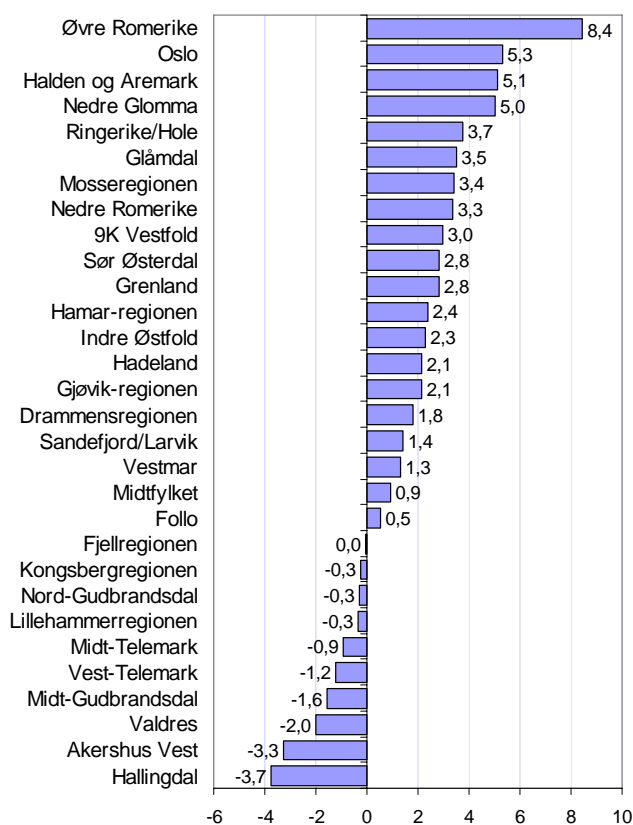
I figur 14 er attraksjonsindeksen for regionene på Østlandet vist. Attraksjonsindeksen er differansen mellom faktisk netto innflytting og forventet innflytting ut fra endringer i antall arbeidsplasser i regionen (forventningslinjen i figur 13).

De mest attraktive regionene i Norge er Øvre Romerike, Oslo, Halden og Aremark og Nedre Glomma.

I Vestfold er både 9K og Sandefjord/Larvik attraktive. Av figur 13 kan vi se at begge regionene også har god vekst i antall arbeidsplasser.

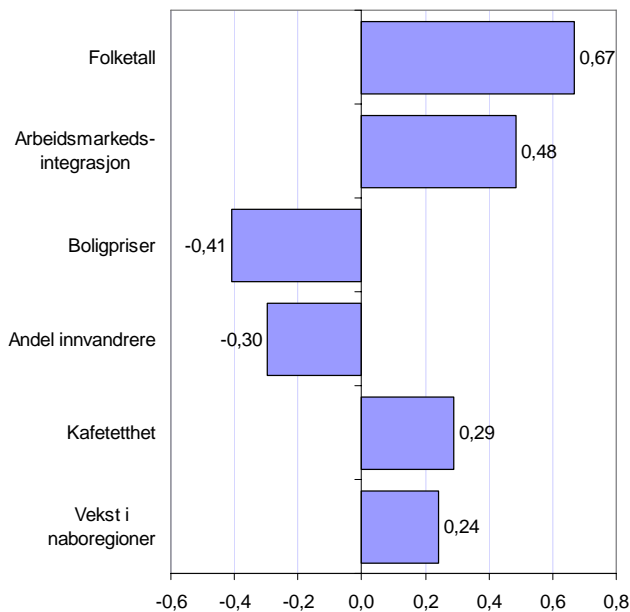
Figur 13: Sammenhengen mellom netto innflytting og vekst i arbeidsplasser for regionene i Norge.

Figur 14: Attraksjonsindeksen for regionene på Østlandet - periode 2001-2006.

Hva forklarer regional attraktivitet?

Data fra alle regioner i Norge er analysert for å forklare flyttestrømmene. Det ble funnet seks forhold som er signifikante. Disse forholdene, sammen med arbeidsmarkedet, forklarer 78 prosent av flyttestrømmene mellom regionene.

Figur 15: Forhold, i tillegg til endring i antall arbeidsplasser, som har signifikant forklaringskraft for regionenes flyttemønstre. Figuren viser justert betaverdi.

Regioner med stor **befolkning** trekker til seg innflyttere.

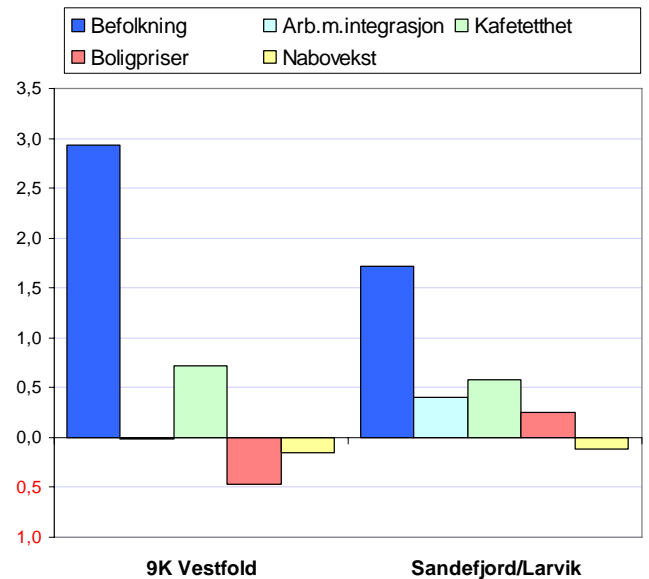
Arbeidsmarkedsintegrasjon er et mål for hvor stor andel pendlere det er i regionen. Dette gir et mål for pendlingsmulighetene til innbyggerne. Det er positivt for flyttingen å ha høy arbeidsmarkedsintegrasjon med naboregionene.

Høy **kafetetthet** er også positivt.

Høye **boligpriser** presser potensielle innflyttere ut.

Vekst i arbeidsplasser i naboregioner er positivt.

Høy **andel innvandrere** er negativt. Dette skyldes nok at innvandrere er mer tilbøyelig til å flytte enn andre.

Figur 16: Statistisk bidrag til nettoflytting i regionene i Vestfold i perioden 2001-2006.

I figuren over ser vi hvilket statistisk bidrag den enkelte region i Vestfold får fra de ulike forklaringsfaktorene.

Begge regionene er folkerike, noe som bidrar til høy innflytting.

Sandefjord/Larvik har høy arbeidsmarkedsintegrasjon, noe som bidrar til høyere attraktivitet. 9K har nøytral arbeidsmarkedsintegrasjon.

Begge regionene har høyere kafetetthet enn gjennomsnittet, og tjener innbyggere på dette.

9K har høye boligpriser, noe som har redusert netto innflytting med 0,7 prosent i perioden. Sandefjord/Larvik tjener på lavere boligpriser.

Når det gjelder vekst i arbeidsplasser i naboregioner, har bidraget i perioden vært negativt. Den veide veksten i naboregionene har vært lavere enn gjennomsnittet.

Attraktivitetsbarometeret for kommuner

Attraktivitetsbarometeret for kommuner baserer seg på samme metodikk som for regioner i forrige kapittel. Metoder og data er imidlertid forbedret noe. Dette er den første presentasjonen av attraktivitet for kommuner.

Vi finner tilsvarende sammenheng mellom nettoflyttingen og endring i antall arbeidsplasser i kommunene i Norge som vi gjorde for regionene. Sammenhengen på kommunenivå er imidlertid svakere enn for regioner. For en enkelt kommune vil sammenhengen mellom innflytting og arbeidsplassvekst være svakere, fordi det er kortere vei å pendle mellom kommuner enn regioner. Mens en prosent vekst i arbeidsplasser fører til innflytting på omtrent en halv prosent for regioner, vil tilsvarende vekst føre til omtrent en kvart prosent for kommuner. Ettersom det er mange små kommuner, blir det også mer statistisk støy som følge av tilfeldigheter.

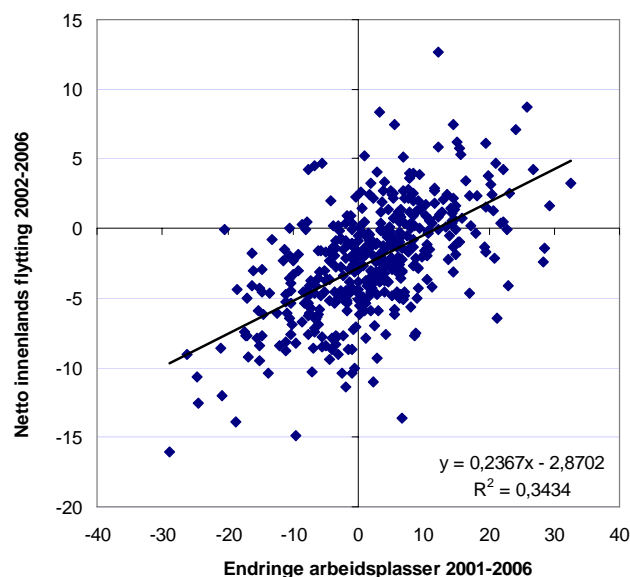
De mest attraktive kommunene i Norge

En rangering av kommunene i Norge med hensyn til attraktivitetsindeksen, viser at Ullensaker i Akershus er mest attraktiv, fulgt av Sørum (Akershus) og Marker (Østfold). Attraktivitetsindeksen er differansen mellom faktisk netto innenlands innflytting og forventet, dvs den vertikale avstanden mellom kommunen og forventningslinjen i figur 17.

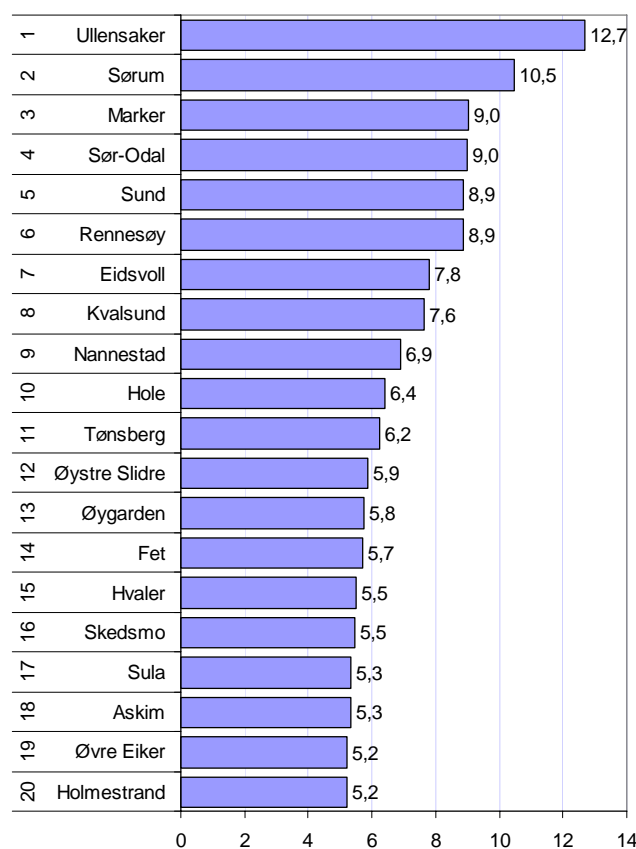
Seks av de 20 mest attraktive kommunene er i Akershus, mens Østfold har tre kommuner med på denne lista. Hordaland, Buskerud og Vestfold har to kommuner hver.

De fleste av kommunene som er blant de mest attraktive, ligger inntil større vekstsentra. Mange kommuner ligger nær Oslo, og har stor pendling til Oslo. Rennesøy ligger nær Stavanger mens Øygarden og Sund ligger nært Bergen. Kvalsund ligger inntil Hammerfest og Alta. Sula ligger inntil Ålesund.

Tønsberg skiller seg ut, ved å ikke synes å lene seg til vekstimpulser fra sterke naboer.

Figur 17: Sammenhengen mellom nettoflytting og endring i arbeidsplasser i kommuner i Norge.

Figur 18: Attraktivitetsindeksen for kommuner, de 20 beste kommunene i Norge, periode 2002-2006.

Attraktivitet - kommunene i Vestfold

I figur 19 viser vi de samme data som i figur 16, men nå er kommunene i Vestfold markert med rødt.

Vi ser at det er kun to kommuner i Vestfold som ligger under forventningslinjen. Det er Stokke, som har svært høy vekst i antall arbeidsplasser i perioden, men likevel netto innenlands utflytting. Den andre kommunen er Re.

Kommunene i Vestfold har stor variasjon i utviklingen i arbeidsplasser, men liten variasjon i nettoutflyttingen. De fleste kommunene har netto innflytting, og de kommunene som har netto utflytting har liten utflytting i prosent av folketallet. Vestfold er tett befolket, med geografisk små kommuner. Dermed kan de se ut til at arbeidsplassutviklingen i den enkelte kommunen blir mindre betydningsfull for nettoutflyttingen.

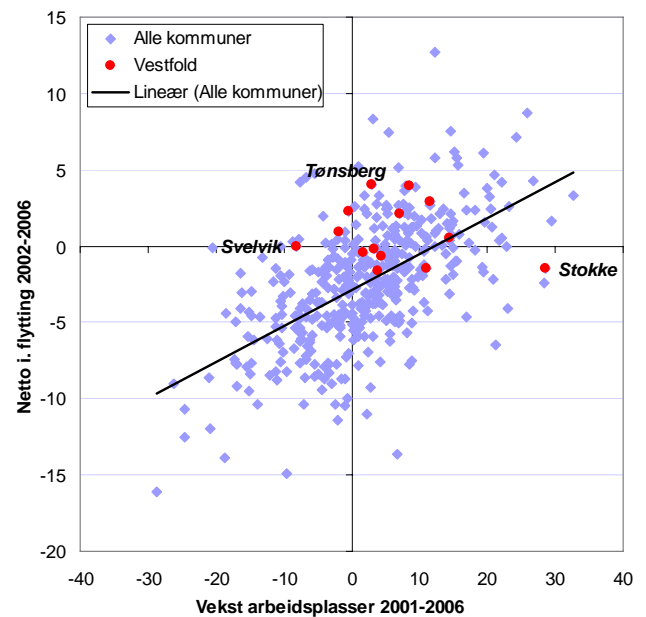
I figur 20 har vi rangert kommunene i Vestfold med hensyn til attraktivitetsindeksen. Denne indeksen viser differansen mellom faktisk netto innenlands innflytting og forventet innflytting basert på arbeidsplassveksten. Dette tilsvarer den vertikale avstanden mellom kommunens plassering i figur 19 og forventningslinjen.

Tønsberg skårer høyest av kommunene i Vestfold på attraktivitetsbarometeret. Kommunen hadde netto innflytting på 6,2 prosent i perioden, til tross for at veksten i arbeidsplassene var bare 2,9 prosent. Dette plasserer kommunen som nr 11 av kommunene i Norge.

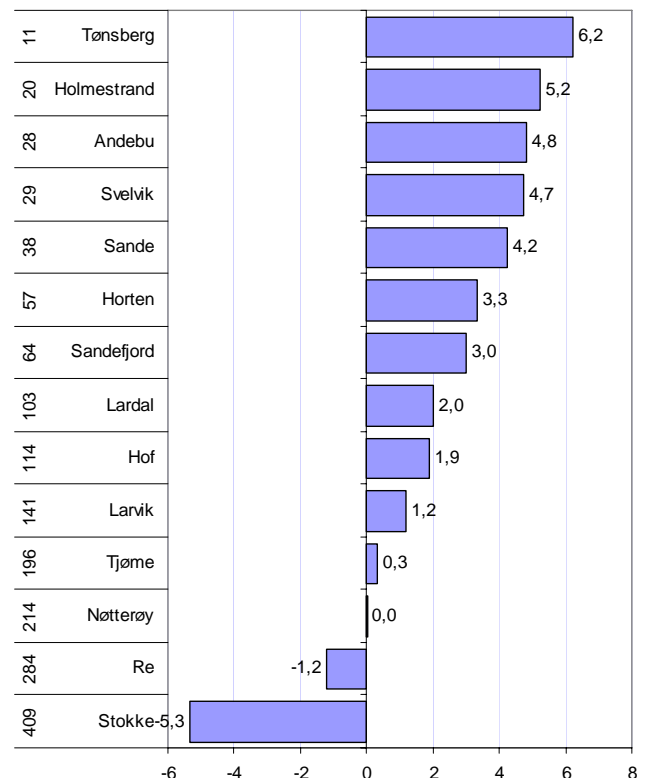
Mange andre kommuner i Vestfold framstår som attraktive. Holmestrand er nummer 20, Andebu er nummer 28, Svelvik nummer 29.

Bare to kommuner er lite attraktive. Stokke er klart minst attraktiv. Stokke hadde svært sterk vekst i arbeidsplassene, og det kan se ut til nabokommunene har nytt godt av denne veksten. Den samme tendensen er også til stede for Re.

I Stokke har det også vært mange innvandrere de siste årene. Det er mulig at den del av disse har flyttet ut av kommunen til andre deler av landet.

Figur 19: Sammenhengen mellom nettoutflytting og endring i arbeidsplasser i kommuner i Norge og Vestfold.

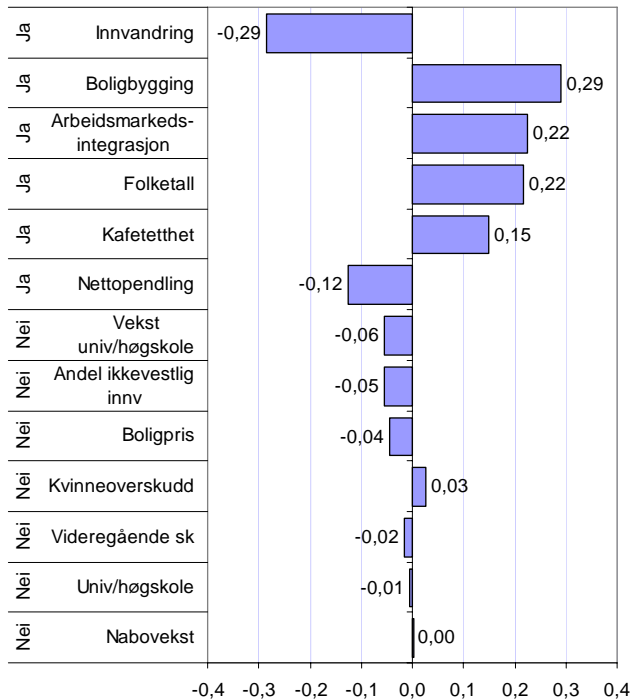

Figur 20: Attraktivitetsindeksen for kommuner i Vestfold, perioden 2002-2006. Tallene til venstre angir rangering på attraktivitetsbarometeret blant de 431 kommunene i Norge.

Hva forklarer attraktivitet i kommunene?

Kommunenes attraktivitet er analysert sammen med en rekke andre kjennetegn ved kommunene, for å forsøke å forklare variasjonen i attraktivitet.

Resultatene av denne statistiske analysen er vist i figur 21.

Figur 21: Sammenheng mellom ulike forklaringsfaktorer og nettoutflytting, justerte betaverdier. Forhold som har signifikant betydning er markert med "ja" til venstre i figuren.

Innvandring. Kommuner med høy innvandring i perioden har lavere attraktivitet. Forklaringen på dette er antakelig at mange distriktskommuner med problemer med synkende folketall har hatt høy innvandring i perioden. Innvandrerne er imidlertid svært mobile, og flytter ofte fra den kommunen de innvandrer til. Statistisk sett fører 100 innvandrere i perioden til netto utflytting på 73.

Boligbygging. Det er en klar positiv sammenheng mellom boligbygging og innflytting. Årsaks-sammenhengen her går antakelig begge veier. Høy innflytting fører til økt boligbygging, men kommunens tilrettelegging for boligbygging vil også kunne bety høyere innflytting. Det siste vil antakelig være mest merkbart i pressområder.

Arbeidsmarkedsintegrasjon er positivt for attraktiviteten. Kommuner som har gode pendlingsmuligheter er mer attraktive.

Størrelsen på **folketallet** i seg selv er attraktivt. Folkerike kommuner trekker til seg innflyttere.

Høy **kafetetthet** er positivt for attraktiviteten.

Nettoppendling virker negativt. Dette betyr at kommuner med høy netto utpendling har en tendens til å være mer attraktive. Dette er noe overraskende, ettersom kommuner med netto innpendling har overskudd på arbeidsplasser. Rent intuitivt skulle en forvente at slike kommuner trekker til seg nye innbyggere. En forklaring på dette er at kommuner med underskudd på arbeidsplasser kan sies å ha overskudd på folk. Dette overskuddet har kommunen opparbeidet seg over tid, kanskje nettopp fordi det er attraktivt å bosette seg der.

Forhold som ikke har forklaringskraft er vekst i universitet/høgskoler, andel ikke-vestlige innvandrere, boligpriser, kvinneoverskudd (i alder 20-40 år), videregående skoler eller høgskoler/universitet og arbeidsplassvekst i nabokommuner.

Analysen på kommunenivå ga noe andre resultat enn analysen på regionnivå. På regionnivå var boligprisene signifikante, mens boligbygging ikke ga signifikans. Dette kan tolkes som at boligbyggingen er viktig for hvilken kommune i en region innflyttingen kommer.

Arbeidsplassvekst i nabokommuner er ikke signifikant når vi analyserer på kommunenivå. For regioner var arbeidsplassvekst i naboregioner viktig. Når vi ikke får utslag for nabovekst på kommunenivå, kan det skyldes at vi må veie veksten i nabokommuner med pendlingsandelen. Dermed vil den positive effekten av nabovekst bli fanget opp av arbeidsmarkedsintegrasjonen.

Ellers er det overraskende at det ikke er mulig å finne positive effekter av utdanningsinstitusjoner. Verken nivået eller veksten i universitet/høgskolesektoren viser tegn til å påvirke flyttestrømmene.

I regionanalysen var ikke innvandringen med som forklaringsfaktor. Dermed ble den negative effekten av høy andel ikke-vestlig innvandrere i befolkningen overvurdert. Kommuneanalysen viser at det er *innvandringen* som har betydning, ikke *andelen innvandrere* i befolkningen.

Uforklart attraktivitet

Ut fra verdiene på de signifikante forklaringsfaktorene kan vi beregne forventet netto innflytting til kommunene.

I figur 22 er denne sammenhengen vist for kommunene i Norge, med vestfoldskommunene uthevet. De signifikante forklaringsfaktorene forklarer omtrent 70 prosent av variasjonene mellom kommunene når det gjelder nettoflytting.

Dette betyr at det fremdeles er faktorer som vi ikke kjenner, som forklarer 30 prosent av flyttemønstrene. Med bruk av denne modellen kan vi identifisere kommuner som har stort avvik fra forventet nettoflytting. Kjennetegn ved disse kommunene kan gi oss en pekepinn på viktige forklaringsfaktorer som vi kan analysere senere, eller spesielle forhold i enkeltkommuner som får flyttemønstrene til å bli "mot normalt".

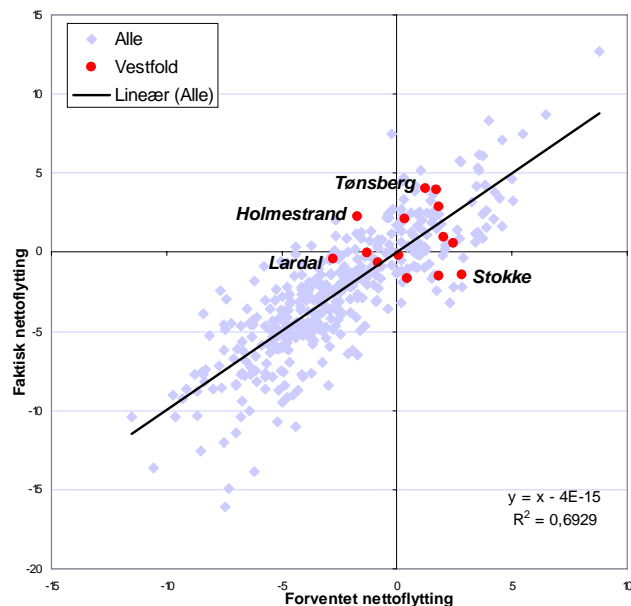
I Vestfold er det Stokke som har høyest forventet innflytting, mest på grunn av høy vekst i arbeidsplassene. Stokke har imidlertid netto utflytting, og ligger dermed langt under forventningslinjen. Lardal har de dårligste forutsetningene, men her er den faktiske flyttebalansen bedre enn forventningen.

I figur 23 har vi rangert kommunene i Vestfold etter avvik fra forventet flytting.

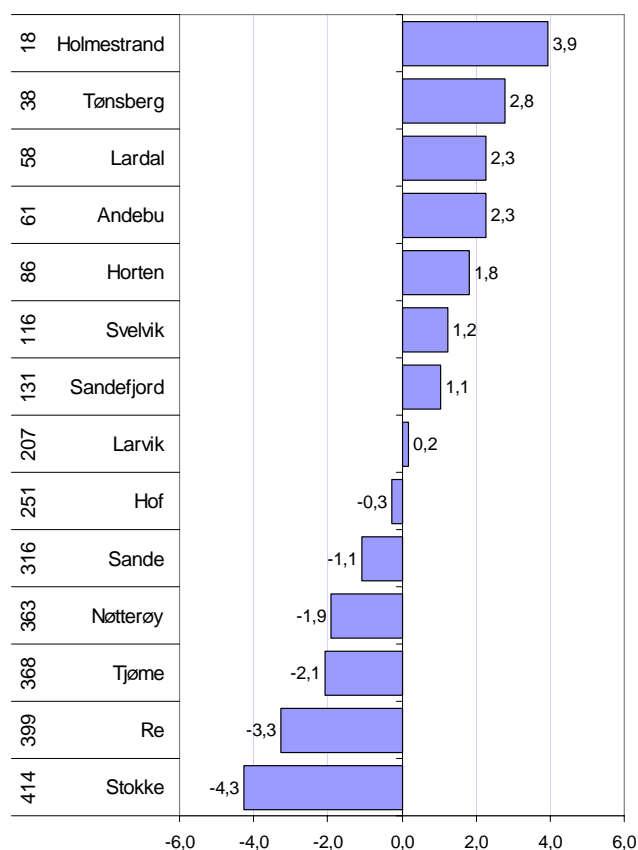
Holmestrand skiller seg ut, gjennom å ha betydelig bedre flyttebalanse enn forventet. Her har netto innflytting blitt 3,9 prosent bedre enn modellen forventer. Også Tønsberg, Lardal og Andebu har en høyere netto innflytting enn "normalt".

Stokke har det høyeste negative avviket fra forventningen. Re, Tjøme, Nøtterøy og Sande har også klart dårligere flyttebalanse enn forventet.

Åtte av 14 kommuner i Vestfold har en bedre flyttebalanse enn forventet, mens seks kommuner gjør det dårligere. De fleste kommunene i Vestfold har en høy arbeidsmarkedsintegrasjon, og dette forklarer mye av den høye attraktiviteten i kommunene i fylket.

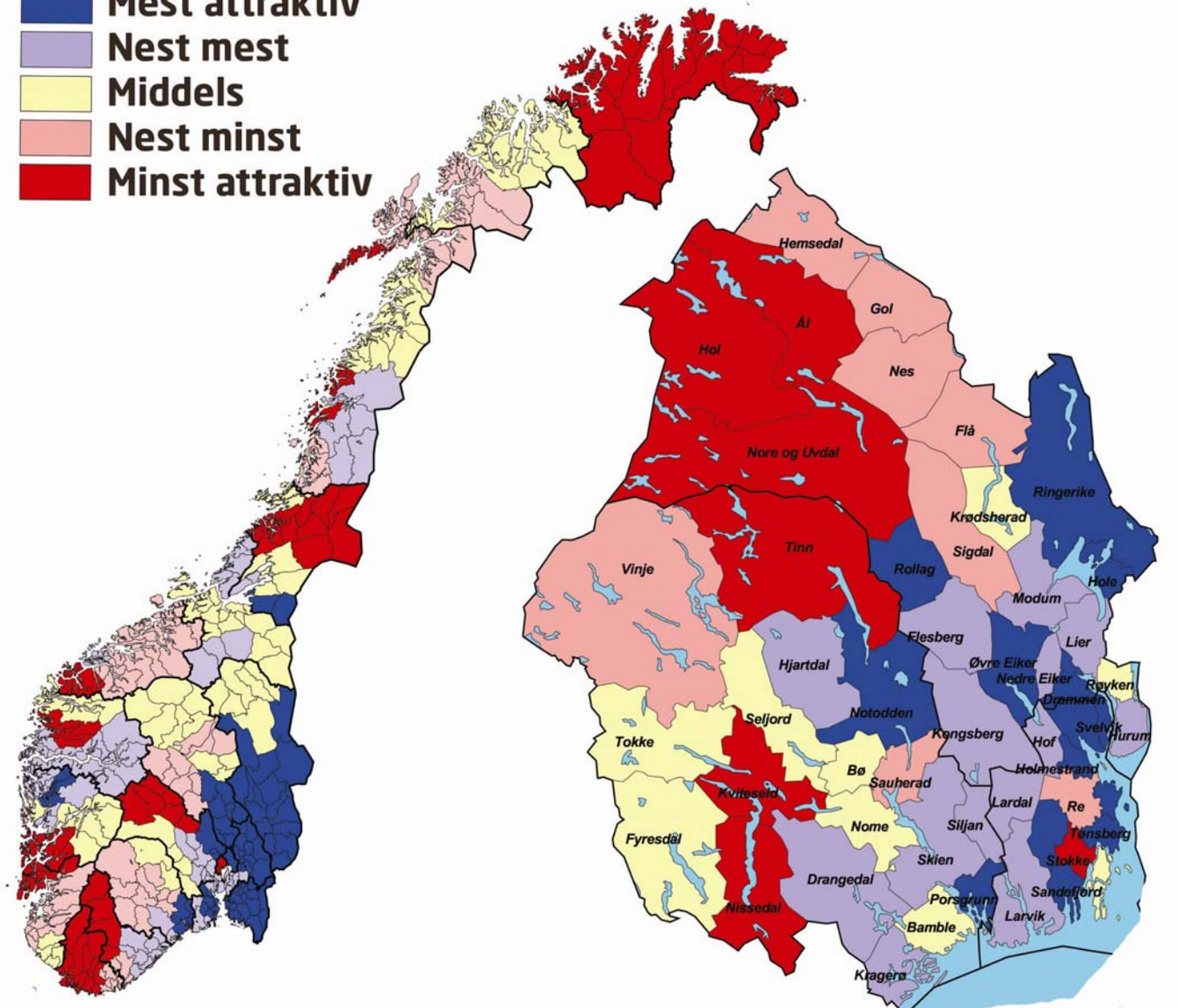
Figur 22: Sammenhengen mellom faktisk innenlands nettoflytting og forventningen basert på de signifikante forklaringsfaktorene.

Figur 23: Differanse mellom faktisk og forventet netto innenlands flytting basert på de signifikante forklaringsfaktorene. Tallene til venstre er rangering mht uforklart attraktivitet.

Kart attraktivitetsbarometer

- Mest attraktiv**
- Nest mest**
- Middels**
- Nest minst**
- Minst attraktiv**

Figur 24: Attraktivitetsbarometeret for regioner i Norge, og kommuner i BTV.

Attraktivitetsbarometeret for regioner viser at det er en høy konsentrasjon av attraktive regioner på Østlandet. Akershus Vest, Asker og Bærum, skiller seg sterkt ut her med å være blant de minst attraktive. Mange av de mest attraktive regionene finner vi øst og nord for Oslo.

I kartet med attraktivitetsbarometeret for kommuner, ser vi at kommunene nærmest Oslo i stor grad er blant de attraktive, mens distriktskommunene kommer ut med lav attraktivitet.

I Vestfold ser vi at begge regionene, og de fleste kommunene er attraktive. Stokke og Re er de eneste kommunene med under middels

attraktivitet, mens Tjøme og Nøtterøy er middels attraktive.

Arbeidsplasser

I dette kapitlet presenteres tall for utvikling av antall arbeidsplasser⁴. Datagrunnlaget er registerbasert sysselsettingsstatistikk fra SSB.

Antall arbeidsplasser i privat sektor i Vestfold sank fra 2000 til 2003. I det offentlige økte antall arbeidsplasser i denne perioden.

Etter 2003 har antall arbeidsplasser økt ganske sterkt. Økningen var sterkest i privat sektor, og i 2006 var antall arbeidsplasser i Vestfold kommet opp i 99 919, en økning på 6311 arbeidsplasser fra nivået i 2000. Dette tilsvarer en økning på 6,7 prosent. Privat sektor hadde 70 339 arbeidsplasser i 2006. 70 prosent av arbeidsplassene i Vestfold er dermed i privat sektor.

I figur 26 er årlig vekst i arbeidsplasser vist for fylkene for 2006, og gjennomsnittlige vekstrater i de siste fem årene.

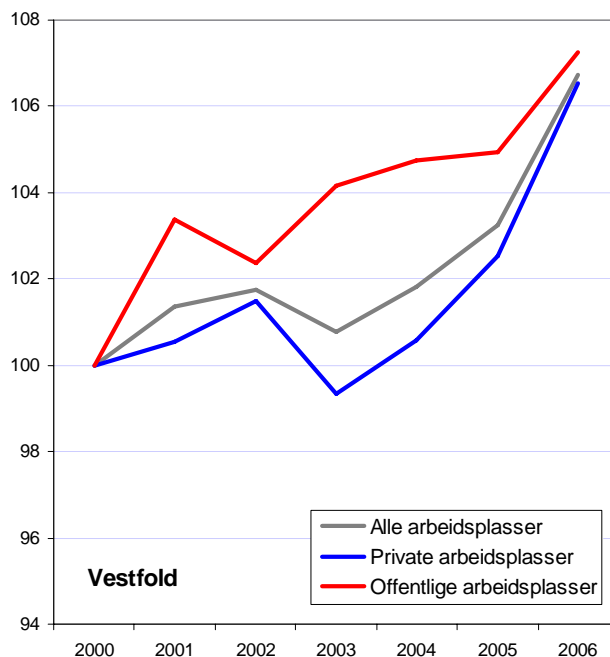
Figuren illustrerer tydelig den sterke økonomiske veksten som er i Norge. Alle fylkene hadde vekst i antall arbeidsplasser i 2006. Rogaland hadde høyest vekst i 2006, med en vekst på over seks prosent. Sogn og Fjordane hadde den laveste veksten med 1,1 prosent.

Vest-Agder har høyest vekst når vi ser på den siste femårsperioden. Den gjennomsnittlige årlige veksten fra 2001 til 2006 var på 2,2 prosent.

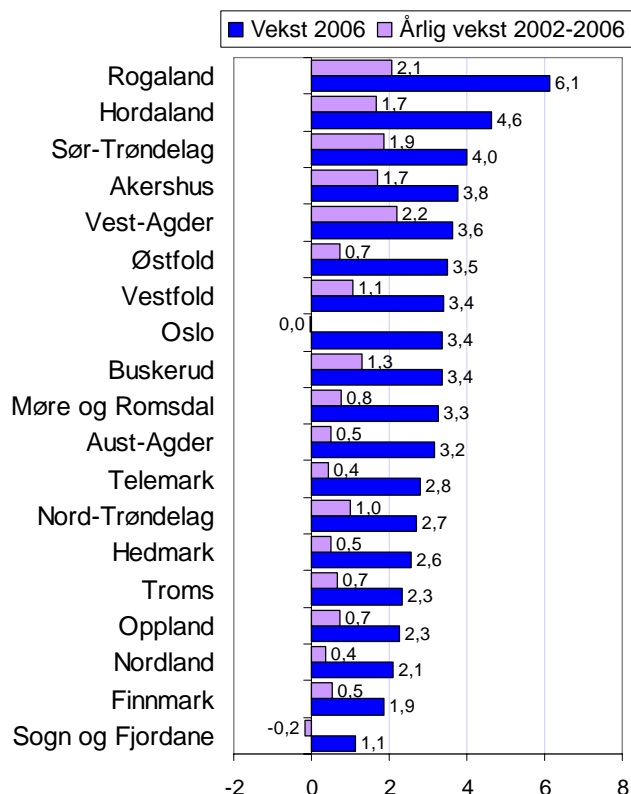
Sogn og Fjordane er det eneste fylket med nedgang i antall arbeidsplasser fra 2002 til 2006.

I Vestfold økte antall arbeidsplasser med 3,4 prosent i 2006. Dette er omtrent middels av fylkene.

I de siste fem årene har den gjennomsnittlige vekstraten vært på 1,1 prosent i Vestfold.

Figur 25: Antall arbeidsplasser i Vestfold i privat og offentlig sektor, indeksert slik at 2000 = 100.

Figur 26: Vekst i antall arbeidsplasser i 2006, samt årlige vekstrater i perioden 2002-2006.

Arbeidsplassutvikling i bransjer

I de siste årene har det skjedd store strukturelle endringer i bransjesammensetningen. Noen bransjer har hatt sterk vekst, mens andre har hatt nedgang.

I Vestfold er det personlig og forretningsmessig tjenesteyting samt bygg og anlegg, som har hatt den sterkeste veksten. Veksten i disse bransjene har vært sterkere i Vestfold enn i andre deler av landet.

Hotell og restaurant og Handel har også hatt vekst i denne perioden

Bransjene transport og industri har hatt nedgang i antall arbeidsplasser i Vestfold. Industrien har sterkest nedgang. Her har 12,5 prosent av arbeidsplassene forsvunnet siden 2000.

Strukturelle endringer i Vestfold

I figur 28 har vi sett på endringene i antall arbeidsplasser i de ulike næringene i absolutte tall,

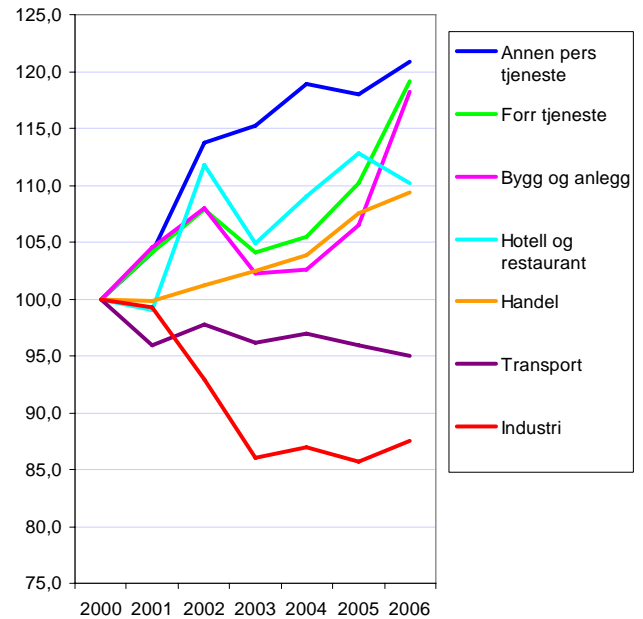
Helse og sosialsektoren har hatt sterk vekst i denne perioden. Det ble over 700 nye arbeidsplasser i denne sektoren, og den årlige veksten de fem siste årene er på over 500.

Vi ser at veksten i antall arbeidsplasser i bygg og anlegg er størst i absolutte tall i enkeltåret 2006. Det ble 797 nye arbeidsplasser i denne bransjen i Vestfold i 2006. Gjennomsnittlig vekst de fem siste årene er på 185.

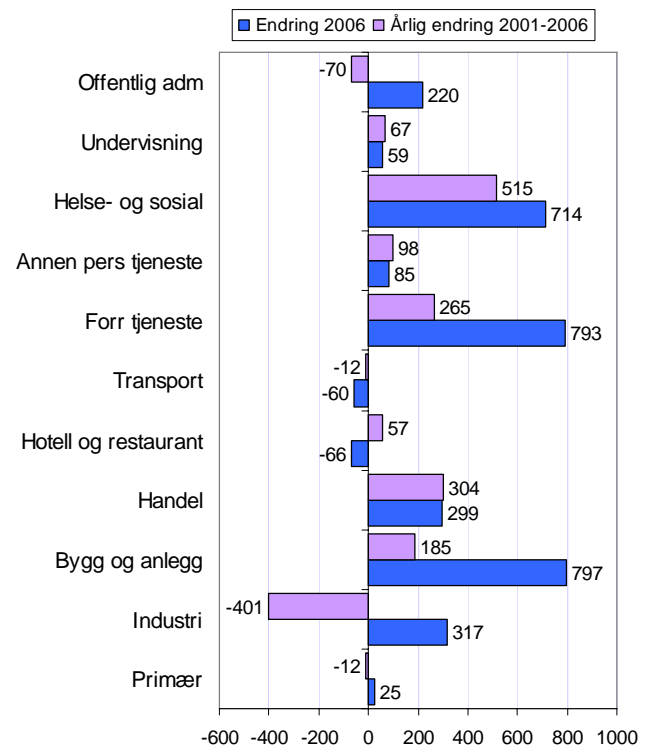
Forretningsmessig tjenesteyting økte med 793 i 2006, og med 265 i gjennomsnitt etter 2000.

Industrien i Vestfold har tapt over 400 arbeidsplasser pr år i gjennomsnitt siden 2000. I 2006 hadde industrien i Vestfold igjen vekst, og antall industriarbeidsplasser økte med 317.

I bransjene personlig tjenesteyting og hotell og restaurant har det ikke vært så store utslag i antall arbeidsplasser, selv om den prosentvise veksten har vært stor. Dette er relativt små bransjer i Vestfold.

Figur 27: Utvikling av antall arbeidsplasser i Vestfold, indekset slik at nivået i 2000 = 100.

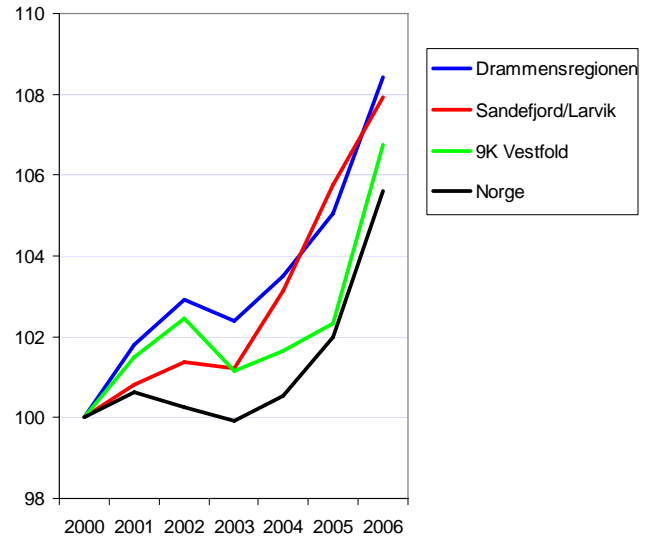

Figur 28: Endring i antall arbeidsplasser fra 2001 til 2006 i ulike bransjer i Vestfold.

Arbeidsplassutvikling i regionene

Det har ikke vært store forskjeller mellom regionene i Vestfold, når det gjelder vekst i arbeidsplasser. Både 9K og Sandefjord/Larvik har hatt sterk vekst. Også Drammensregionen, hvor Sande og Svelvik inngår, har hatt sterk vekst i antall arbeidsplasser.

Alle disse regionene har hatt vekst i antall arbeidsplasser godt over landsgjennomsnittet siden 2000.

Figur 29: Utvikling i antall arbeidsplasser i regionene i Vestfold, indeksert slik at nivået i 2000=100.

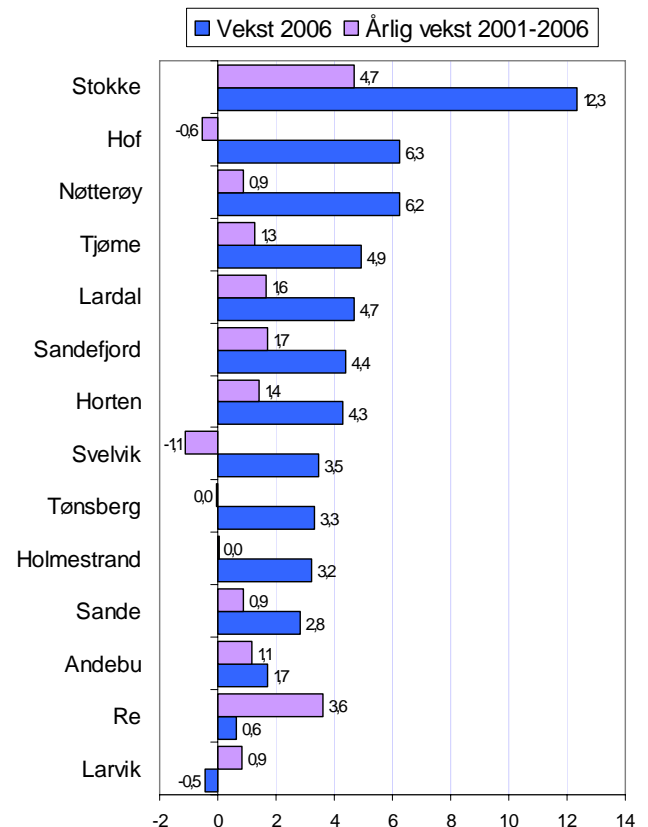
Arbeidsplassutvikling i kommunene

I figur 30 har vi vist arbeidsplassveksten i kommunene i 2006, og årlig vekst i de fem siste årene.

Stokke, Hof og Nøtterøy har hatt sterkest prosentvis vekst i 2006. Larvik, Re og Andebu har lavest vekst siste år.

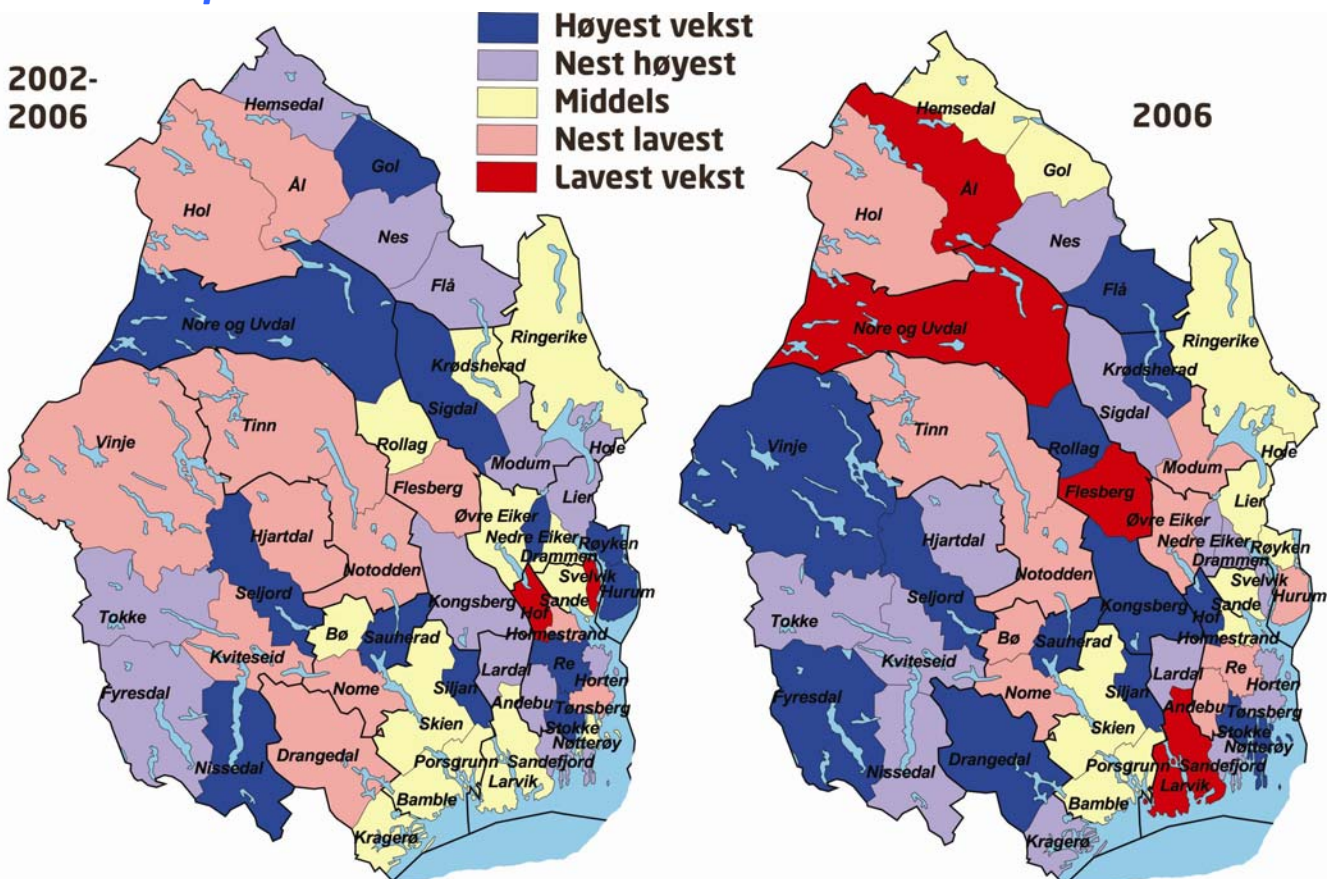
Samtlige kommuner i Vestfold, unntatt Larvik, har vekst i antall arbeidsplasser fra 2005 til 2006.

I de fem siste årene, er det Stokke, Re og Sandefjord som har hatt den sterkeste veksten. I denne perioden var det bare Hof og Svelvik som hadde nedgang i antall arbeidsplasser.

Figur 30: Prosentvis vekst i antall arbeidsplasser i 2006, samt årlige vekstrater i perioden 2001-2006.

Kart arbeidsplasser

Figur 31: Vekst i arbeidsplasser, til venstre siste fem år, til høyre i 2006, målt i forhold til alle kommuner i landet.

Når vi ser på arbeidsplassutviklingen de siste fem årene, som vist i kartet til venstre, er det egentlig ingen klare mønstre. Mens befolkningsveksten er vært sentralisert, er arbeidsplassveksten mye mer jevnt fordelt mellom sentrum og periferi. Dette illustrerer viktigheten av attraktivitet i den tiden vi er inne i. Flyttemønstrene er i liten grad påvirket av arbeidsplassutviklingen, men synes å følge andre mønstre.

I de siste fem årene, som vist i kartet til venstre, ser vi at Hof og Svelvik er blant kommunene med svakest vekst i arbeidsplasser, mens Stokke og Re er blant kommunene med sterkest vekst.

I 2006 er det Stokke, Hof, Nøtterøy og Tjøme som er blant kommunene med sterkest vekst i landet, mens Larvik er blant kommunene med svakest vekst.

Pending

Arbeidstakere pendler i økende grad mellom kommuner og regioner. I dette kapitlet presenteres utviklingen av pendlingsmønstre i regioner og kommuner. Data er hentet fra registerbasert sysselsettingsstatistikk i SSB.

Nettopending i regionene

I figur 32 ser vi nettopending i regionene i BTV-området. Nettopending er antallet sysselsatte som er bosatt i regionen og som pendler ut, fratrukket bosatte utenfor regionen som pendler inn. Her er dette tallet vist som prosent av antall sysselsatte i regionen.

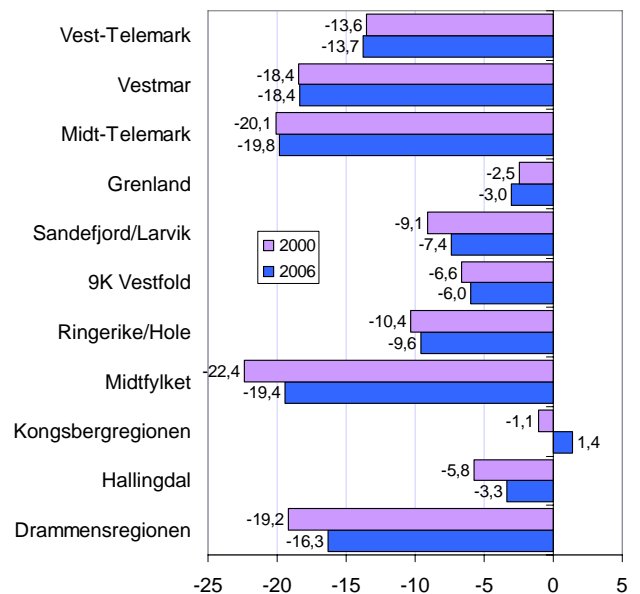
Alle regionene i dette området, unntatt Kongsbergregionen har netto utpendling. Kongsbergregionen har gått fra å ha netto utpendling i 2000 til netto innpendling i 2006. Netto utpendling betyr at regionene har et underskudd på arbeidsplasser.

Pendlingsmønsteret på Østlandet er preget av at Oslo har et stort overskudd på arbeidsplasser, og en innpendling på over 100 000 personer. Dette gjør at de fleste regioner på Østlandet utenom Oslo har netto utpendling.

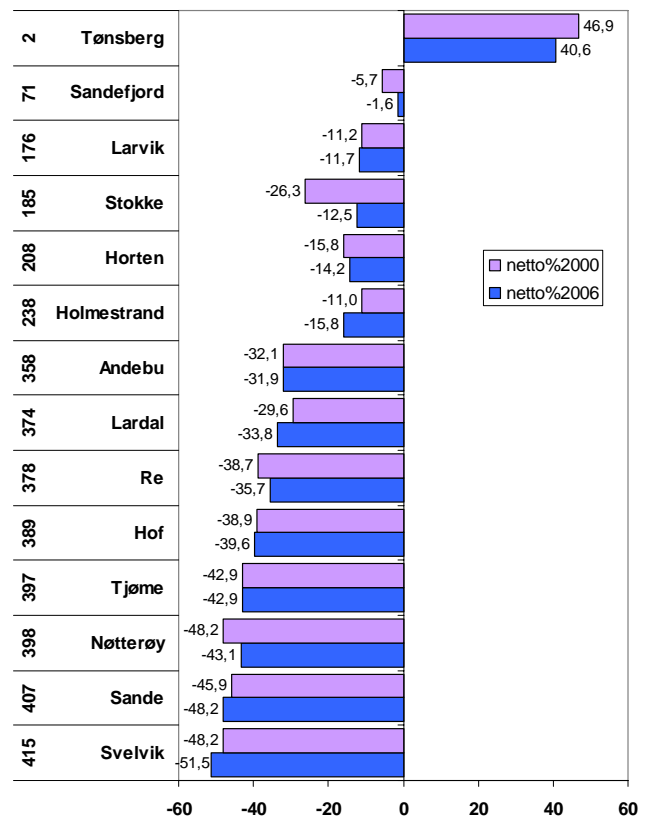
Nettopending i kommunene

Blant kommunene i Vestfold er det bare Tønsberg som har overskudd på arbeidsplasser. Overskuddet på arbeidsplasser i Tønsberg er imidlertid svært stort, og det er bare Ullensaker kommune som har større prosentvis overskudd av alle kommunene i landet. Tønsberg har en netto innpendling på 7365 personer i 2006. Sandefjord har nesten netto innpendling, og mangler bare 313 arbeidsplasser for å ha balanse mellom arbeidsplasser og sysselsatte. Fortsetter den sterke veksten i antall arbeidsplasser i Sandefjord vil kommunen ha netto innpendling om to år.

Svelvik, Sande og Nøtterøy har stor netto utpendling. Vi så imidlertid i kapitlet om attraktivitet, at kommuner med høy netto utpendling er attraktive. Underskudd på arbeidsplasser der dermed ikke nødvendigvis et problem, dersom det er arbeidsmuligheter i nabokommunene.

Figur 32: Nettopending, prosent.

Figur 33: Nettopending, prosent. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht nettopending.

Arbeidsmarkedsintegrasjon

Arbeidsmarkedsintegrasjon er et mål for hvor godt arbeidsmarkedet i en region eller kommune er integrert med arbeidsmarkedet utenfor. Vi måler dette ved å summere andelen av sysselsatte som pendler ut med andelen av arbeidsplassene som fylles av personer bosatt utenfor. I kapitlet om attraktivitet så vi at arbeidsmarkedsintegrasjon er en viktig forklaringsfaktor for flyttestrømmene. Høy arbeidsmarkedsintegrasjon er positivt for innflytting, da det gir innbyggerne større pendlingsmuligheter og flere muligheter for valg av arbeidsplasser.

Vi ser av figur 34 at regioner som Drammensregionen, Midtfylket, Ringerike/Hole og Midt-Telemark har stor arbeidsmarkedsintegrasjon. De tre førstnevnte regionene har mange pendlere til Akershus/Oslo, mens Midt-Telemark har mange pendlere til Grenland.

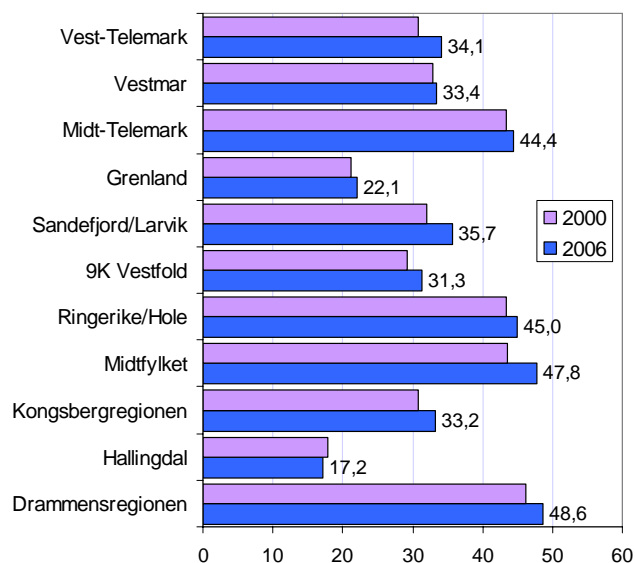
Grenland og Hallingdal har lav arbeidsmarkedsintegrasjon. Slike regioner er i større grad enn andre avhengig av en positiv utvikling i eget arbeidsmarked.

Arbeidsmarkedsintegrasjon i kommunene

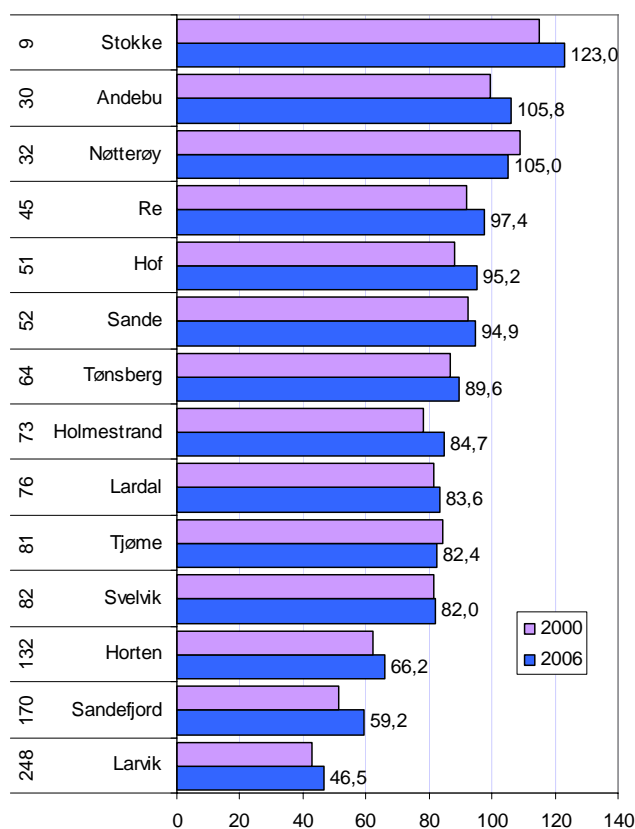
I figur 35 viser vi arbeidsmarkedsintegrasjonen i kommunene i Vestfold.

Vi kan se av rangeringen til venstre at de fleste kommunene i Vestfold har en høy arbeidsmarkedsintegrasjon. Bare Larvik har arbeidsmarkedsintegrasjon under medianen av norske kommuner.

Vi kan også se at alle kommunene unntatt Nøtterøy og Tjøme har økt arbeidsmarkedsintegrasjon fra 2000 til 2006. Dette viser at befolkningens tendens til å pendle mellom kommuner er økende. Dette gjør at sammenhengen mellom arbeidsplasser og bosetting svekkes. Dermed bli attraktivitet viktigere, på bekostning av arbeidsplasser.

Figur 34: Arbeidsmarkedsintegrasjon, målt ved summen av andel arbeidstakere bosatt utenfor regionen, og andel sysselsatte som arbeider utenfor regionen, prosent.

Figur 35: Arbeidsmarkedsintegrasjon, målt ved summen av andel arbeidstakere bosatt utenfor kommunen, og andel sysselsatte som arbeider utenfor kommunen, prosent.

FoU og SkatteFUNN

SkatteFUNN ble opprettet i 2002, og har blitt den viktigste finansieringsordningen for FoU i små og mellomstore bedrifter. Så langt har omtrent 8600 bedrifter fått godkjent FoU-prosjekter. Bedrifter som får godkjent FoU-prosjekter, får opp til 20 prosent av kostnadene i støtte i form av skattefradrag. Fra 2002 til og med 2006, ble det godkjent FoU-prosjekter for et samlet beløp på over 40 mrd kr. Bedriftenes bruk av SkatteFUNN vil også være en god indikator for næringslivets investeringer i forskning og utvikling, spesielt blant de små og mellomstore bedriftene. Alle data i dette kapitlet er fra SSB.

Oslo er det fylket som er klart størst i volum. Her er det finansiert skattefunnprosjekter til en samlet ramme på ca 8,6 mrd kroner. Rogaland, Hordaland, Akershus og Sør-Trøndelag har også stort volum på skattefunnprosjekter.

Ser vi på samlet beløp pr innbygger, er også Oslo størst, med 15 800 kr pr innbygger i perioden. Sør-Trøndelag, Rogaland og Møre og Romsdal har også relativt høye beløp pr innbygger.

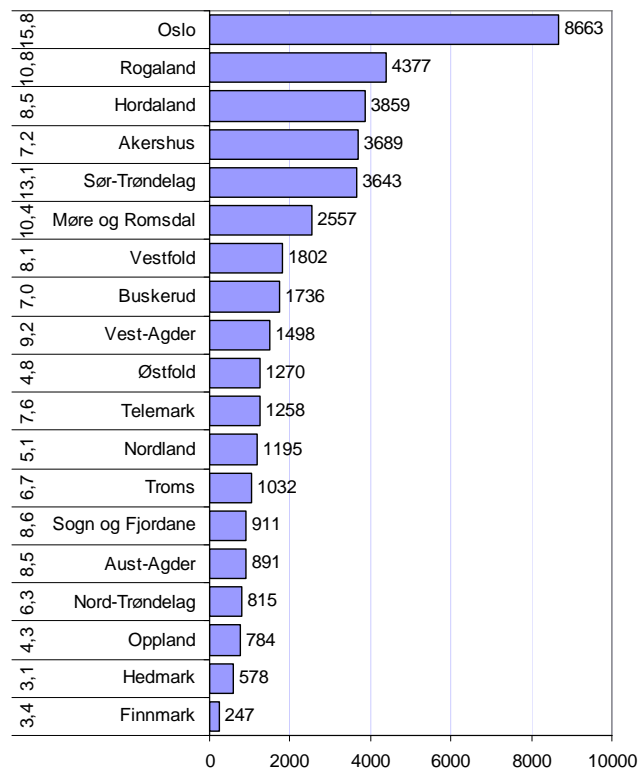
I Vestfold er det så langt finansiert FoU gjennom SkatteFUNN til en samlet ramme på 1,8 mrd kr.

FoU-frekvens

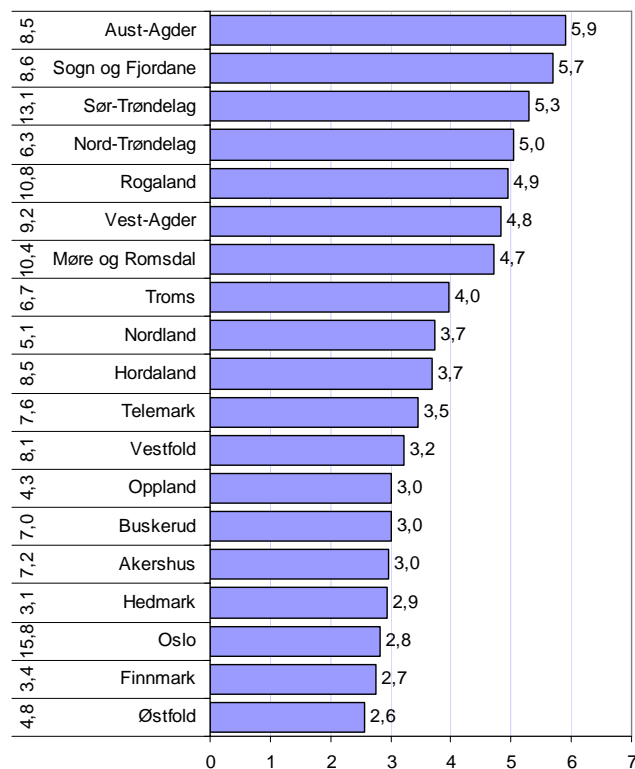
En rangering av fylkene med hensyn til totale beløp til godkjente prosjekter i SkatteFUNN avspeiler i stor grad størrelsen på de ulike fylkene. Vi har derfor sett på hvor stor andel av foretakene som har fått godkjent skattefunnprosjekter i perioden 2002-2005. Her har vi tatt utgangspunkt i alle foretakene som har levert regnskap for 2005. På den måten kan vi få fram hvilke regioner som har utnyttet ordningen i størst grad.

I en slik rangering har Aust-Agder høyest frekvens i bruk av SkatteFUNN fulgt av Sogn og Fjordane og Sør-Trøndelag.

I Vestfold har 3,2 prosent av de regnskapspliktige bedriftene brukt SkatteFUNN. Dette er litt lavere enn landsgjennomsnittet på 3,7 prosent.

Figur 36: Samlet beløp, mill kr, til FoU-prosjekter finansiert med SkatteFUNN i perioden 2002-2006. Til venstre vises beløp pr innbygger, 1000 kr.

Figur 37: Andel av aktive regnskapspliktige foretak som har hatt FoU-prosjekt finansiert av SkatteFUNN. Til venstre vises beløp pr innbygger i 1000 kr.

FoU-frekvens i regionene

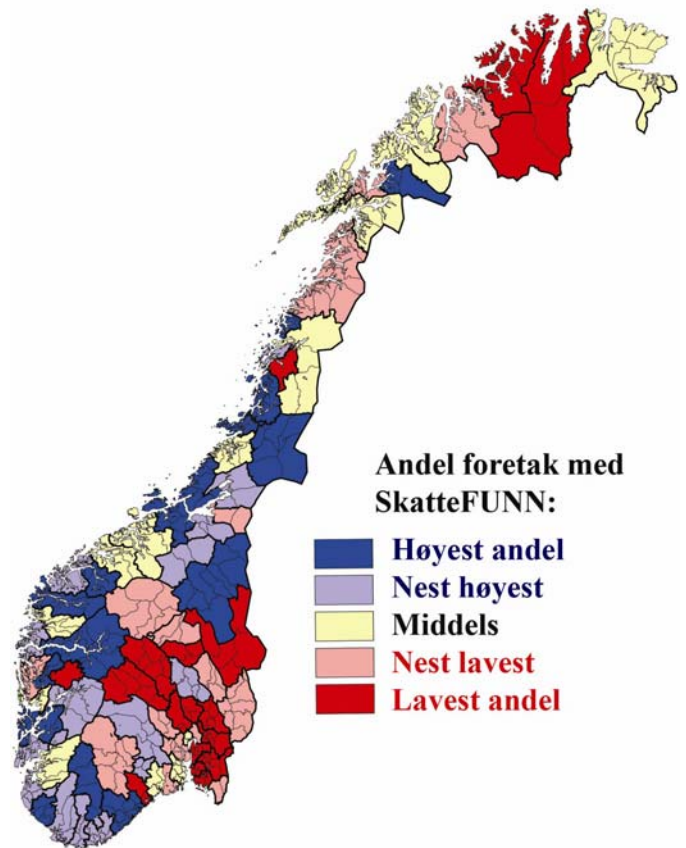
På kartet til høyre kan vi se på forskjellene mellom regionene i Norge med hensyn til bruk av SkatteFUNN. Regionene på Sør- og Vestlandet, samt Trøndelag har en langt høyere andel av foretakene med i SkatteFUNN enn regionene på Østlandet og Nord-Norge.

På Østlandet er det bare fem av 30 regioner som har over middels skattefunnfrekvens. I Agderfylkene og Rogaland har alle regionene over middels andel bedrifter med FoU-prosjekt finansiert av SkatteFUNN.

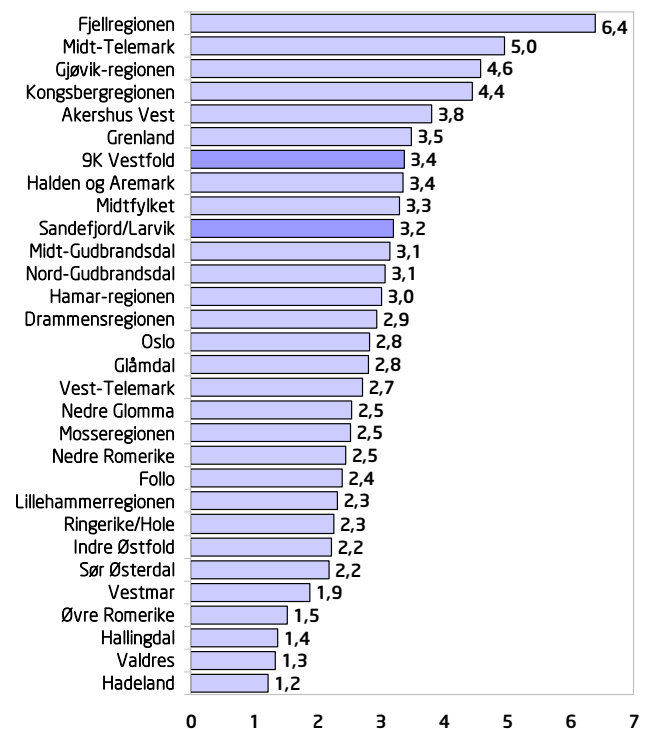
Av regionene på Østlandet er det Fjellregionen som har høyest andel foretak som har fått godkjent prosjekt i SkatteFUNN. Her har 6,4 prosent av alle regnskapspliktige foretak minst ett godkjent prosjekt. Gjennomsnittet for Norge er 3,7 prosent.

Hadeland har lavest skattefunnfrekvens av alle regionene i landet. Samtidig er dette en av regionene med best lønnsomhet i næringslivet. Høy andel bedrifter med FoU er altså ikke en garanti for vellykkethet. Det er ingen klar sammenheng mellom høy andel FOU-bedrifter og næringslivsindeksen.

I 9K har 3,4 prosent av foretakene brukt SkatteFUNN, mens i Sandefjord/Larvik er andelen 3,2 prosent. Det er litt under landsgjennomsnittet på 3,7 prosent. Regionene i Vestfold har likevel ganske høy andel SkatteFUNN-foretak sammenliknet med de andre regionene på Østlandet.

Figur 38: FoU-frekvens i regionene i Norge.

Figur 39: FoU-frekvens i regionene på Østlandet.

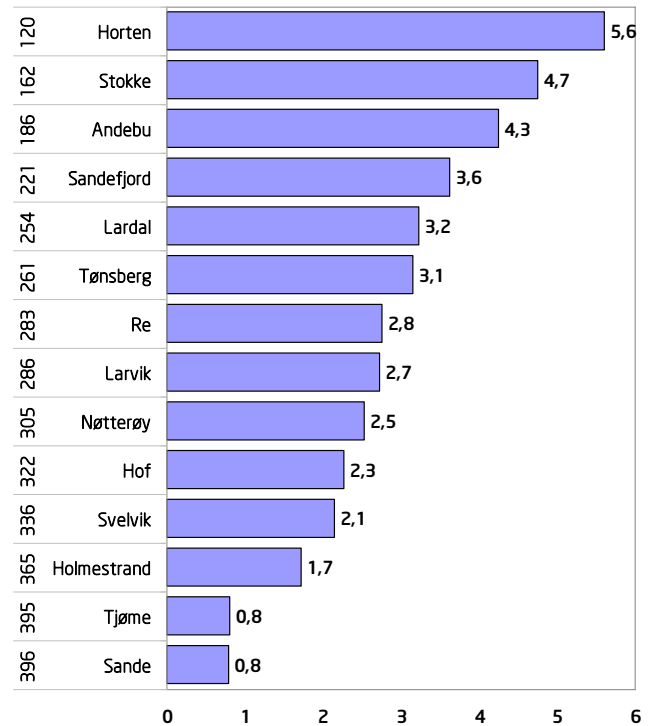
SkatteFUNN i kommunene

Vi kan også se på frekvensen av foretak som har brukt SkatteFUNN på kommunenivå.

Horten er den kommunen i Vestfold hvor høyest andel av bedriftene bruker SkatteFUNN. 5,6 prosent, 48 av 847, av de regnskapspliktige foretakene i Horten har hatt FoU-prosjekter finansiert av SkatteFUNN.

Også Stokke og Andebu har stor andel foretak med FoU, men i Andebu er antallet foretak med SkatteFUNN kun fire bedrifter.

Størst antall bedrifter med SkatteFUNN er det i Sandefjord, som har 80 bedrifter med i ordningen.

Figur 40: FoU-frekvens i kommunene i Vestfold. Tallene til venstre er rangering blant kommunene i Norge.

Nyetableringer

Nyetablerte bedrifter er som oftest små, og betyr ikke så mye for sysselsetting og produksjon på kort sikt. Men innovasjon, utvikling og nye mennesker bringes ofte inn i næringslivet gjennom de nye bedriftene. Unge bedrifter vokser dessuten raskere enn gamle. Den langsiktige virkningen av nyetableringer blir dermed viktig. For å sammenlikne regionene er antallet nyregistreringer⁵ i forhold til antall eksisterende foretak i Enhetsregisteret brukt som indikator. Holdingselskap er holdt utenfor.

Antall nyregistrerte foretak har økt de siste årene, i takt med de gode økonomiske tidene. I 2006 ble det registrert nesten 60 000 nye foretak i Enhetsregisteret innenfor de kommersielle foretakstypene. Da er holdingselskaper holdt utenfor. Dette tilsvarte 9,1 prosent av beholdningen av foretak i Enhetsregisteret.

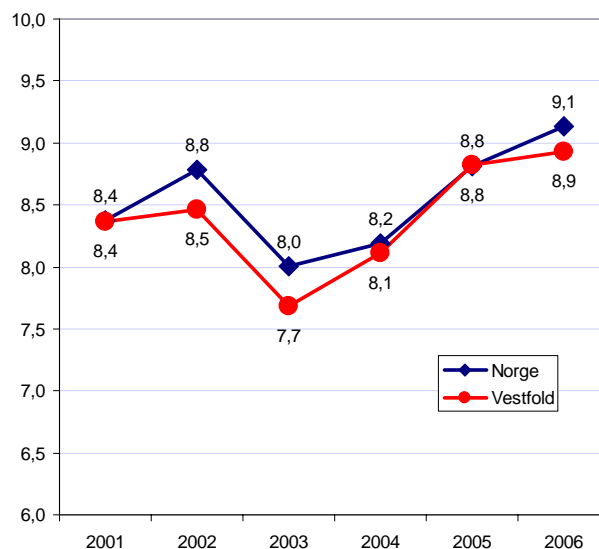
Etableringsfrekvensen i Vestfold har ligget på eller like under landsgjennomsnittet i hele perioden. I 2006 var etableringsfrekvensen i Vestfold 8,9 prosent, to promille under landsgjennomsnittet.

Etableringsfrekvens i fylkene

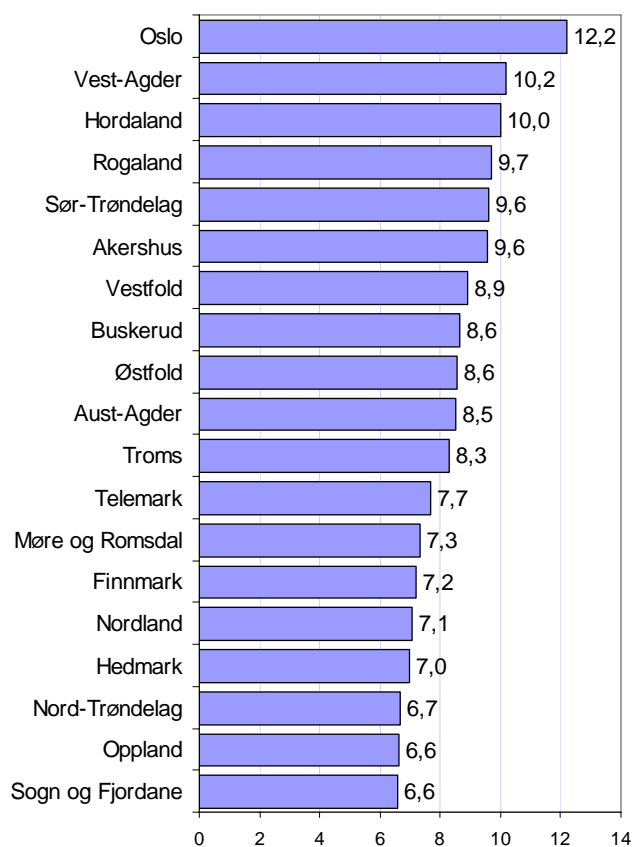
Det er Oslo som har den høyeste etableringsfrekvensen av fylkene i landet. I Oslo ble det registrert 12,2 nye foretak pr 100 eksisterende i 2006. Oslo har langt høyere etableringsfrekvens enn de andre fylkene, og drar opp landsgjennomsnittet ganske kraftig.

Etter Oslo er det Vest-Agder og Hordaland som har høyest etableringsfrekvens.

Vestfold er nr syv av 19 fylker i 2006.

Figur 41: Etableringsfrekvens i Vestfold og Norge.

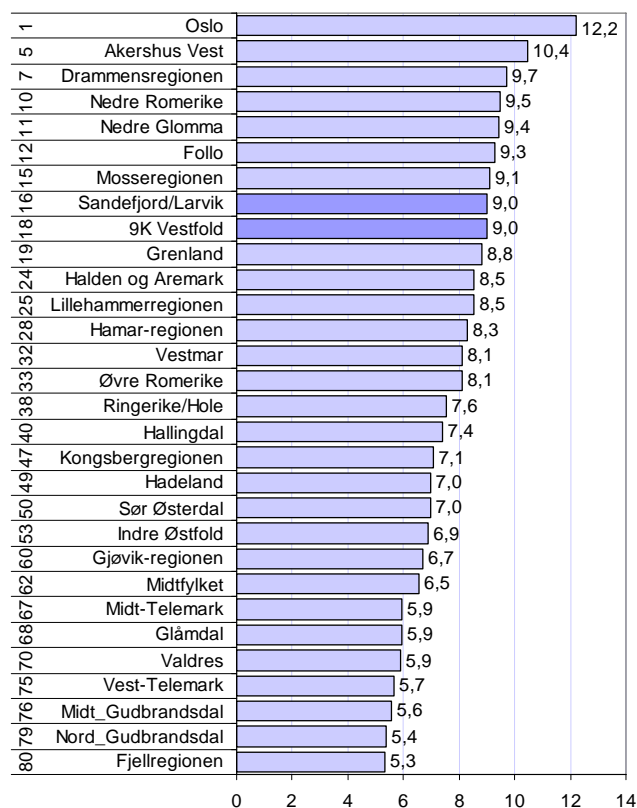
Figur 42: Etableringsfrekvens i fylkene i Norge, 2006.

Etableringsfrekvens i regionene

I figuren til høyre ser vi etableringsfrekvensen i regionene på Østlandet. Oslo har høyest etableringsfrekvens, også blant regionene.

Sandefjord/Larvik og 9K har omtrent samme etableringsfrekvens på 9,0 prosent. Dette plasserer regionene på henholdsvis plass 16 og 18.

9K har pleid å ha litt høyere etableringsfrekvens enn Sandefjord/Larvik, men forskjellen i 2006 var svært liten.

Figur 43: Etableringsfrekvens i 2006, prosent, i regionene på Østlandet. Tallene til venstre angir rangering blant regionene i landet i 2006.

Etableringsfrekvens i kommunene

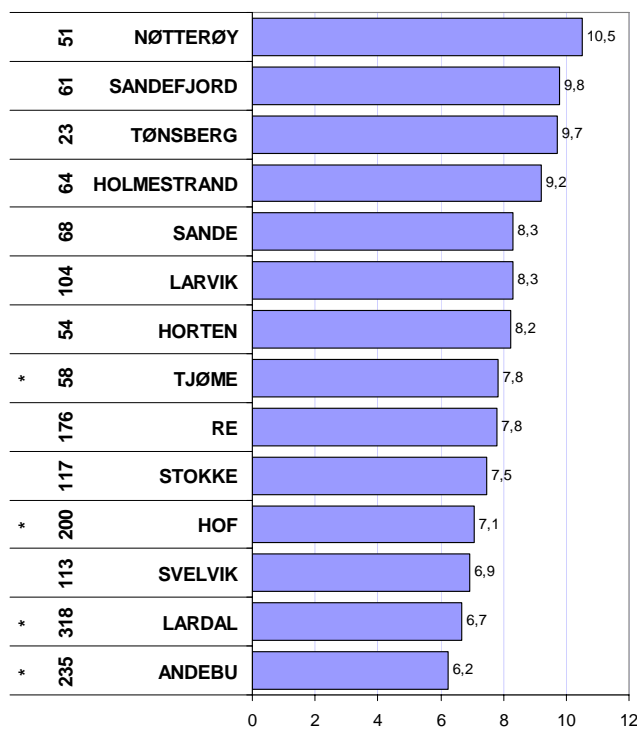
Figur 44 viser etableringsfrekvensen i kommunene i Vestfold. Nøtterøy hadde høyest etableringsfrekvens med 10,5 prosent, deretter følger Sandefjord og Tønsberg.

Andebu, Lardal og Svelvik hadde lavest etableringsfrekvens.

Kommuner merket med * er små kommuner med mindre enn 50 nyregistreringer i 2006. I slike små kommuner vil etableringsfrekvensen ofte variere mye fra år til år.

Tallene til venstre angir kommunens rangering i de siste fem årene. Her ser vi at Tønsberg er høyest rangert, på plass nr 23, fulgt av Nøtterøy, Horten og Tjøme.

Lardal og Andebu er de eneste kommunene i Vestfold som ligger under medianen av norske kommuner i de siste fem årene.

Figur 44: Etableringsfrekvens, prosent, i kommunene i Vestfold. * betyr at kommunen hadde mindre enn 50 nyregistreringer. Tallene til venstre angir rangering de siste fem år blant de 431 kommunene i landet.

Hva forklarer variasjoner i etableringsfrekvens?

Det er først og fremst tre faktorer som forklarer variasjonene i etableringsfrekvens.

Bransjesammensetningen har mest å si. Noen bransjer har mange nyregistreringer og mange som faller fra. Dette gjelder spesielt restauranter og tjenesteyting. Dersom et område har en stor andel av foretakene i slike bransjer, blir etableringsfrekvensen høy.

Vekst i folketall fører til høyere etableringsfrekvens. Dette skyldes at det blir flere potensielle etablerere, og at vekst i befolkningen fører til et økende marked for varer og tjeneste, og dermed skapes det plass for flere nye bedrifter.

Størrelse målt i folketall har også betydning. Dette slår imidlertid først og fremst ut når vi analyserer på region- og kommunenivå.

I figur 45 har vi regnet ut forventet etableringsfrekvens i fylkene, og sammenholdt denne med fylkenes faktiske etableringsfrekvens i 2006.

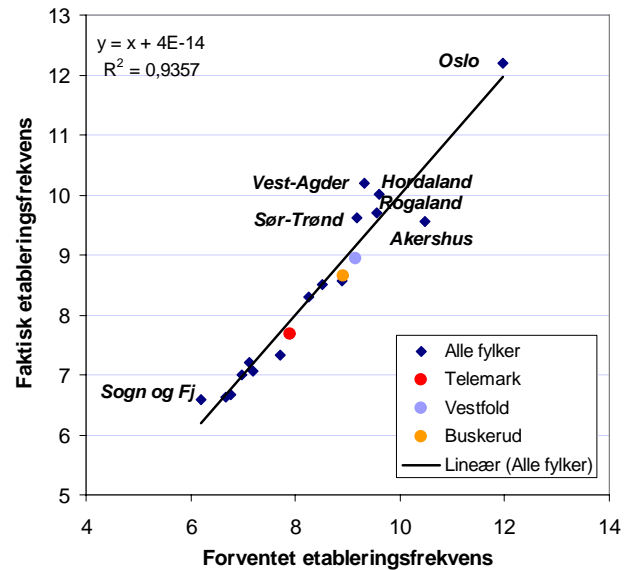
Bransjesammensetning og befolkningsveksten forklarer 93,5 prosent av variasjonene mellom fylkene. Sogn og Fjordane, som har lavest etableringsfrekvens av alle fylkene, ligger faktisk 0,4 prosent over forventningen.

Vestfold ligger like under forventningslinjen.

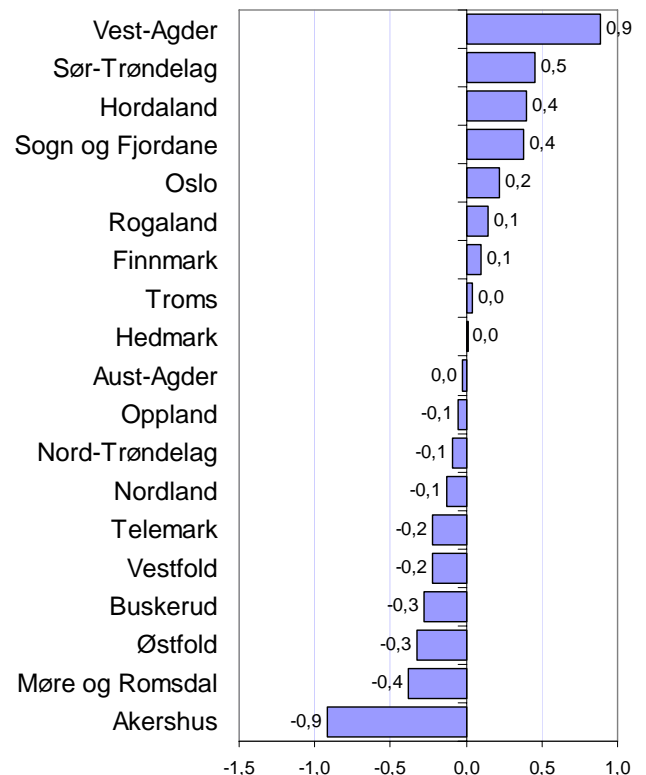
Hvis vi rangerer fylkene etter differansen mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens, som i figur 46, ser vi at Vest-Agder er det fylket som har størst positivt avvik, fulgt av Sør-Trøndelag, Hordaland og Sogn og Fjordane.

Oslo, som har langt høyere etableringsfrekvens enn noen av de andre fylkene, ligger bare 0,2 prosent over forventet etableringsfrekvens. Den høye etableringsfrekvensen i Oslo skyldes dermed gunstig næringsstruktur og høy befolkningsvekst.

Vestfold er nå nr 15 av 19 fylker. Det betyr at fylkets bransjestruktur og den gode veksten i befolkningen burde ført til litt høyere etableringsfrekvens i 2006.

Figur 45: Faktisk etableringsfrekvens i 2006, og forventet etableringsfrekvens basert på bransjesammensetning og folketallsvekst i 2006.

Figur 46: Avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens i 2006.

Faktisk og forventet etableringsfrekvens i kommunene

Vi kan også analysere variasjonene i etableringsfrekvens mellom kommunene. På samme måte som for fylkene, er det bransjestrukturen og befolkningsveksten som har størst betydning. For kommuner spiller også størrelsen, dvs folketallet, en rolle. Kommuner med høy befolkning har en tendens til å ha høyere etableringsfrekvens.

De tre faktorene forklarer til sammen nesten 57 prosent av variasjonene mellom etableringsfrekvensen mellom kommunene. Dette er lavere forklaringskraft enn vi fant for fylker. Dette skyldes at mange kommuner er små, og derfor har store tilfeldige avvik fra år til år.

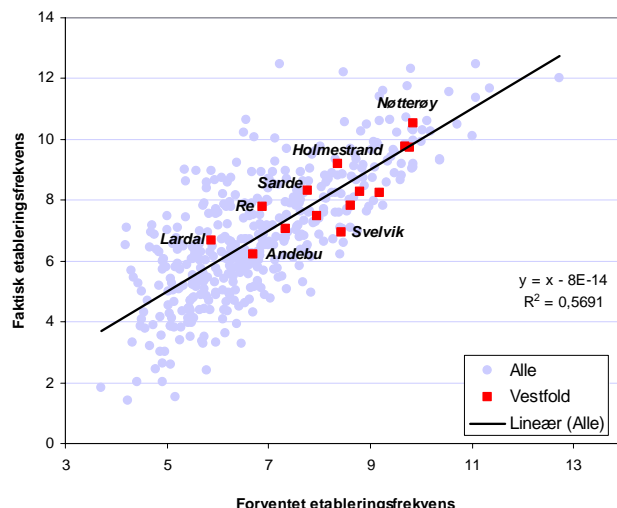
I figur 47 har vi sett på sammenhengen mellom faktisk og forventet verdi på etableringsfrekvensen i kommunene i Norge, og har uthevet kommunene i Vestfold.

Vi kan se at kommuner som Nøtterøy, Holmestrand, Sande, Re og Lardal alle har en etableringsfrekvens over forventet verdi. Andebu har lavest faktisk etableringsfrekvens, og ligger også under forventningslinjen, mens Svelvik har høyest negativt avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens.

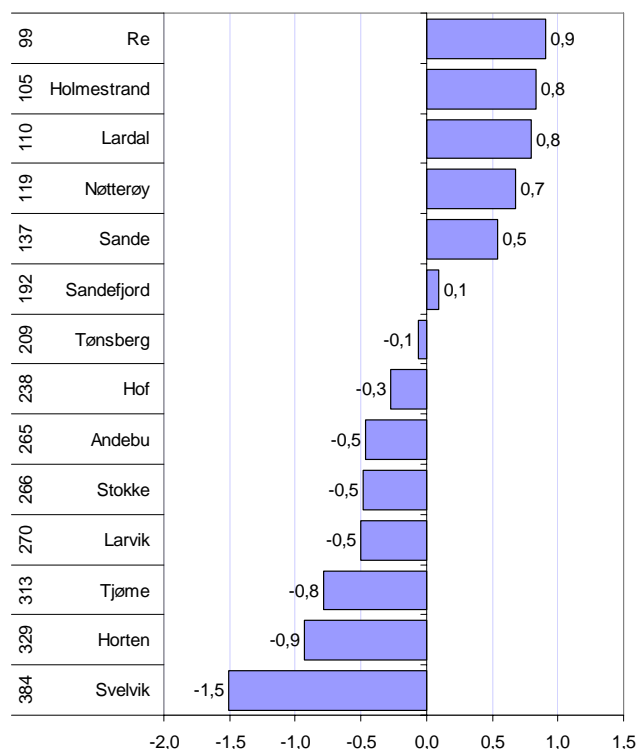
I figur 48 har vi vist avviket mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens i kommunene i Vestfold.

Vi ser at også Sandefjord har høyere etableringsfrekvens enn forventet, i tillegg til de kommunene vi har nevnt før. Tønsberg ligger like under forventningen.

Av 14 kommuner i Vestfold, har seks kommuner høyere etableringsfrekvens enn forventet, mens åtte kommuner ligger under forventet verdi.

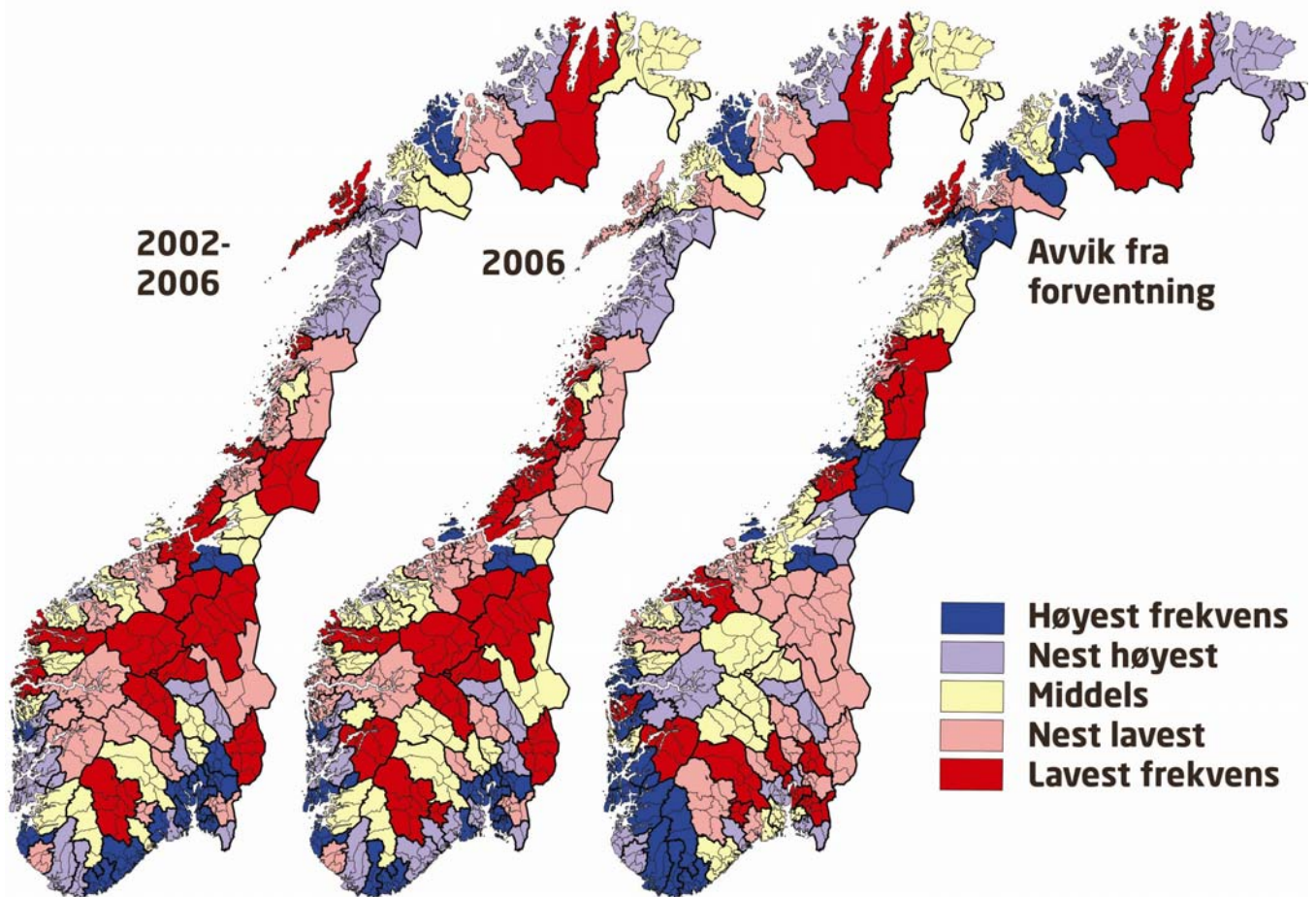

Figur 47: Faktisk etableringsfrekvens i 2006, sammenliknet med forventet etableringsfrekvens ut fra bransjestruktur, befolkningsvekst og befolkningsstørrelse.

Figur 48: Avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens ut fra bransjestruktur, befolkningsvekst og befolkningsstørrelse. Tallene til venstre er rangering iht kommunene i Norge.

Kart etableringsfrekvens regioner

Figur 49: Etableringsfrekvenser i regionene. Til venstre gjennomsnittlig etableringsfrekvens i perioden 2002-2006. I midten etableringsfrekvens i 2006. Til høyre avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens basert på bransjestruktur og befolkningsvekst.

I kartene over er variasjonene i regionenes etableringsfrekvens illustrert.

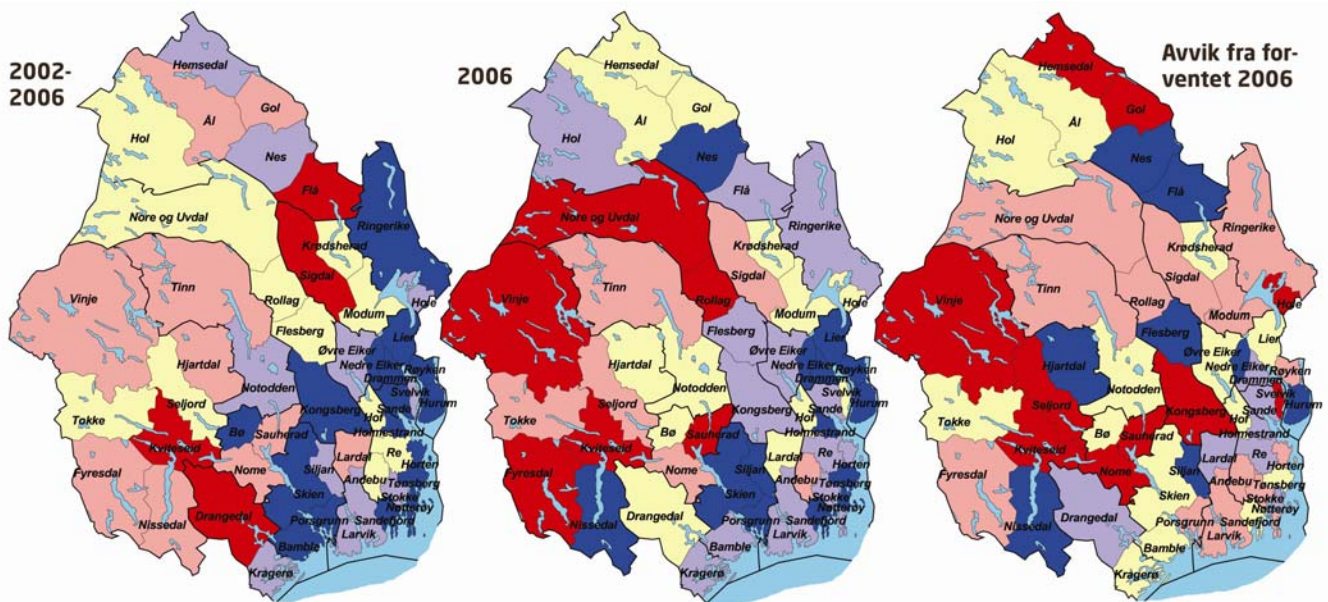
Vi ser at det er liten forskjell på mønstrene når det gjelder etableringsfrekvens i 2006 og siste femårsperioden. De regionale mønstrene i etableringsfrekvensene er stabile, det er stort sett de samme regionene som har høyest frekvens hvert år. Dette er stort sett folkerike regioner med større bysentra og befolkningsvekst.

Når vi justerer for bransjestruktur og befolkningsvekst, som i kartet til høyre, framtrer helt andre mønstre. Den høye etableringsfrekvensen i regionene i det sentrale Østlandet er forklart av bransjestruktur og befolkningsvekst. Justert for dette har Østlandet ikke flere nyetableringer enn forventet.

I sørvest er det et sammenhengende område med regioner som har langt flere nyetableringer enn forventet. Dette området har også god lønnsomhet, og sterk vekst i private arbeidsplasser, og synes å være det mest dynamiske området når det gjelder næringsutvikling.

Regionene i Vestfold er blant regionene med høyest, eller nest høyest etableringsfrekvens både i 2006 og i de siste fem årene. Regionene i Vestfold har imidlertid ikke høy etableringsfrekvens når vi korrigerer for bransjestruktur og befolkningsvekst.

Kart nyetableringer

Figur 50: Etableringsfrekvenser i kommunene. Til venstre gjennomsnittlig etableringsfrekvens i perioden 2002-2006. I midten etableringsfrekvens i 2006. Til høyre avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens basert på bransjestruktur, befolkningsvekst og befolkningsstørrelse.

Mønsteret når det gjelder nyetableringer i BTV er at kommunene nær Oslo og langs kysten har høyere etableringsfrekvens enn kommunene i vest og nord. Dette er samtidig de mest folkerike og urbane kommunene. Mønstrene er også på kommunenivå ganske stabile fra år til år, men for de minste kommunene vil det alltid være noen tilfeldige variasjoner fra år til år,

Når vi justerer for bransjestruktur, befolkningsstørrelse og befolkningsvekst, som vist i kartet til høyre, ser vi at det klare mønsteret forsvinner. Det betyr at den høye etableringsfrekvensen i sør og øst i BTV skyldes at disse kommunene har en mer gunstig bransjestruktur og befolkningsvekst.

I Vestfold ser vi at kommunene stort sett har middels eller høyere faktisk etableringsfrekvens både i 2006 og i de siste fem årene. Lardal er eneste kommune som hadde under middels etableringsfrekvens siste fem år, mens Andebu er eneste kommuner under middels i 2006.

Når vi korrigerer for bransjestruktur og befolkningsvekst, som vist i kartet til høyre, ser vi at kommunene i Vestfold kommer langt dårligere ut. Dette betyr at kommunene i Vestfold i utgangspunktet har gode forutsetninger for å oppnå høy etableringsfrekvens, på grunn av

befolkningsveksten og bransjestrukturen. Sammenholdt med forutsetningene, er faktisk etableringsfrekvensen lavere enn forventet i flertallet av kommunene i Vestfold.

Lønnsomhet

God lønnsomhet er en betingelse for en sunn næringsutvikling. En bedrift kan ha underskudd enkelte år, men må ha overskudd på lang sikt for å overleve. Regioner med mange overskuddsbedrifter vil ha færre nedleggelse, mer egenkapital og større vekstkraft.

For å få fram regionale forskjeller, er lønnsomhet målt som andel av foretakene med positivt resultat før skatt⁶.

Lønnsomheten i norsk næringsliv har økt hvert år siden 2001. I 2001 hadde mindre enn 64 prosent av foretakene i Norge overskudd, fem år senere er andelen overskuddsforetak økt til 74,4 prosent⁷.

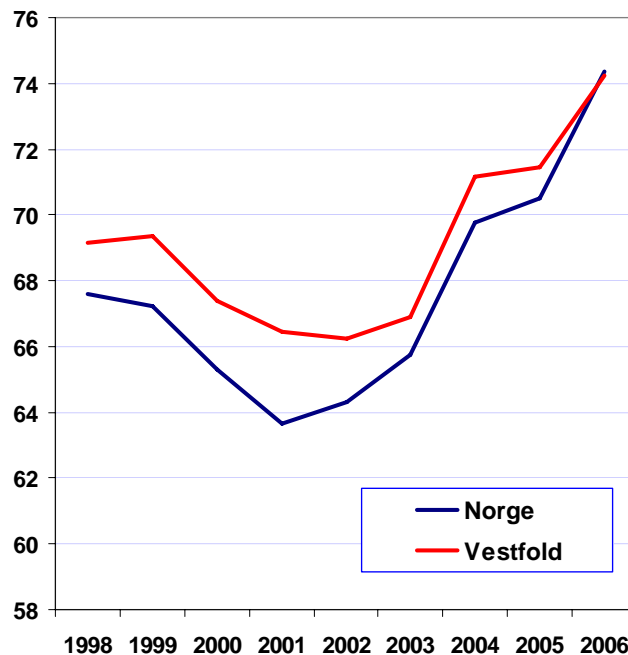
Næringslivet i Vestfold har hatt økt lønnsomhet de fire siste årene. Forbedringen i lønnsomheten blant bedriftene i Vestfold har imidlertid ikke vært så sterk som på landbasis. I 2006 var andel lønnsomme foretak i næringslivet i Vestfold for første gang under landgjennomsnittet.

Lønnsomhet fylkesvis

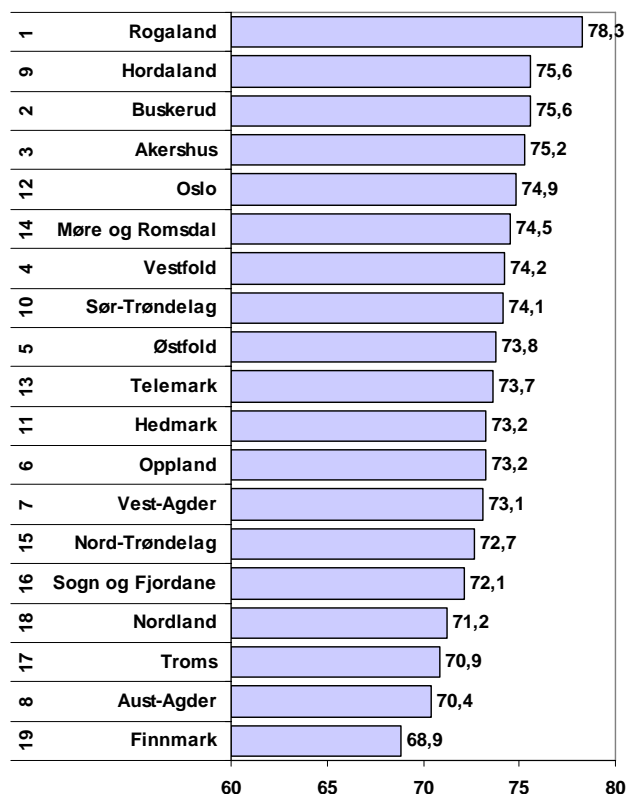
På landsbasis er det Rogaland som har det mest lønnsomme næringslivet. Her har mer enn 78 prosent av foretakene overskudd. Dernest følger Hordaland og Buskerud.

Hordaland, Oslo og Møre og Romsdal har bedre rangering når det gjelder lønnsomhet i 2006 enn tidligere, mens Agderfylkene og Oppland gjør det noe svakere enn tidligere.

Vestfold plasserer seg som nummer syv av fylkene når det gjelder lønnsomhet i 2006. Når vi ser på lønnsomheten de siste fem årene, er Vestfold nummer fire.

Figur 51: Prosentvis andel foretak med positivt resultat.

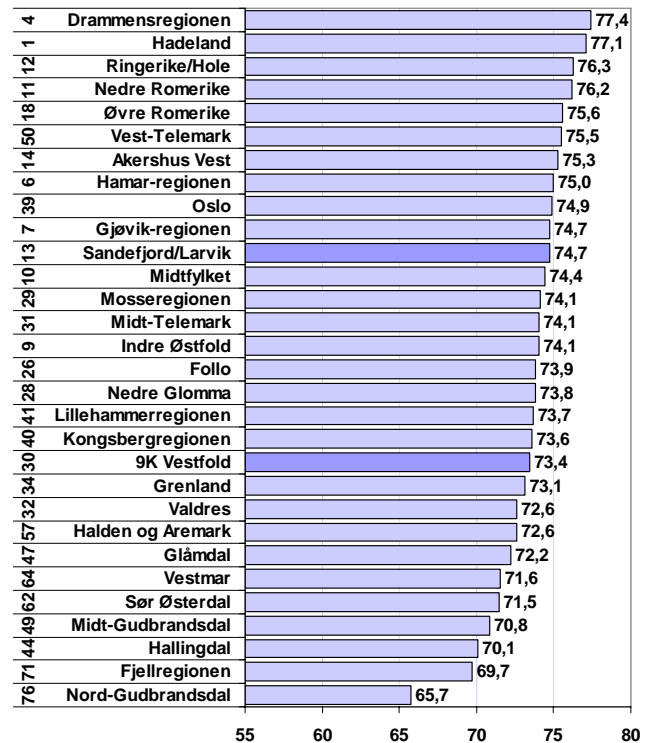
Figur 52: Andel foretak med positivt resultat i 2006. Tallene til venstre viser fylkets rangering mht gjennomsnittlig lønnsomhet siste fem år.

Lønnsomhet regionvis

I figur 53 ser vi andel lønnsomme foretak i regionene på Østlandet. Drammensregionen har den høyeste andelen lønnsomme foretak av regionene på Østlandet, fulgt av Hadeland og Ringerike/Hole. Hadeland har den beste lønnsomheten av alle regionene i landet, når vi ser på gjennomsnitt over de fem siste årene.

Av regionene i Vestfold har Sandefjord/Larvik en andel lønnsomme foretak på 74,7. Dette er over landsgjennomsnittet på 74,4 prosent.

Regionen 9K har en andel lønnsomme foretak på 73,4 prosent, som er ett prosentpoeng under landsgjennomsnittet.

Figur 53: Andel lønnsomme foretak i regionene på Østlandet i 2006. Regionenes rangering mht lønnsomhet i de fem siste årene blant de 83 regionene i Norge er vist til venstre.

Lønnsomhet i kommunene i Vestfold

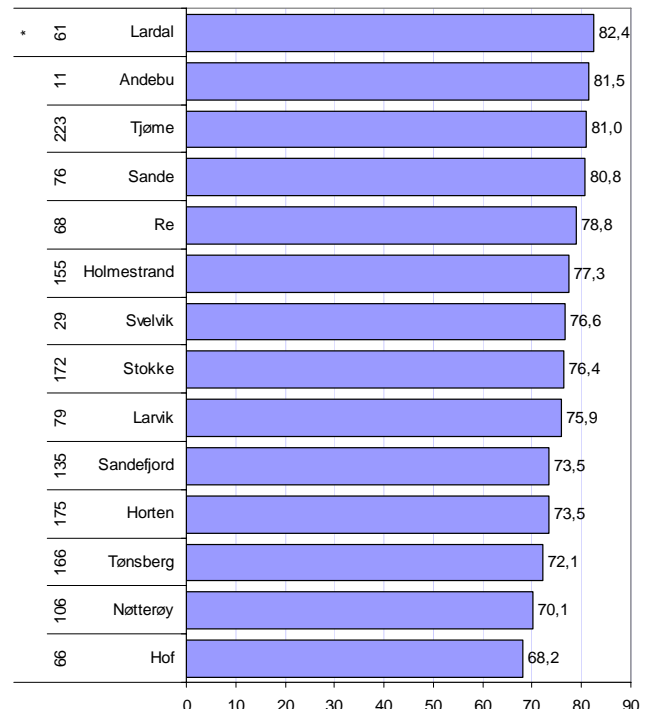
I figur 54 har vi rangert kommunene i Vestfold når det gjelder lønnsomhet.

Lardal, Andebu og Tjøme har den høyeste andelen av foretak med overskudd i 2006.

Hof, Nøtterøy og Tønsberg har den dårligste lønnsomheten i næringslivet.

Andebu og Svelvik er de kommunene i Vestfold som har hatt best lønnsomhet i de siste fem årene. I 2006 er lønnsomheten i disse to kommunene også godt over gjennomsnittet.

De største kommunene, Tønsberg og Sandefjord drar gjennomsnittet kraftig ned for fylket.

Figur 54: Andel lønnsomme foretak i kommunene i Vestfold i 2006. Tallene til venstre viser rangering mht lønnsomhet de fem siste årene. Kommuner merket med * har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak.

Hva forklarer lønnsomhet?

For å forklare de regionale variasjonene i lønnsomheten har vi gjennomført en analyse⁸ der vi ser på hvordan ulike forhold i regionen påvirker lønnsomheten. I denne analysen er andelen lønnsomme foretak i en region forsøkt forklart av en rekke faktorer, som vist i figur 55.

Bransjestrukturen er den viktigste faktoren for å forklare variasjoner i lønnsomhet. Dersom en region har mange foretak i lønnsomme bransjer, vil dette påvirke lønnsomheten positivt.

Vekst i folketallet gir også positive ringvirkninger for lønnsomheten. Flere innbyggere gir høyere lokal etterspørsel til lokalt baserte næringer.

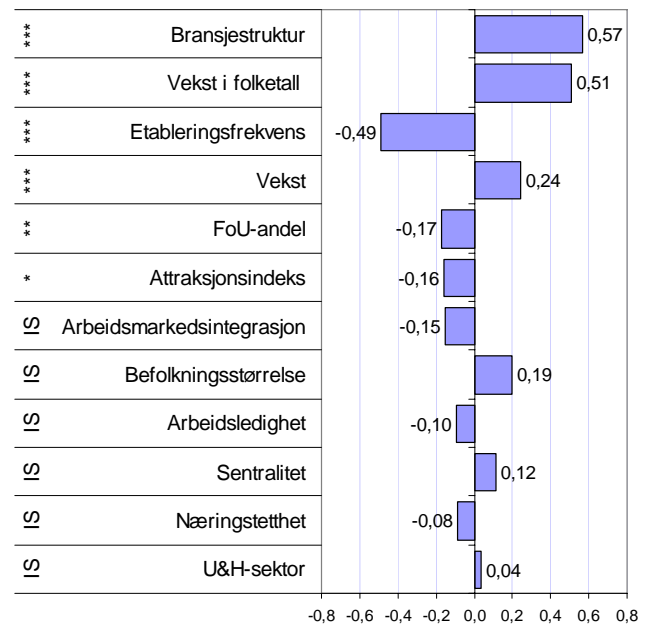
Høy etableringsfrekvens er negativt for lønnsomheten. Dette skyldes antakelig at nyetablerte bedrifter ofte har underskudd de første årene.

Det er også en positiv sammenheng mellom vekst i omsetning og lønnsomhet.

Høy andel foretak med FoU virker negativt. FoU-innsats i en bedrift gir økte kostnader på kort sikt, men vil kunne gi vekst og lønnsomhet på lengre sikt.

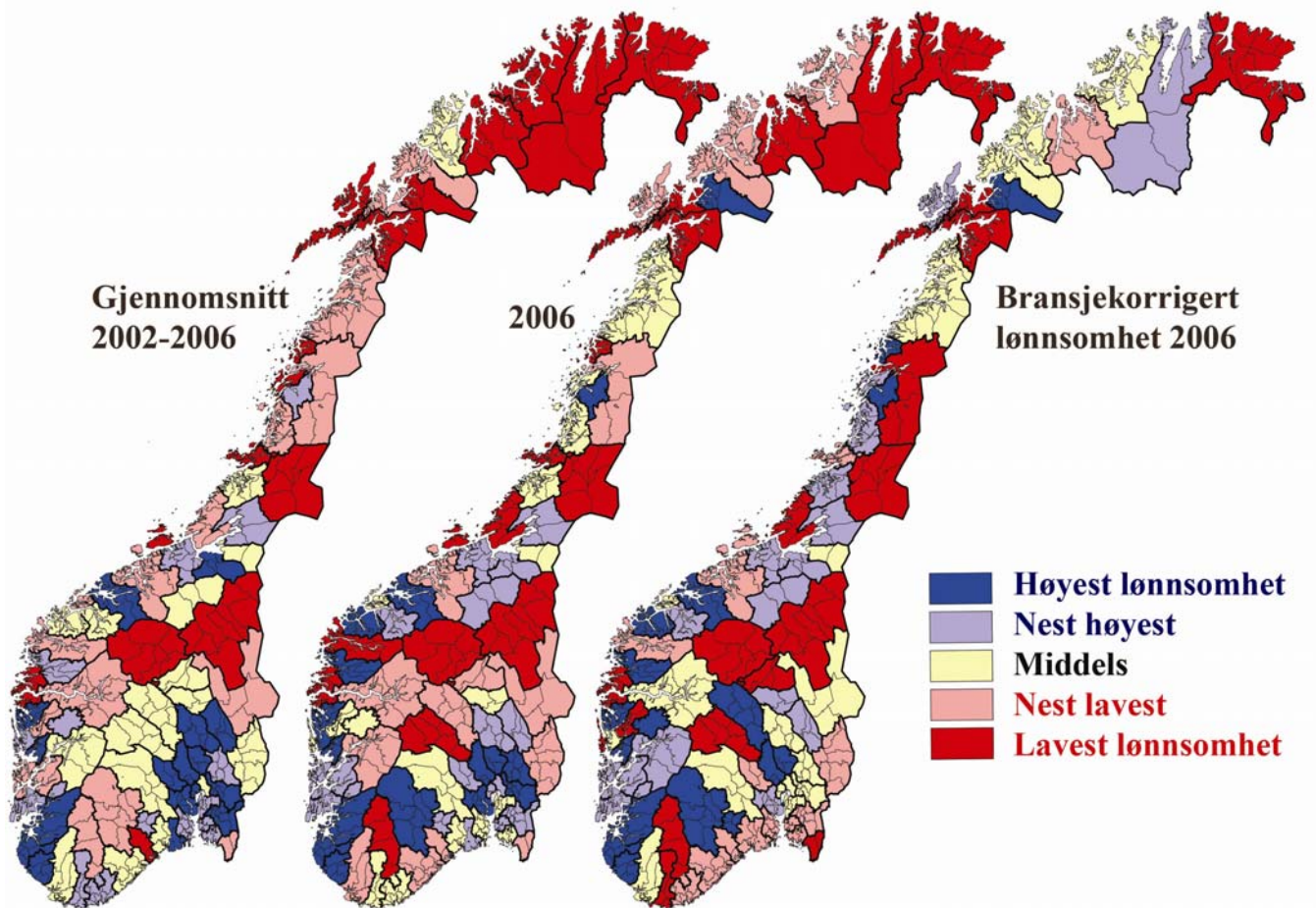
Vi ser også at det er en negativ sammenheng mellom attraksjonsindeksen til en region og lønnsomhet.

De andre faktorene hadde ikke forklaringskraft. Verken befolkningsstørrelse, sentralitet eller forekomst av en universitet/høgskolesektor, hadde signifikant sammenheng med lønnsomheten.

Figur 55: Faktorer som forklarer lønnsomheten i regionene, justert betaverdi. Til venstre er signifikansnivået vist med *** = signifikansnivå <0,01, ** = 0,01-0,05 og * =0,05-0,1. IS betyr ikke signifikant.

Kart - lønnsomhet i regionene

Figur 56: Kart med variasjon i andel lønnsomme foretak i regionene. Til venstre er gjennomsnitt i perioden 2002-2006, i midten andel lønnsomme foretak i 2006, og til høyre andelen lønnsomme foretak i 2006 justert for bransjestruktur.

I kartene over er variasjonen i næringslivets lønnsomhet i regionene illustrert.

I kartet til venstre ser vi at regionene i det sentrale Østlandet og Rogaland er relativt dominerende når det gjelder lønnsomhet, i de siste fem årene.

I 2006, som vist i kartet i midten, er Østlandet noe mindre dominerende, og vi ser at flere regioner på Vestlandet har god lønnsomhet.

Når vi korrigerer for effekten av bransjestrukturen, som vist i kartet til høyre, ser vi at regionene på Østlandet ikke lenger framtrer med spesielt god lønnsomhet.

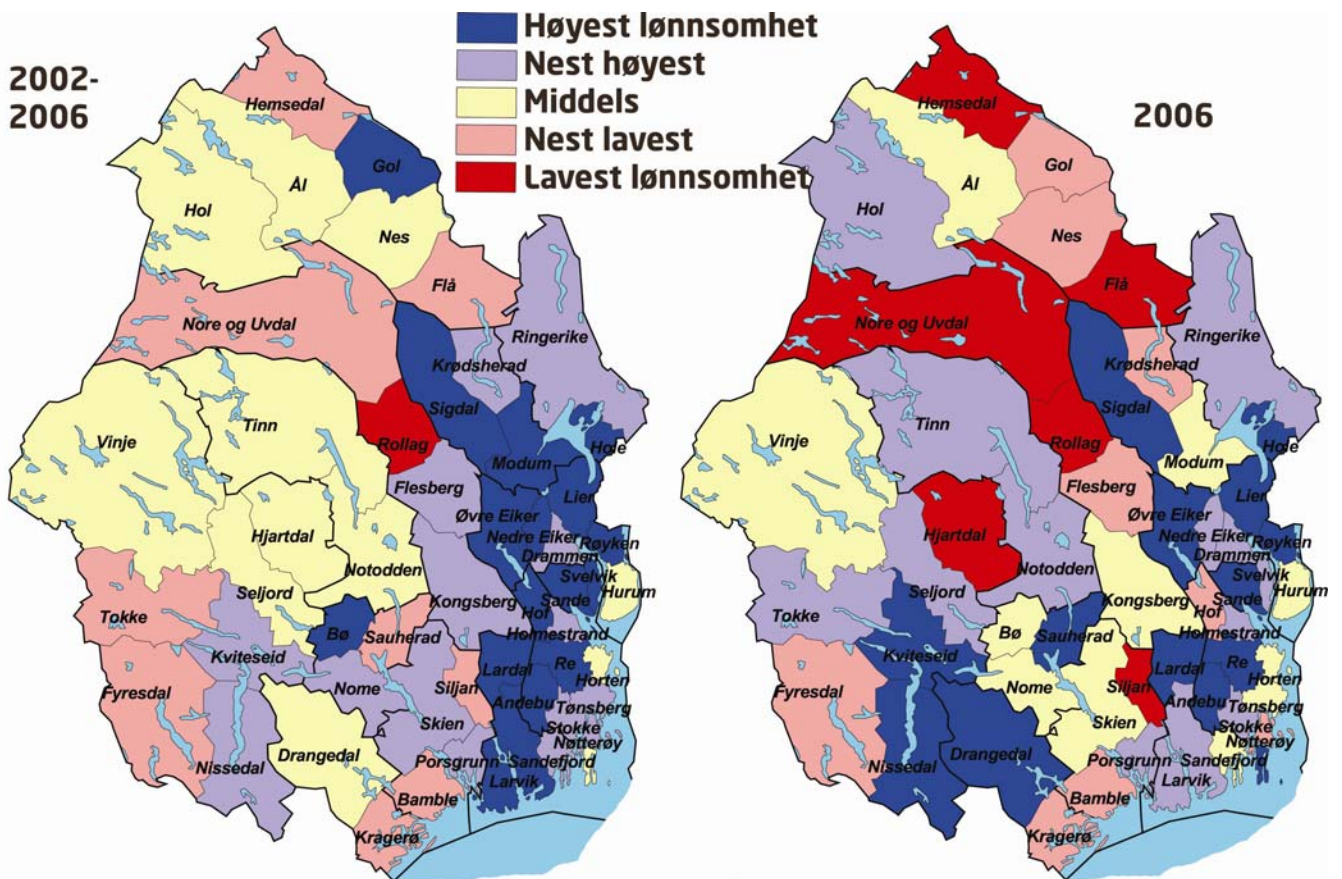
Av regionene i Vestfold kan vi se at Larvik-/Sandefjord var blant regionene med best lønnsomhet i næringslivet siste fem år, mens 9K var i nest beste kategori. Sande og Svelvik er

med i Drammensregionen, som også er i beste kategori siste fem år.

I 2006 rykket både Sandefjord/Larvik og 9K ned en kategori.

Når vi korrigerer for bransjestrukturen, ser vi at Sandefjord/Larvik og 9K er under middels lønnsomme. Det betyr at bransjestrukturen i disse regionene har vært gunstig for å oppnå høy lønnsomhet, og når vi korrigerer for dette er faktisk lønnsomheten under middels.

Kart lønnsomhet i kommunene

Figur 57: Kart med variasjon i andel lønnsomme foretak i kommunene. Til venstre er gjennomsnitt i perioden 2002-2006, og til høyre andelen lønnsomme foretak i 2006.

Når vi ser på gjennomsnittlig lønnsomhet i kommunene i BTV, som vist i kartet til venstre, er det det samme mønsteret som for befolkning og etableringsfrekvens. De folkerike kommunene nært Oslo og i Vestfold har generelt bedre lønnsomhet, mens mange av distriktskommunene har middels og lav lønnsomhet.

Mønsteret er mindre klart i 2006, hvor mange av distriktskommunene har god lønnsomhet i næringslivet. Dette gjelder spesielt i Vest-Telemark.

I siste femårsperiode er det bare Horten og Tjøme av kommunene i Vestfold som ikke var klart bedre enn middels.

I 2006 har både Hof og Nøtterøy klart under middels lønnsomhet i næringslivet. Sandefjord, Horten og Tønsberg er i kategorien med middels lønnsomhet.

Vi ser at fylkene Akershus og Østfold har færre kommuner blant de med det mest lønnsomme næringslivet.

Dette skyldes at andre landsdeler har hatt en større forbedring av lønnsomheten enn Østlandet. Selv om lønnsomheten i næringslivet har blitt forbedret på Østlandsområdet, har andre landsdeler, særlig Vestlandet, hatt en enda bedre lønnsomhetsforbedring. Dermed blir den relative lønnsomheten på Østlandet svekket.

Vekst

For å sammenlikne regionene med hensyn til vekst, er det tatt utgangspunkt i andelen foretak som har en vekst i omsetningen fra 2005 til 2006 høyere enn økningen i konsumprisindeksen, dvs. realvekst.

Andel foretak med realvekst i Norge var på det laveste nivået i 2003, da flertallet av bedriftene i landet hadde realnedgang i omsetningen. I 2004 økte andelen foretak med realvekst kraftig, og har holdt seg på et høyt nivå i de to siste årene. Andelen vekstforetak er noe mindre i 2006 enn i 2004, men her må vi ta i betraktning at veksten kommer på toppen av to gode vekstår.

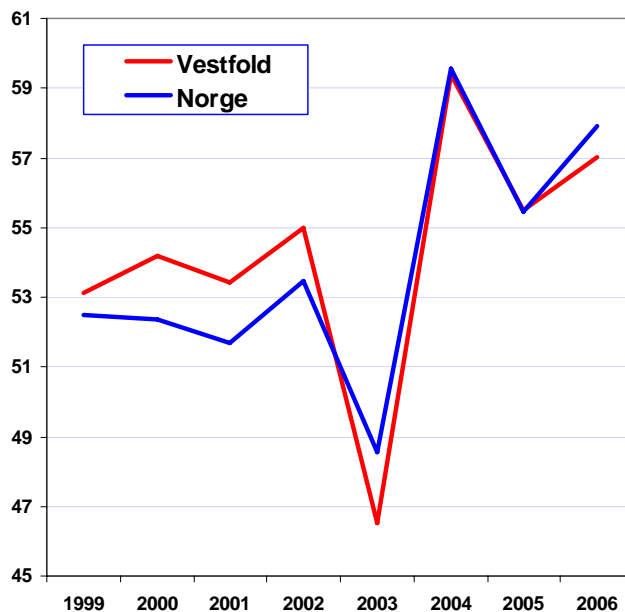
Vestfold hadde høyere andel vekstforetak enn landsgjennomsnittet i perioden 1999 til 2002. I 2003 var andelen vekstforetak lavere enn landsgjennomsnittet. I 2004 og 2005 var Vestfold helt på linje med landet for øvrig, for så å falle under landsgjennomsnittet igjen i 2006.

Vekst fylkesvis

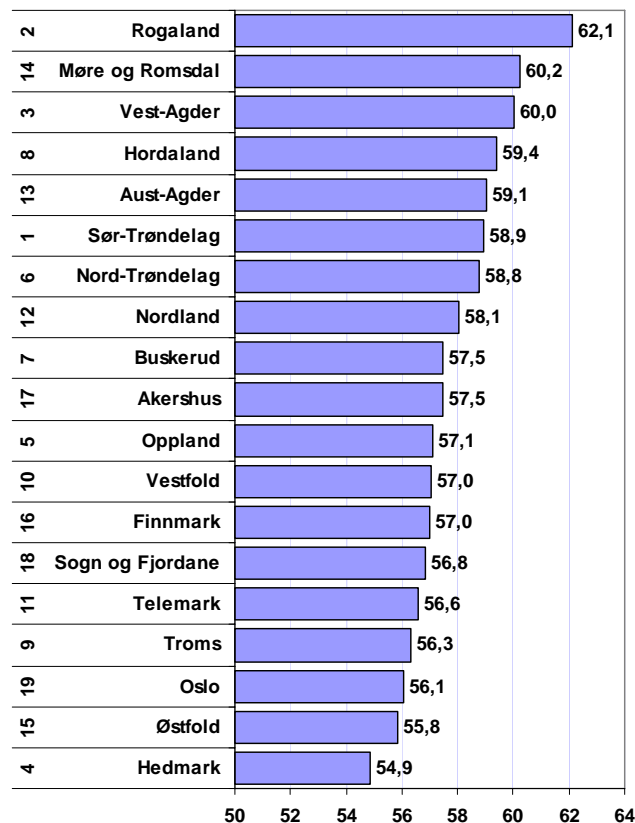
Rogaland er det fylket hvor størst andel av foretakene hadde realvekst i 2006. 62,1 prosent av foretakene i Rogaland hadde realvekst dette året. Møre og Romsdal hadde sterk fremgang i 2006, og er nå på andreplass etter å ha vært det svakeste fylket i 2003.

Det ser ut til at fylker med mye konkurranseutsatt næringsliv, spesielt industri, gjør det bedre i 2006 enn tidligere.

Vi ser at Vestfold var nummer 12 av 19 fylker i 2006, når det gjelder vekst. I de siste fem årene er Vestfold nummer ti.

Figur 58: Prosentvis andel foretak med omsetningsvekst høyere enn prisstigningen.

Figur 59: Andel foretak med omsetningsvekst høyere enn prisstigningen i 2006. Tallene til venstre angir fylkets rangering mht gjennomsnittlig andel vekstforetak siste fem år.

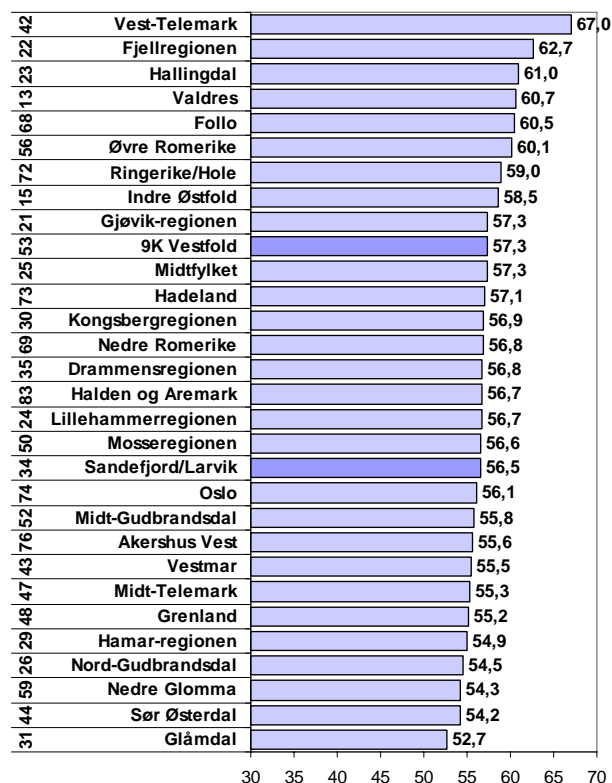
Vekst regionvis

I figur 60 har vi rangert regionene på Østlandet med hensyn til andel vekstforetak i 2006.

Noe overraskende er det Vest-Telemark som har høyest andel vekstforetak blant regionene på Østlandet. Vest-Telemark er nr to i Norge i 2006 når det gjelder vekstforetak. Også på de neste plassene finner vi distriktsregioner som Fjellregionen, Hallingdal og Valdres.

9K har en andel vekstforetak som ligger 0,2 prosent under landsgjennomsnittet.

Sandefjord/Larvik ligger lavere med sine 56,5 prosent vekstforetak. Dette er 1,4 prosent under landsgjennomsnittet.

Vekst i kommunene

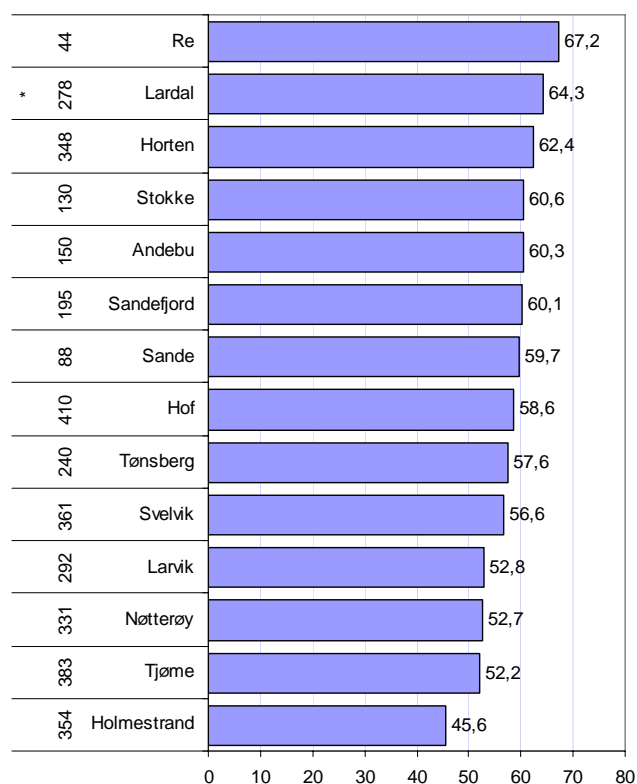
Vi har rangert kommunene i Vestfold med hensyn til andel vekstforetak i figur 61.

Kommunene med den høyeste andelen vekstforetak i 2006 var Re, Lardal og Horten. I Re hadde 67,2 prosent av alle regnskapspliktige foretak omsetningsvekst høyere enn prisstigningen.

Holmestrand hadde lavest andel vekstforetak av kommunene i Vestfold. Her hadde bare 45,6 prosent av foretakene omsetningsvekst høyere enn prisstigningen.

Av de største kommunene ser vi at Sandefjord hadde ganske mange vekstforetak, mens Larvik hadde en lav andel vekstforetak. Tønsberg ligger nært landsgjennomsnittet, men 0,3 prosent under.

Figur 60: Andel vekstforetak i regionene på Østlandet i 2006. Til venstre angis rangering siste fem år.

Figur 61: Andel vekstforetak i kommunene i Vestfold 2006. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht vekst siste fem år. Kommuner merket med * har mindre enn 50 foretak med i tellingen.

Hva forklarer vekst?

For å forklare de regionale variasjonene i veksten har vi gjennomført en analyse der vi ser på hvordan ulike forhold i regionen påvirker andel vekstforetak. I denne analysen er andelen vekstforetak i en region forsøkt forklart av en rekke faktorer, som vist i figur 62.

Resultatet av denne analysen gir flere merverdige resultat. Dette skyldes at en del av de statistiske sammenhengene vi finner, ikke skyldes at de ulike faktorene forklarer andel vekstforetak, men at årsaksforholdet heller går andre veien.

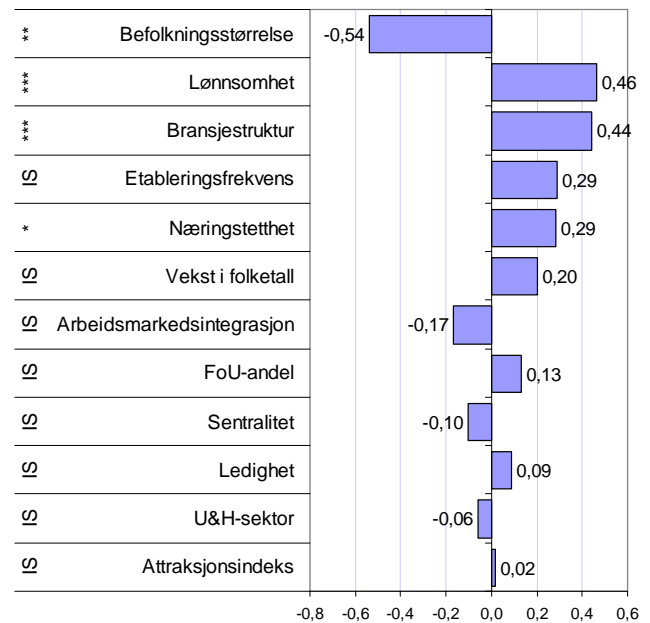
Regioner med få innbyggere har høyere andel vekstforetak i 2006, enn folkerike regioner. Dette er et merkelig resultat, men stemmer for såvidt godt overens med oversikten over kommuner og regioner med høy andel vekstforetak som vi har sett. En mulig hypotese er at den sterke veksten i hytte- og fritidsboliger har slått inn i mange distriktsregioner. Her er næringsgrunnlaget i utgangspunktet tynt, og en økt etterspørsel fra økt hyttebygging vil derfor kunne gi vekst i mange foretak.

Videre ser vi at lønnsomhet og vekst har en sterk statistisk sammenheng. Her er det mer nærliggende å anta at det er vekst som skaper lønnsomhet, enn motsatt.

Bransjestrukturen har naturligvis også betydning for vekst. Bransjestrukturen er mindre viktig for vekst, enn for lønnsomhet og nyetableringer. Dette skyldes at vi i 2006 har relativt små forskjeller mellom de ulike bransjene når det gjelder vekst.

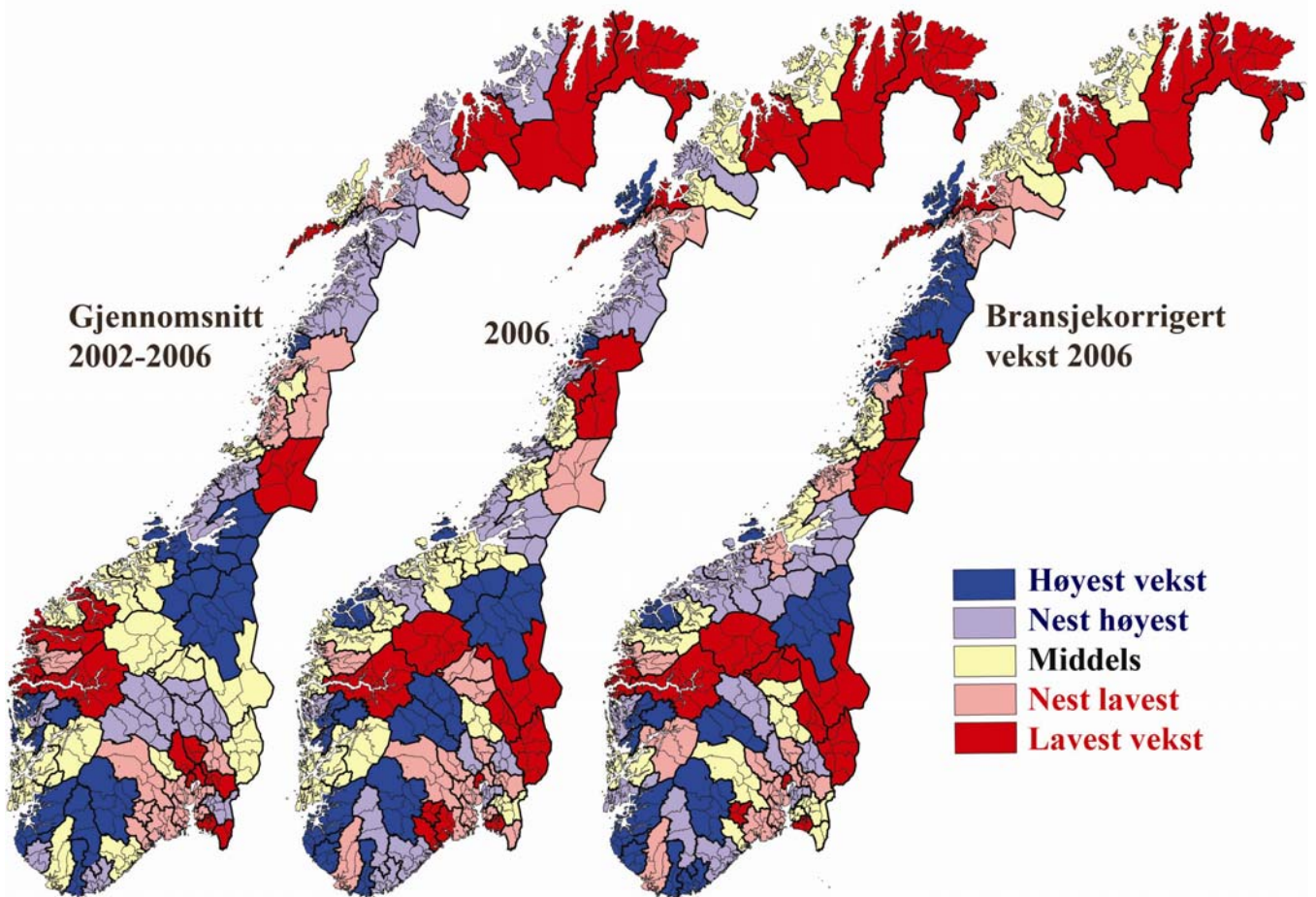
Mange nyetableringer og høy andel foretak med FoU har positiv betydning for andel vekstforetak, men denne sammenhengen er for svak til å bli statistisk signifikant.

Andre faktorer som universitet/høgskolesektor, arbeidsledighet eller sentralitet har tilsynelatende ingen betydning.

Figur 62: Faktorer som forklarer andel vekstforetak i regionene, justert betaverdi. Til venstre er signifikansnivået vist med *** = signifikansnivå <0,01, ** = 0,01-0,05 og * =0,05-0,1. IS betyr ikke signifikant.

Kart - vekst i regionene

Figur 63: Kart med variasjon i andel vekstforetak i regionene. Til venstre er gjennomsnitt i perioden 2002-2006, i midten andel vekstforetak i 2006, og til høyre andelen vekstforetak i 2006 justert for bransjestruktur.

Variasjonen i andel vekstforetak i regionene er vist i kartene over.

Hvis vi ser på andel vekstforetak i de siste fem årene, som vist til venstre, ser vi at regionene i Trøndelag, samt mange regioner i sørvest har mange vekstforetak. I det sentrale Østlandsområdet og nordvestlandet er det lite vekst.

I 2006 er det et mer broket bilde, men Agder og Rogaland har fremdeles mange regioner med mange vekstforetak. Nå er det også en del av Fjellregionene som har høy vekst, som Vest-Telemark, Hallingdal, Fjellregionen og Valdres. Her kan boomen i hyttemarkedet være en forklaring. Vi ser at disse regionene også har høy vekst når vi justerer for bransjestruktur.

Næringstetthet

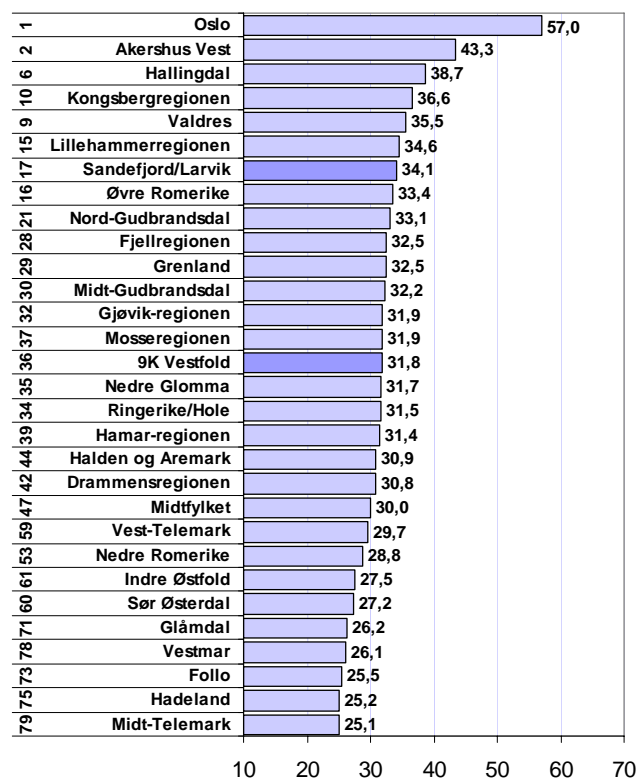
Begrepet næringstetthet skal uttrykke hvor mye privat næringsliv det er i et område. Her er dette målt med antall arbeidsplasser i privat næringsliv i forhold til folketallet. Data er hentet fra statistikkbanken i SSB.

Næringstetthet i regionene

Regionene er rangert med hensyn til næringstetthet i figur 64. Oslo er den regionen med desidert mest næringsliv i forhold til innbyggertallet, både på Østlandet og i Norge. Andel ansatte i næringslivet i Oslo utgjør 57 prosent av folketallet.

Sandefjord/Larvik har forholdsvis høy næringstetthet. Her utgjør antall arbeidsplasser i privat næringsliv 34,1 prosent av folketallet, noe som rangerer regionen som nummer 17 i Norge.

9K har næringstetthet på 31,8 prosent, som er litt over medianen av norske regioner.

Figur 64: Næringstetthet målt ved antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet i 2006. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle regioner i landet.

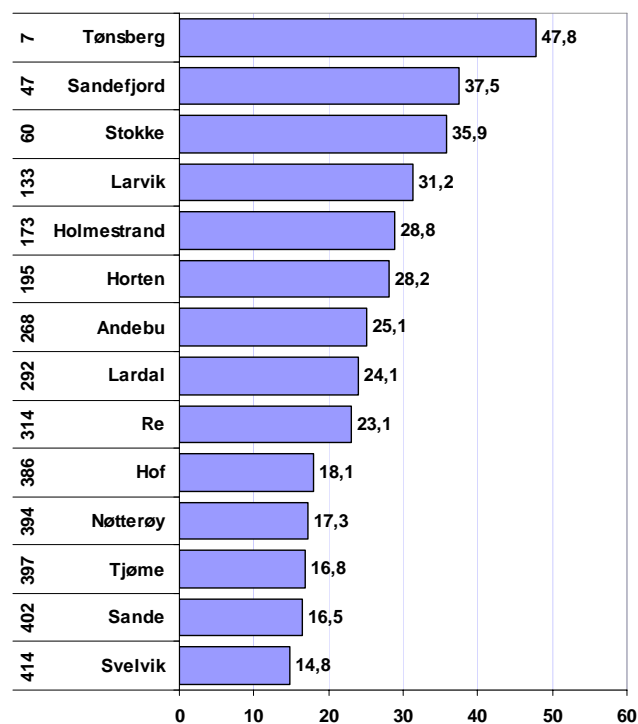
Næringstetthet i kommunene

Tønsberg hadde høyest næringstetthet av kommunene i Vestfold. Her tilsvarte antall private arbeidsplasser 47,8 prosent av folketallet. Dette er syvende høyest av kommunene i landet.

Også Sandefjord og Stokke hadde høy næringsstetthet.

Svelvik hadde lavest næringstetthet av kommunene i Vestfold.

Mange av de andre småkommunene i Vestfold har lav næringstetthet, med antall arbeidsplasser tilsvarende under 20 prosent av folketallet.

Figur 65: Næringstetthet i kommunene i Vestfold 2006, målt med antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet i 2006. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle kommuner i landet.

NM i næringsliv - regioner

Næringslivsindeksen er et samlet mål for næringsutvikling i et område. Næringslivsindeksen er sammensatt av fire delindikatorer:

- andel lønnsomme foretak
- andel foretak med vekst
- etableringsfrekvens
- næringstetthet

Næringslivsindeksen for regioner er også omtalt i en egen rapport "NæringsNM⁹ 2007".

De beste regionene i Norge

Stavangerregionen oppnådde høyest skår¹⁰ på næringslivsindeksen i 2006, fulgt av Oslo og Bjørnefjorden. Stavangerregionen ble også vinner av næringsNM de to foregående årene.

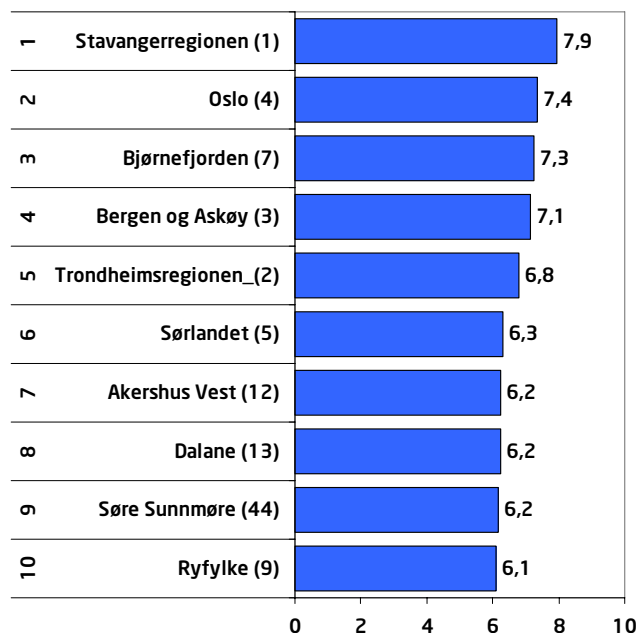
Når vi ser på resultatene siste fem år, er storbyregionene rundt Stavanger, Trondheim, Bergen og Oslo best.

I 2006 var Søre Sunnmøre og Dalane nye regioner blant topp ti. De andre regionene har vært med blant de beste tidligere.

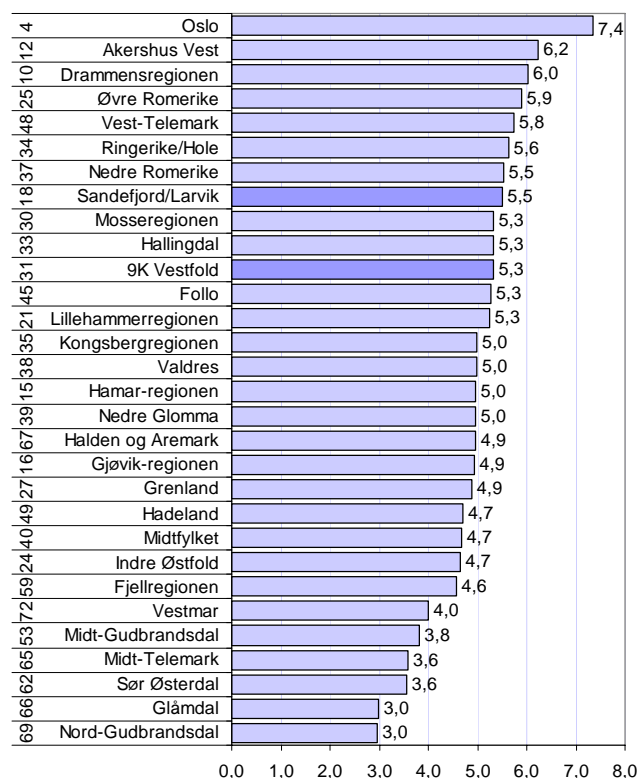
Regionene på Østlandet

Oslo hadde høyest skår på næringslivsindeksen blant regionene på Østlandet i 2006, fulgt av Akershus Vest, Drammensregionen og Øvre Romerike.

Både Sandefjord/Larvik og 9K skårer godt over gjennomsnittet på næringslivsindeksen i 2006. 9K har tradisjonelt hatt en høy skår på næringslivsindeksen, og har hatt bedre resultater tidligere. Sandefjord/Larvik har variert mer, fra plass nummer 40 i 2003, til niende plass i 2005.

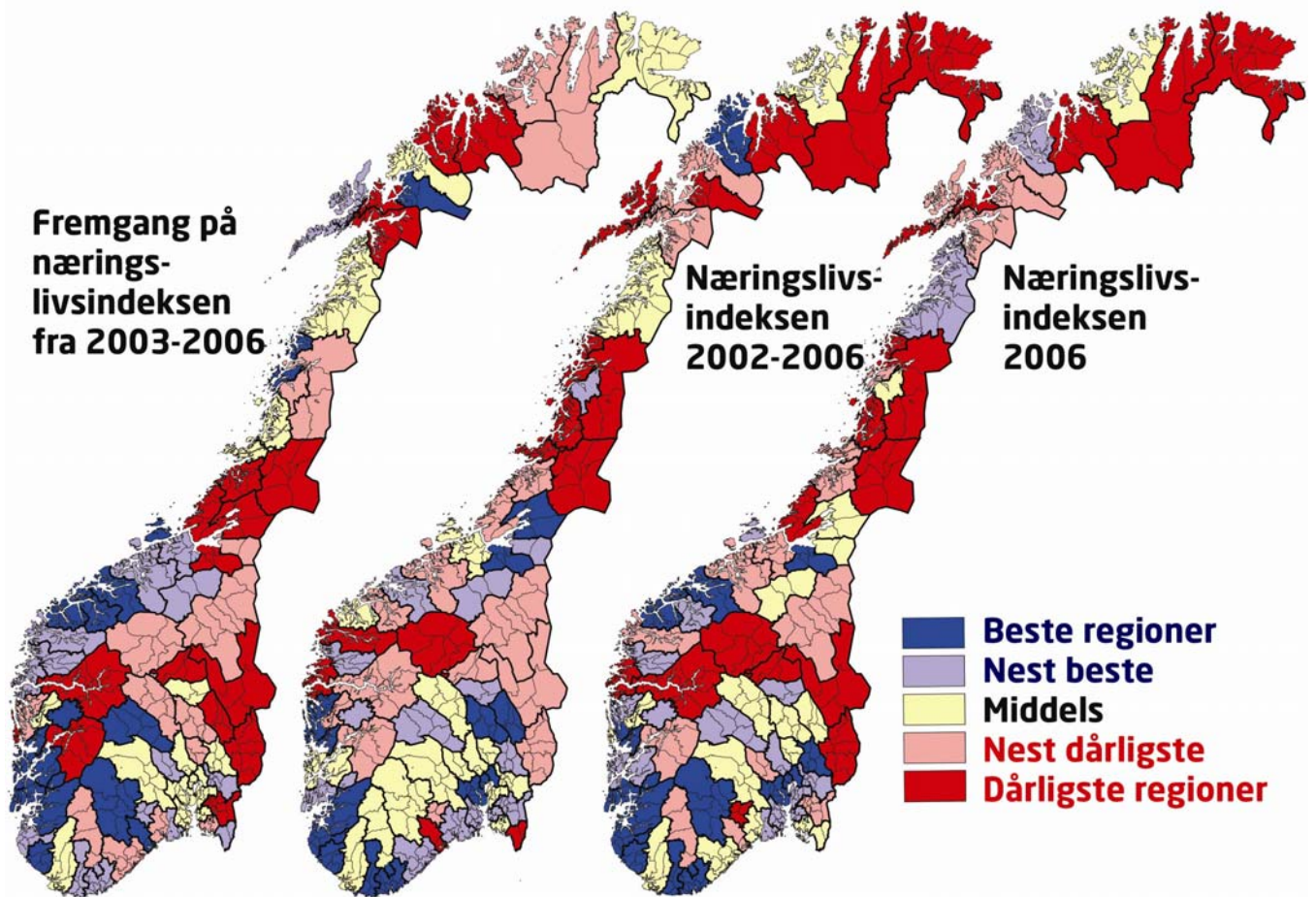

Figur 66: De ti beste regionene i Norge i henhold til næringslivsindeksen 2006. Tallene i parentes angir rangering for gjennomsnittet siste fem år for de 83 regionene i landet.

Figur 67: Regionene på Østlandet, rangert i henhold til næringslivsindeksen 2006. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnittet siste fem år.

Kart - næringsNM for regioner

Figur 68: Kart med regionenes skår på næringslivsindeksen, i midten gjennomsnitt for perioden 2002-2006, og til høyre for 2006. Kartet til venstre viser fremgang på næringslivsindeksen fra 2003 til 2006.

I kartene over ser vi hvordan regionene har gjort det på næringslivsindeksen i 2006 og de siste fem årene. Vi kan også se endringer i næringslivsindeksen fra konjunkturbunnen i 2003 til 2006.

Mange regioner på Vestlandet har hatt fremgang på næringslivsindeksen fra 2003 til 2006. I disse regionene er det mye konkurranseutsatt industri, og mindre av næringslivet er basert på det lokale markedet.

Sandefjord/Larvik og 9K i Vestfold er blant de nest beste regionene både i 2006 og i perioden 2002-2006.

Det har ikke vært store endringer i Vestfold. Sandefjord/Larvik hadde forbedret seg på næringslivsindeksen, mens 9K ikke hadde store endringer fra 2003 til 2006.

NM i næringsliv - kommuner

Næringslivsindeksen for kommuner er sammensatt av de samme fire indikatorene som for næringsNM for regioner:

- andel lønnsomme foretak
- andel foretak med vekst
- etableringsfrekvens
- næringstetthet.

Kommunenes rangering for de fire områdene blant landets 431 kommuner legges sammen, slik at laveste tall gir best resultat¹¹.

Denne rangeringen er ikke publisert tidligere.

Beste kommuner 2006

Sola kommune i Rogaland hadde den beste næringsutviklingen i 2006, fulgt av Ulstein i Møre og Romsdal og Stavanger. Sola var også beste næringslivskommune i 2005.

Åtte av de 20 beste kommunene ligger i Rogaland. Hordaland har tre kommuner med, mens Buskerud, Vest-Agder og Møre og Romsdal har to hver.

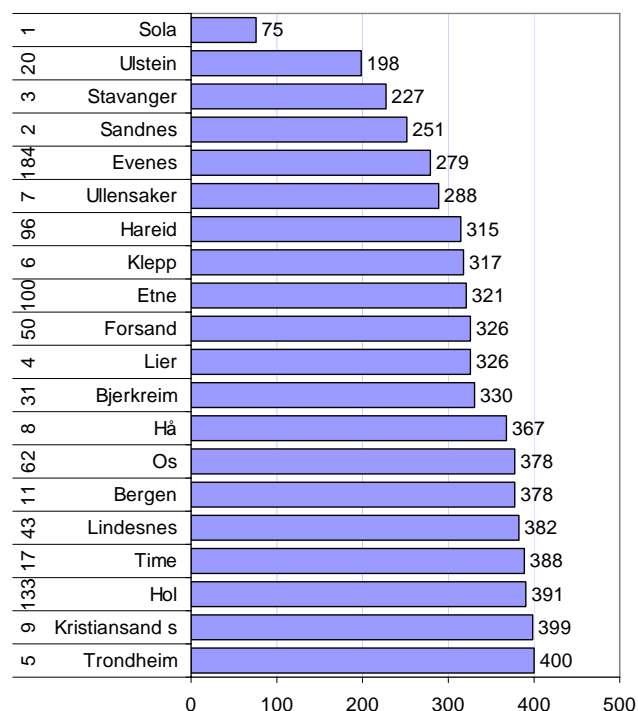
Overraskelser i 2006 er kommuner som Evenes, Etne og Hol. Dette er kommuner som ikke har vært høyt rangert tidligere. Evenes og Etne er små kommuner, og den gode plasseringen er kanskje tilfeldig?

Beste kommuner perioden 2002-2006

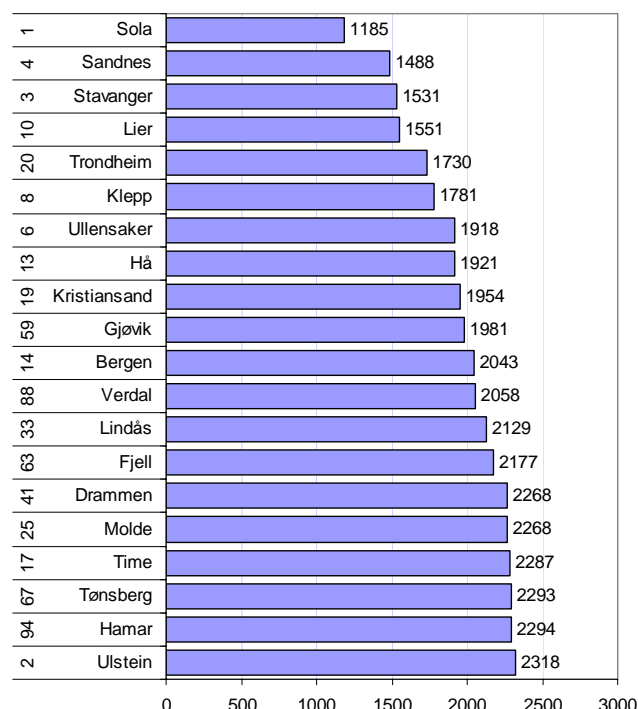
Sola er også beste kommune, når vi måler gjennomsnittet på næringslivsindeksen de siste fem årene. Nabokommunene Sandnes og Stavanger er nummer to og tre,

Mange bykommuner er med på denne listen, Trondheim, Kristiansand, Gjøvik, Bergen, Drammen, Molde, Tønsberg og Hamar er alle blant de 20 beste næringslivskommunene de siste fem årene.

Kommuner som Gjøvik, Verdal og Tønsberg er med fordi de har gjort det bra tidligere, men skårer ikke så høyt i 2006.

Figur 69: De 15 beste kommunene i Norge målt etter næringslivsindeksen for 2006. Søylen viser sum av rangen for de fire delindeksene. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnitt 2002-2006.

Figur 70: De 15 beste kommunene målt etter næringslivsindeksen for perioden 2002-2006. Søylen viser summen av rangen for de fire delindeksene for de fem siste årene. Til venstre vises rangeringen i 2006.

Beste storkommuner 2005

Hvilke byer i Norge har den beste næringsutviklingen?

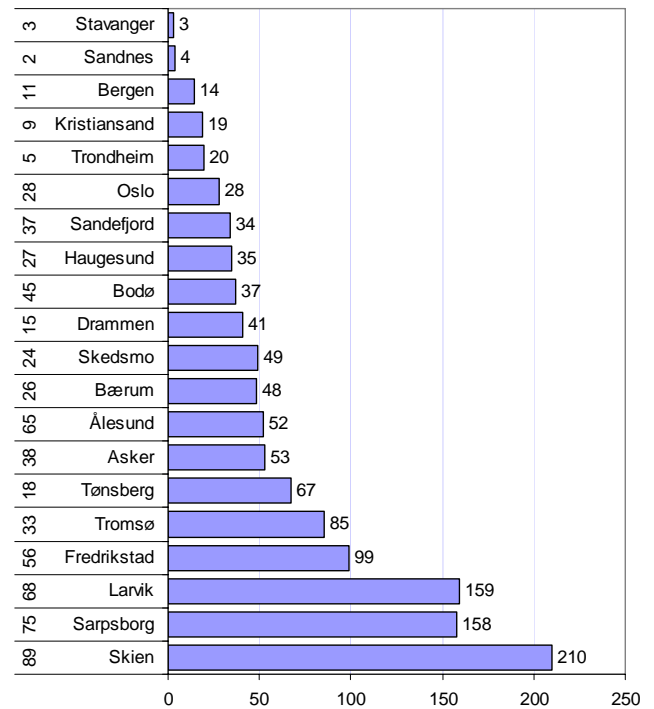
I figuren til høyre er kommuner med mer enn 1000 regnskapspliktige foretak rangert med hensyn til næringslivsindeksen. 20 kommuner har mer enn 1000 regnskapspliktige foretak.

Stavanger hadde den beste næringsutviklingen, fulgt av Sandnes og Bergen.

Skien, Sarpsborg og Larvik skårer svakest av byene. Ingen av byene er imidlertid rangert under medianen, som ville gi plass nr 216.

Tønsberg og Larvik plasserer seg forholdsvis svakt i forhold til de andre storkommunene. Disse kommunene har gjort det bedre før, spesielt Tønsberg. Tønsberg var beste kommune i landet i 2000, og fjerde beste kommune i 2002.

Sandefjord gjør det bedre, og har også framgang i forhold til tidligere.

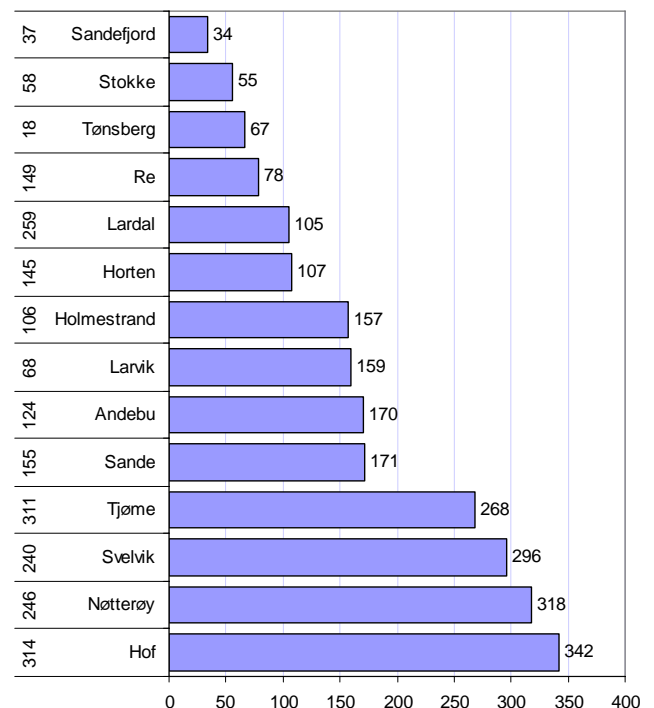
Figur 71: Rangering av byer med over 1000 regnskapspliktige foretak med hensyn til næringslivsindeksen 2006. Tallene til venstre angir rangeringen for siste fem år i forhold til alle kommunene i landet.

Kommunene i Vestfold

Sandefjord hadde den beste næringsutviklingen av kommunene i Vestfold i 2006. Sandefjord ble rangert som nr 34 av alle kommunene i landet.

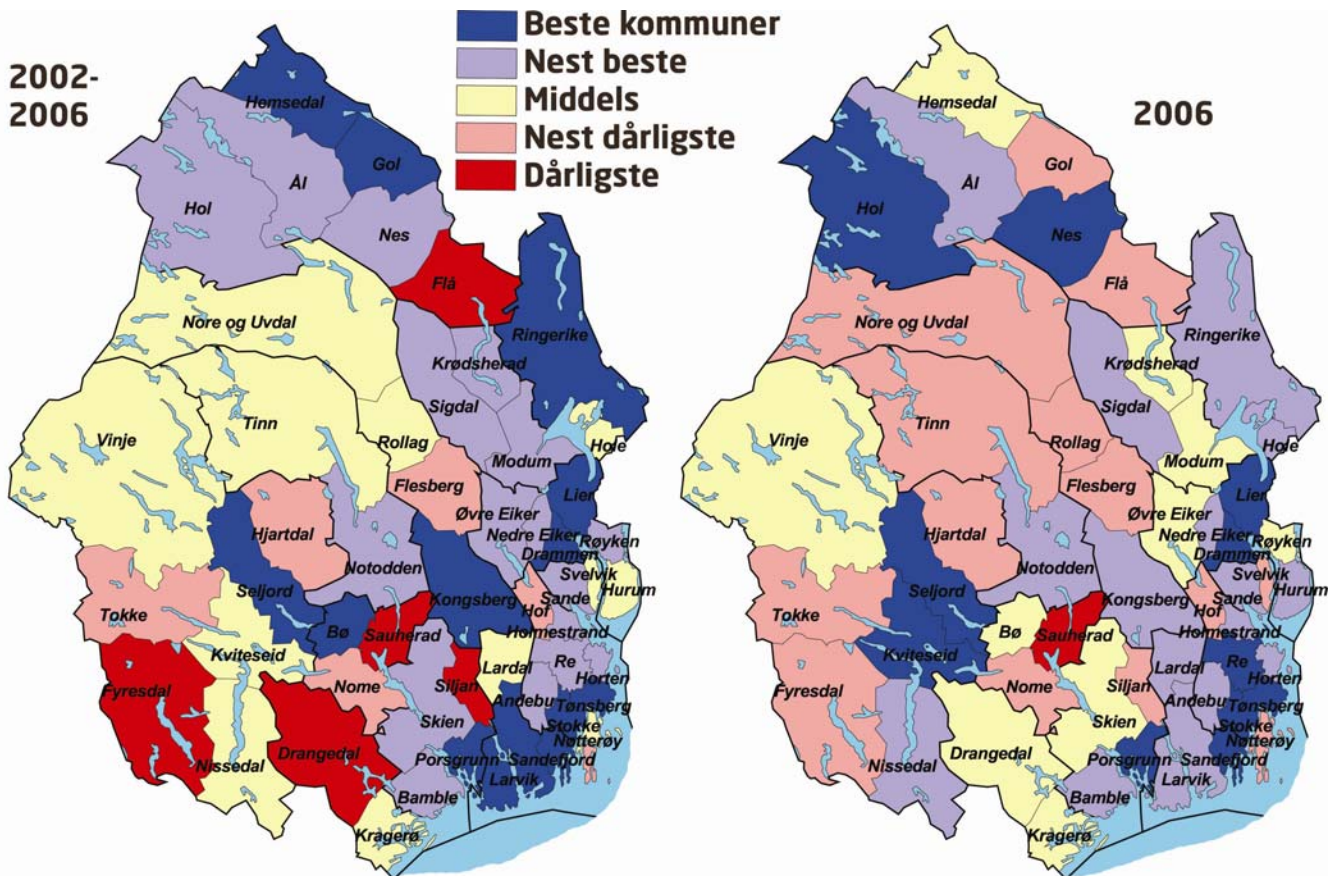
Også Stokke, Tønsberg og Re var blant de 100 beste næringskommunene i landet.

Det er bare fire kommuner i Vestfold som gjør det under middels. Det er Hof, Nøtterøy, Svelvik og Tjøme. Disse kommunene er også rangert under middels i gjennomsnitt de siste fem årene.

Figur 72: Kommunene i Vestfold etter rangering på næringslivsindeksen for 2006. Tallene til venstre angir kommunens rangering for perioden 2002-2006.

Kart næringslivsindeksen kommuner

Figur 73: Næringslivsindeksen for kommuner. Til venstre gjennomsnitt de siste fem årene, til høyre 2006.

Næringslivsindeksen for kommunene i BTV viser et klart sentrum/periferi-mønster. De sentrale og folkerike kommunene har generelt best næringsutvikling. Dette mønsteret kommer best fram når vi ser på kartet til venstre som viser gjennomsnittsverdier de siste fem årene. Her vil tilfeldige variasjoner i mindre grad prege bildet.

Hallingdal er imidlertid et unntak, ettersom kommunene her skårer svært godt.

Kommunene i Vestfold gjør det stort sett bra i begge perioder.

Vedlegg:

Tabell over rangeringer i næringslivsindeksen for kommuner, rangeringen er gjort for de 431 kommunene i landet, hvor 1 = beste kommune, og 431 = dårligste kommune:

Knr	Kommune	Rangering for 2006					Rangering for perioden 2002-2006				
		Nyeta- blering	Lønn- somhet	Vekst	Nær- ings- tetthet	Indeks	Nyeta- blering	Lønn- somhet	Vekst	Nær- ings- tetthet	Indeks
701	Horten	111	203	135	195	107	34	168	407	200	148
702	Holmestrand	58	93	413	173	157	84	160	273	174	113
704	Tønsberg	39	249	255	7	67	16	118	250	6	12
706	Sandefjord	37	199	192	47	34	67	117	142	50	29
709	Larvik	110	128	367	133	159	98	67	178	110	51
711	Svelvik	202	107	281	414	296	66	65	389	413	232
713	Sande	109	39	204	402	171	56	122	56	401	155
714	Hof	194	313	230	386	342	203	14	428	387	301
716	Re	144	62	54	314	78	207	50	10	290	130
719	Andebu	264	31	188	268	170	221	2	104	246	97
720	Stokke	167	112	177	60	55	107	109	70	100	44
722	Nøtterøy	18	284	369	394	318	89	30	225	397	174
723	Tjøme	141	36	376	397	268	63	250	397	406	329
728	Lardal	223	22	99	292	105	311	104	171	285	250

Vedlegg: Tall som har blitt brukt i attraktivitetsanalysene:

A-indeks: Mål for attraktivitet; differanse mellom faktisk innenlands flytting og forventet i perioden 2002-2006, ut fra endringer i arbeidsplasser.

A-rang: Kommunens rangering blant de 431 kommunene i landet med hensyn til A-indeksen.

Innenlands flytting 2002-2006: Sum innflytting til andre deler av landet i perioden 2002-2006, fratrukket sum innflytting fra andre deler av landet, i prosent av folketallet i 2002.

Arbeidsplasser 2001-2006: Endring i antall arbeidsplasser i kommunen fra fjerde kvartal 2001 til fjerde kvartal 2006.

Boligpris: Gjennomsnittlig boligpris per m² i perioden 2003-2006 i følge Norsk Eiendomsmeklerforbund.

Netto innvandring: Sum personer innvandret fra utlandet, minus sum utvandring i prosent av folketallet 2002.

Boligbygging per 1000: Antall ferdigstilte boliger i perioden 2002-2006 pr 1000 innbyggere.

Arbeidsmarkedsintegrasjon: Antall som pendler ut av kommunen i 2006 i prosent av antall sysselsatte, pluss antall som pendler inn til kommunen i prosent av antall arbeidsplasser.

Nettopendling: Antall som pendler inn til kommunen, fratrukket antall som pendler ut, i prosent av antall sysselsatte i kommunen.

Kafe-tetthet: Antall ansatte i kafeer, puber og restauranter i promille av folketallet i kommunen.

Knr	Kommune	Forklaringsfaktorer									
		A-index	A-rang	Innenlands flytting 2002-06	Arbeidsplasser 2001-06	Boligpris	Netto innvandring	Boligbygging pr1000	Arbeidsmarkedsintegrasjon	Nettopendling	Kafe-tetthet
701	Horten	3,3	57	2,1	7,1	14,6	0,7	20,3	66,2	-14,2	8,9
702	Holmestrand	5,2	20	2,2	-0,5	14,6	1,3	8,7	84,7	-15,8	10,8
704	Tønsberg	6,2	11	4,0	2,9	17,6	1,8	38,5	89,6	40,6	18,7
706	Sandefjord	3,0	64	2,9	11,6	14,5	1,2	34,0	59,2	-1,6	11,3
709	Larvik	1,2	141	-0,7	4,4	13,6	1,7	22,0	46,5	-11,7	8,2
711	Svelvik	4,7	29	0,0	-8,1	14,6	0,3	11,6	82,0	-51,5	4,9
713	Sande	4,2	38	0,9	-1,8	14,6	0,9	38,9	94,9	-48,2	7,1
714	Hof	1,9	114	-0,2	3,4	14,6	0,9	20,1	95,2	-39,6	5,5
716	Re	-1,2	284	-1,5	11,0	14,6	0,7	28,0	97,4	-35,7	3,2
719	Andebu	4,8	28	4,0	8,4	14,6	1,0	37,1	105,8	-31,9	0,0
720	Stokke	-5,3	409	-1,4	28,5	14,6	3,9	39,4	123,0	-12,5	6,6
722	Nøtterøy	0,0	214	0,6	14,3	14,6	1,7	30,8	105,0	-43,1	1,7
723	Tjøme	0,3	196	-1,6	3,9	14,6	1,5	33,3	82,4	-42,9	3,3
728	Lardal	2,0	103	-0,5	1,7	14,6	3,0	16,8	83,6	-33,8	4,1

¹ Alle kartene i denne rapporten bruker fargekoder hvor regioner eller kommuner er delt inn i fem kategorier i henhold til rangeringen. Beste kategori der de 20 prosent høyeste verdiene, nest beste er fra 20-40 prosent, etc.

² Attraktivitetsbarometeret 2007 ble utarbeidet av Telemarksforskning-Bø på oppdrag fra NHO, og kan hentes fra: http://www.nho.no/files/NHO_attraktivitetsbarometer.pdf

³ Sammenhengen mellom nettoflytting og vekst i arbeidsplasser er nok mer komplisert, ettersom netto innflytting også gir vekst i folketallet, som igjen fører til høyere etterspørsel og flere lokale arbeidsplasser. Modellen kan likevel brukes til å identifisere regioner som har høyere innflytting enn "normalt".

⁴ Sysselsatte inkluderer både heltids- og deltids sysselsatte.

⁵ Ikke alle nyregistrerte foretak er reelle nyetableringer, en del registreringer skyldes eierskifte, skifte av selskapsform etc. Omtrent 70 prosent av nyregistreringene er reelle nyetableringer. Her har vi utelatt holdingselskaper fra statistikken, ettersom disse ikke har selvstendig virksomhet. Vi har også utelatt selskapsformer som vanligvis ikke er kommersielle, som foreninger, borettslag etc. Selskapsformer vi har brukt er ASA, AS, ENK, ANS, DA, BA og NUF.

⁶ Merk at alle bedrifter teller likt med denne metoden. Små bedrifter vil telle likt med de største. Det samme gjelder målingene av lønnsomhet i neste kapittel. Dersom en bruker summerte tall vil en ofte bare avspeile utviklingen i de største bedriftene, derfor vil metoden vi har brukt være bedre for å få fram geografiske forskjeller. Ettersom både vekst og lønnsomhet er målt med regnskapsdata, vil en ikke fange opp avdelinger av konsern med hovedkontor andre steder. Disse er ofte store arbeidsgivere, men få av antall. Dermed vil dette ikke ha særlig påvirkning på resultatene. I det foregående kapitlet om arbeidsplasser, har vi imidlertid brukt andre datakilder der vi også fanger opp avdelinger med hovedkontor andre steder og ikke regnskapspliktige virksomheter.

⁷ Av de foretakene som leverte inn regnskapene til Brønnøysundregistrene før fristen, hadde 74,4 prosent overskudd. En del foretak leverer hvert år regnskapene etter fristen, og disse har erfaringsvis dårligere lønnsomhet enn gjennomsnittet. Når disse regnskapene kommer inn, vil andelen lønnsomme foretak erfaringsmessig synke med ca 2 prosent. Lønnsomheten i 2006 vil likevel bli svært høy.

⁸ Det er gjennomført en multivariat regresjonsanalyse der andel lønnsomme foretak i regionene i 2006 er avhengig variabel, og næringsstruktur, demografiske og andre variabler uavhengige variabler.

⁹ NæringsNM 2007 er utarbeidet for NHO, og kan lastes ned fra www.nho.no

¹⁰ Poengsystemet er slik at beste region i en kategori får poengsum 10, medianen poengsum 5 og dårligste region får poengsum 0. De mellomliggende regionene får en poengsum avhengig av avstanden fra ytterpunkt og median. Den samlede næringslivsindeksen er gjennomsnittet av oppnådd poengsum for de fire kategoriene; vekst, lønnsomhet, nyetableringer og næringslivets relative størrelse.

¹¹ For å rangere kommunene har vi benyttet sum av rangering blant alle kommunene for de fire delindikatorene. Årsaken til at denne metoden er valgt er at enkelte små kommuner med svært få regnskapspliktige foretak lett får ekstreme verdier på indikatorene. Gjennom å bruke rangeringene unngår en at slike ekstreme verdier får fullt utslag. Denne metoden favoriserer kommuner med jevne resultat.

© Telemarkforskning-Bø 2006
Arbeidsrapport nr. 26/2007
ISSN 0802-3662

Telemarkforskning-Bø
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: 35 06 15 00
Fax: 35 06 15 01
www.telemarkforskning.no